

~~Α. Α. Α.~~

ΚΥΨΕΛΛΗ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΟΣ

ΘΩΝΟΣ ΡΕΝΤΖΟΥ

ΕΤΟΣ Α΄.—ΦΥΛΛ. 1

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ

ΤΥΠΟΙΣ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΟΥ

Σ. ΚΑΥΟΚΕΦΑΛΟΥ

1884

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ

ΟΘΩΝ ΡΕΝΤΖΟΣ

Διευθυντής

Π. ΧΙΩΤΗΣ
Μ. ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ
Σ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ
Γ. ΣΦΗΚΑΣ

Φ. ΚΑΡΡΕΡ
Δ. ΣΩΜΕΡΙΤΗΣ
Δ. ΤΡΙΚΑΡΔΟΣ
Φ. ΤΕΡΤΣΕΤΗΣ

Ε. ΜΑΡΤΙΝΕΓΚΟΣ
ΔΡ. ΚΑΨΟΚΕΦΑΛΟΣ

Α. ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ
Δ. ΗΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Χ. ΑΝΝΙΝΟΣ

Κ. ΕΕΝΟΣ

Α. ΝΙΚΟΛΑΡΑΣ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΚΥΨΕΛΛΗ

ΕΤΟΣ Α.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1884

ΦΥΛΛ. Α.

ΤΟΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΙΣ

Η παντελής ἄλλειψις περὶ δικῶν συγγραμμάτων δυνάμεν ὑπὸ ἀπασχολήσεως τὰς ὥρας σχολῆς τῆς φιλικῆς ἡμῶν κοινωνίας καὶ τέρψεως, ἔστω καὶ ἐπ' ἐλάχιστον, τοὺς τερπνοῦ τινος ἀναγνώσματος ἐπιεικέως, ἤγαγε φιλότιμον γεωργὸν τὸν κ. Α. Καρατζᾶν εἰς τῆς ΚΥΨΕΛΛΗΣ τὴν εἰκοδομίαν· πῶς δὲ ὁ φιλότιμος ἐκδότης εὐπεπτόν τε καὶ εὐχυμον τὴν ἐκ τῆς «Κυψέλλης» τοῦ παραγωγῆν ταῖς ἡμετέροις νὰ παράσχη ἀναγνώσταις, ἔσπευσε φιλοτίμως μελίσσαι, τακτικὰς ἐργατίδας ἐν αὐτῇ νὰ ἐγκαταστήσῃ· λόγοι ὅμως ἐξερχόμενοι τοῦ κύκλου τῶν σελίδων ἡμῶν, ἀπεδειλί-ασαν τὸν κ. Καρατζᾶν καὶ ἀπέτρεψαν αὐτὸν εὐτὼ καλῶ ἔργου· αἱ ἐργατίδες μελίσσαι, ἔτοι-μεν ἤδη τὸν καρπὸν αὐτῶν ἔχουσαι ἤρξαντο ἀθυμοῦσαι, ἅτε μὴ ἔχουσαι, πῶς τὸν καρπὸν αὐτῶν καταθεῖναι, τῆς «Κυψέλλης» ἐκυτὰς στερῆθαισιν ἡγουμένοι· ὁ ταχθεὶς ὅμως ὁδη-γὸς αὐτῶν πρὸς ἕτερον τὰς συνεργατίας αὐ-τοῦ γεωργὸν ὠδήγησε, βεβαίως πλέον περὶ τῆς φιλοπονίας καὶ τῆς ἐν τῷ ἔργῳ σταθερότητος τοῦ νέου γεωργοῦ, τοῦ κ. Σπ. Καψοκεφάλου, ὅστις υἰοθέτησε τὴν «Κυψέλλην», μετασκευάσας δὲ πῶς αὐτὴν ἐγκατέστησε τὸ πρὸς αὐτὸν προσελθόν, ἔτοιμον ἤδη εἰς καρποῦ παραγωγῆν μελίσσιον, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν κ. κ.

Π. Χιώτη — Ε. Μαρτινέγκου — Φ. Καρρέρ Μ. Μαρτζώκη — Δ. Σωμερίτη — Ο. Ρέντζου Σ. Δὲ Βιάζη — Δ. Τρικάρδου — Γ. Σοῦκα — Αρ. Καψοκεφάλου — Α. Μαρτζώκη — καὶ Δ. Ἡλιακοπούλου. Ὅπως δὲ αἱ μελίσσαι ἀπὸ δι-αφόρων ἀνθῶν ἀντλεῦσαι, διαφορὸν ἐκάστη τὸν χυμὸν φέρουσαι, τὸ ἐξαισιὸν τῆς ἀληθοῦς κυ-ψέλλης παραγοῦσι· πρῶτον, εὐτὼ καὶ αἱ ἀξιότι-μοι ἡμῶν συνεργάται, διαφορὰ τὸ τε ὕψος, τὰς ἰδέας καὶ τῆς συγγραφῆς τὸ εἶδος, διὰ τῶν διαφόρων πνευματικῶν χυμῶν αὐτῶν πλεουσί-αν θ' ἀποτελέσωσι πνευματικὴν πανδοαίσιαν, ἣτις καρικευομένη ἐνίστη καὶ ὑπὸ τοῦ ἀρτύ-ματος ξενικῶν τινῶν ἐργασιῶν, οἷα· προθύμως καὶ φιλοτίμως αἱ τῶν Ἀθηνῶν τῆς ἐλαφρᾶς φιλολογίας σκαπανεῖς ὑπεσχέθησαν ἡμῖν, οἷα· αἱ κ. κ. Κ. Ξείνος Σαρ. Ἀννίνοσ, Α. Νικολά-ρος καὶ ἄλλοι, θέλει ἐπιπέσωμεν ἀποβῆ ἰκανῆ ταῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν τροφή. Τῆς «Κυψέ-λλης» δὲ τῆς εὐτὼ συγκροτηθείσης φρουρὸς καὶ

διευθέτης κοινῆ τῶν συνεργατῶν προσχωρήσει ἐτάχθη ὁ κ. Ὑθὼν Ρέντζος, ἀναλαβὼν τὴν ὑποχρέωσιν, ἵνα, ἀγρυπνὸς φυλαξ τῆς εἰς τὴν «Κυψέλλην» ἀγύσεως, ἀπομακρυνῆ αὐτῆς πᾶ-σαν κακὴν σοῦκα, ἣτις ἤθελε πειραθῆ ἵνα διὰ τοῦ ἀηδοῦς καὶ ἀνώστου χυμοῦ αὐτῆς τὸ ἀρ-μερικὸν χυμὸν διαταραξῆ ἔργον.

ὑπὸ ταιούτους συντεταγμένην ὄρους ἐκδί-δμεν σήμερον τὴν «Κυψέλλην» πεποιθότες τῇ εὐγενεί τῶν συμπαιτῶν ἡμῶν, καὶ τοῦ ἐξῶ Ἑλλητισμοῦ ἀρωγῆ ἣτις θέλει συντελέσει εἰς διόρθωσιν καὶ πάσης οὐλικῆς ἄλλειψως, καὶ εὐτὼ καταστήσει καὶ τὴν ἐξωτερικὴν τοῦ ἔργου ὄψιν τῷ περιεχομένῳ αὐτῆς, ἀνάλογον.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

ΜΟΥΣΟΥΡΓΟΙ ΚΑΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

Εἰς τῶν ἐπιφανεστάτων ἰταλῶν συγγραφέων τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, ὁ κούης Φραγκίσκος Ἀλγαρότης, τὰ πονήματα τοῦ ὀ-ποίου, κατὰ τὴν χάριεσσαν τοῦ Βολταίρου ἔφρα-σιν, φαίνονται χαραχθέντα διὰ γραφίδος ἀπο-σπασθείσης ἐκ τῶν πτερυγῶν τοῦ ἔρωτος, ἐμμέ-φετο δριμύτως τοὺς μελοποιούς ὡς δεσποτικῶς ἐ-πιβᾶλλοντας τὰς φρενοτροπίας τῶν εἰς τοὺς σι-χουροῦντας τὰ μελοδράματα τῶν ποιητῶν· καὶ αὐτὸς ἐτι ὁ Μεταστάσιος, ὁ δυνάμενος βεβαίως νὰ ἀξιωσῆ μείζονα ἀνάσκηπὴν παρὰ τῶν ἀφανῶν τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ μελοποιῶν, τὰς αὐτὰς ἐξέ-φερε μεμφιμοιρίας κατὰ τῶν θεατρικῶν τούτων τυρχνικῶν μὴ σεβομένων τούλάχιστον ἐν τῷ δαι-μονίῳ ποιητῇ, οὐ περιέκοπτον τὰς πτερυγὰς, τὸν εὐνοούμενον τῆς θυγατρὸς τῶν Καισάρων.

Ἐννοεῖται κάλλιστα ὅτι ἀπὸ καὶ ὁ Μεταστά-σιος ὑπέστη τὴν δεσποτείαν ταύτην, ἣ θρασύτης τῶν μουσοῦργῶν ἀπ' ἐνός, καὶ ἡ κατάπτωσις τῶν μελοδραματοποιῶν ἀπ' ἑτέρου ἐμμελλον νὰ θαινῶσιν ἐκ παραλλήλου ἐπιτεινόμεναι. Εἰς τοῦτο συνέτειναν δύοκυρίως αἰτία· ἡ ὑπὸ τῶν μοναρχῶν καὶ εὐπατρι-δῶν τῆς Βιρώπη, δαφίλευομένη εὐνοια εἰς πάντα περὶ τὴν μουσικὴν ἀσχολούμενον, προερχόντων τῶν εἰνούχων αἰδῶν περὶβλαλλομένων· πολλὰκις τοὺς πτερνοστήρα· ἱπποτικῶ ἀξιώματος, πρὸς με-γίστην ἐκπλήξιν τῶν ἀγγλῶν περιηγητῶν, εἰθι-σμέντων νὰ ἐπλήξωσι· διὰ πτερνοστήρα· τοὺς ἀλέ-κτορας καὶ οὐχὶ τοὺς κάπῶνας—ἐνῶ κατὰ τὴν αὐτὴν σχεδὸν ἐποχὴν ἡ ἰταλικὴ ποίησις ἐχάρκτ-

τε πλήρη τὴν καμπύλην τῆς παρακμῆς ἐκείνης, ἣς ἔμελλον βραδύτερον νὰ τὴν ἐξαγάγωσιν ὁ Παρίνης καὶ ὁ Φώσκολος. Ὁ καὶ ἄλλοις δακτύλοις μόνον ἀφάμενος τῆς ἰταλικῆς γραμματολογίας δὲν δύναται ἢ νὰ συμμερισθῇ τὴν τραχέως ἐκφρασθεῖσαν, πλὴν ὀρθοτάτην γνώμην τοῦ Αλφιέρη, ἀποφραζομένου περὶ τοῦ αἰῶνός, του σχετικῶς πρὸς τὴν Ἰταλίαν ὡς περὶ ομάδος ψευδίζοντων ἀνθρωπαρίων. Μὴ δέ τις ὑπολάβῃ ὅτι τὸ ψέλλισμα τοῦτο πράγματον ἐκ βρεφικῆς ἀδυναμίας ὑπισχυομένης ὁμῶς ταχίστην καὶ ἀκμαίαν τὴν ἐξκλῶσειν τὸ ψέλλισμα τοῦτο δυστυχῶς ἀνῆκεν οὐχὶ εἰς εὐελπιν παῖδα ἀλλ' εἰς παραλυτὸν γέροντα. Τίς δὲν γινώσκει τοὺς κύνους ἐκείνους ἐκπέμποντας οὐχὶ τοὺς μυθώδεις ἀλλ' αὐτοὺς πραγματικούς· αὐτῶν φθόγγους ἐν τῷ ἐπιπλάστῳ ἐκείνῳ τῆς Ἀρκαδίας ἄλλοι, ἢ περὶ πρὸς στιγμήν διεσώτισεν ἢ γεωγραφικὴ μορφή τοῦ Γκαίτη; Τίς δὲν ἐνθυμεῖται τὴν ἐξουδεύουσαν τῆς ἰταλικῆς μουσικῆς ἐξυμνοῦσας κατ' ἀποκοπὴν τὰς ἀναγορεύσεις διδασκῶν ἰσχυρίων πολλῶν, ὡς ἐπιστημόνων πρὸς τοὺς ἐξίροντας αὐτοὺς καλλιτέχναις, — τὴν γέννησιν βρέφους, εἰς ὃ ὁ ποιητὴς ὑπέσχετο ὅτι ὁ Οὐίγγιλιος πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ Παλλίωνος, ἦγουν πᾶν ὅ,τι αὐτό, ὁ εὐχόμενος δὲν ἐκέκχητο, — τὴν πρώτην λειτουργίαν νεωστὶ χειροτονηθέντος ἱερέως, καὶ οὐχὶ σπανίως τὸν θάνατον κυναρίου προσφιλεστάτου εἰς εὐγενῆ δέσποιναν λειποθυμοῦσαν ἐπὶ τῇ στερήσει τοῦ εὐνοουμένου ζῶου καὶ κωφεύουσαν εἰς τὰς οἰμωγὰς τῶν περὶ τὸ μέγαρόν της συνωστίζομένων ἐπαϊτῶν;

Ἐν τοιαύτῃ θέσει διετέλει ἡ ἰταλικὴ ποίησις καθόλου, καὶ ἰδίᾳ τὸ μελόδραμα, ἕκτοτε διὰ περιφρονητικῆς καὶ οὐχὶ κεχαρισμένης καὶ ἀλήθειας ἐπικληθῆς libretto, ὅτε ἡ μουσικὴ ἀνῆρχετο ἐν Ἰταλίᾳ εἰς τὸ ὑπἄτατον σημεῖον τῆς τελειότητος. Ἐντεῦθεν ἐξήγαται ἡ πρὸς τοὺς μελοδραματοποιούς αὐτοῦ εἴρων καὶ σκωπτικὴ τοῦ Ρωσσίην οἰκειότης, ἡ παγερὰ τοῦ Δονιζέτη φιλοφροσύνη, καὶ ἡ ἀνυπόκριτος τοῦ Βέρδη ἀδικησὶα, μὴ κωλύσασα αὐτὸν τοῦ νὰ χορηγήσῃ γενναίῳ χρηματικῶν ποσῶν εἰς τὸν πρὸ τρεῖς πενόμενον ποιητὴν τοῦ Ριγολέτο υ καὶ τοῦ Ἐρνά ν η. Πράγματι πῶς ἠδύνατο ὁ Ρωσσίνης νὰ σεβασθῇ τὸν Ἀββάν Tattola, οὐ καὶ αὐτὰ τὰ ὄνομα ὁμοιοκαταληκτοῦν κακῆ μοίρᾳ πρὸς τὸ nollola (νυκτερίς), froliola (βέμβηξ) καὶ froliola (λῆρος). ἐφαίνετο οἰνεὶ μετεχόν τῆς ιδιότητος ἐκάστης τῶν τριῶν ὁμοιοκαταληκτοῦσων λέξεων; Πῶς ἠδύνατο ὁ δαιμόνιος ἀνὴρ νὰ μὴ ἀνακαγγάζῃ μελοποιῶν φράσεις ὡς π.χ. vi ripudio e mi vergogno, καὶ ἄλλα τοιαῦτα κατὰ τῆς γραμματικῆς καὶ τῆς καλλιθεσίας πραξιοποπίματα; Πῶς ἠδύνατο ὁ Δονιζέτης, ὁ στιχοῦργὸν ἴσως καλλίον τινῶν ἐκ τῶν ποιητῶν σου, νὰ ἐκτιμῆσῃ τὸν συγγραφέα τοῦ Furioso ἢ τῆς Gemma; Πῶς τέλος ὁ Βέρδης δύναται ν' ἀποκαλέσῃ ἐν ἰση μοίρᾳ συνέτακτον τὸν γράψαντα sento l'orme dei

passi spietati ἢ τὸν τραγέλαφον ἐκείνον ὅστις ἀποκαλεῖται «Ἰσχύς τῆς Βιμαρμένης»;

Οὐχ ἦττον ἐν τῇ πλειάδι ταύτῃ τῆς ποιητικῆς καταπτώσεως ἀνεφάνησάν πού καὶ ποιηταὶ, ἐνώπιον τῶν ὁποίων ἐκλινα τὴν κεφαλὴν, ἀνὸς ὁ Ρωσσίνης, ὅστις μόνον ἐν Γαλλίᾳ ἐμελοῦργησε ποίησιν ἀνταξίαν τοῦ ὀνόματος αὐτῆς, ἀλλ' οἱ δύο ἄλλοι οἱ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον ἀπ' αὐτῶ ἐκπορευόμενοι μελοποιοί. Οὐδέποτε θεβαίως ὁ Δονιζέτης καὶ ὁ Βέρδης κατέταξαν εἰς τὸν ὄχλον τῶν ἄλλων μελοδραματοποιῶν ἀνδρας οἴους τὸν Romani, τὸν Cammarano, τὸν Solera, τὸν Ghislanzoni, πρὸ πάντων δὲ τὸν Maffei, τὸν χάριν μόνον τοῦ ἰσαδέλφου φίλου τοῦ Βέρδη συγκαταθεθέντα νὰ τεθῇ ἐπὶ τῆς προκρουστείου τοῦ μελοδραματοῦ κλίνης. Πλὴν ὅσον σεβασμὸν καὶ ἀν' ἀπέδιδον πρὸς ἀλλήλους, οἱ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνεργαζόμενοι οὗτοι καλλιτέχναι, οὐδέποτε ἀπέτελεσαν τὰς ἰδεώδεις ἐκείνας δυάδας τὰς διεπομένους ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἐμπνεύσεως, ὑπὸ τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων καὶ φίλτρων καὶ οἶνοι συγχωνευόμεναι εἰς μία καὶ μόνην διφυᾶ δύναμιν. Τὸ θαῦμα τοῦτο τῆς παυτότητας ἐν τῇ ἐμπνεύσει, τῆς ἀδελφοποιήσεως δύο τεχνῶν πρὸς παράσασιν ἐνός καὶ μόνου ἀχετύπου, ἔμελλε νὰ πραγματοποιηθῇ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Εὐτυχίου Ρωμάνη καὶ τοῦ Βικεντίου Βελλίνη.

Ἀδύνατον νὰ μὴ συγκινηθῇ τις διεξερχόμενος τὰ ἀνέκδοτα τῆς πρώτης αὐτῶν σχέσεως τῆς ἀκολουθῶς μεταβληθείσης εἰς τὴν ἀδιάσπαστον ἐκείνην φιλίαν τὴν χαλκευθεῖσαν ἐν τῷ ἀγίαστηρῳ τῆς τέχνης. Τὸ πρῶτον ἀποκύημα τῆς τῶν δύο τούτων διανοιῶν συζεύξεως, βαπτισθὲν ἐν τῇ κυλινδρῶν τῆς μεδιολανείου κλαισθησῆας, ἐκλήθη Πειρατής, μελόδραμα ἐμπλεῖον νεανικοῦ σφρίγγου καὶ ἀβροτάτου αἰσθηματος. Ὁ ἀδελφὸς ποιητῆς, ὅστις καθ' ἐκάστην προσεκάλεε εἰς γέφυρα τὸν ἐνδεᾶ μ' υσοῦργόν, τὸν ἐνέδυσσε διὰ τῶν ἰδίων του φορεμάτων πρὸ τῆς τοῦ Πειρατοῦ παραστάσεως προβλ. πων τὰς ἐνθουσιώδεις τοῦ κοινοῦ προσκλήσεις, ἀπετυπῶν δ' οὕτω γραφικώτατα τὴν ὑπηρεσίαν, τὴν ὁποῖαν τῷ πρεῖχει περιβάλλων τὴν θεσπέσιον ἐκείνου μουσικὴν διὰ τῶν ἐναρμονιῶν αὐτοῦ στίχων.

Τὸν Πειρατὴν διεδέχθη ἡ Ἐένη (la Straniera), ἣς τὴν σύνταξιν ἐφοβήθη ὁ Βελλίνης μὴ ἀναθέσωσιν εἰς τὸν συγγραφέα τῆς Semiramide καὶ τοῦ Giuramento καὶ οὐχὶ εἰς τὸν τότε ἀθηνουῦντα Ρωμάνην, εἰς τὸν περιπαθέστατον ἐκείνον ποιητὴν, ὅστις διὰ τοῦ ἐν τῷ Πειρατῇ ἀμμήτου στίχου Come un angelo celeste τὸν εἶχεν ἀναβιβάσει εἰς τὴν ἁρμονίαν τοῦ παραδείσου. Ὅποια διαφορά μεταξὺ τοῦ Βελλίνη καὶ τῶν ἄλλων, πρὸ πάντων δὲ τῶν νεωτέρων, μουσοῦργῶν! Ἀντὶ νὰ βασανίσῃ τὸν πελαγοῦρον ποιητὴν προσεκοιλούμενον ἢ μᾶλλον διαταττόμενον νὰ μεταβάλῃ ἀδικαίπτως τὸ μέτρον τῶν στίχων του, πολλὰκις δὲ καὶ αὐτὴν τὴν πλοχὴν καὶ λύσιν τοῦ μελοδραματοῦ; του ἐπὶ ἀπειλῇ προσφυγῆς εἰς ἄλλον λιπώττοντα στιχοῦργόν, ὁ Βελλίνης

παραλαμβάνων τὸ μελοδράμα, εἶον εἶχε συνταχθῆ ὑπὸ τοῦ ἰσαδελφου φίλου του μετὰ τὴν ἀμαρτωλοῦ τῶν ἰδεῶν αὐτῶν ἀνακοίνωσιν, ἐμελέσα αὐτὸ ἐπισταμένως ἐν τῇ σιγῇ τοῦ σπουδαστηρίου του. «Μελετῶ» οὕτω ἐκφράζεται αὐτὸς, οὗτος ὁ δαιμόνιος μουσουργός, «τὸν χαρακτηῖρα τῶν ἐν τῷ μελοδράματι προσώπων, τὰ πάθη ὑπ' ὧν κατέχονται καὶ τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐκδηλούμενα αἰσθήματα. Ἀκολουθῶς ἐμφορούμενος ὑπὸ τῶν φίλων ἐκάστου αὐτῶν, φανταζομαι ὅτι μεταβλήθη εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ πρόσωπον καὶ πειρῶμαι νὰ αἰσθανθῶ καὶ νὰ ἐκφράσω τὸ προκείμενον αἶσθημα μετὰ τῆς αὐτῆς δυνάμεως, μεθ' ἧς τὸ αἰσθάνεται καὶ τὸ ἐκφράζει τὸ περιεῶν ὁ λόγος προσώπων. Γινώσκων ὅτι ἡ μουσικὴ προκύπτει ἐκ διαφόρων ἤχων καὶ ὅτι τὰ ἀνθρώπινα πάθη ἐκδηλοῦνται διὰ φθόγγων ποικιλοτρόπως παραλλασσόντων, ἐδημιούργησα ἐκ τῆς ἀδικαίπτου μελέτης τῶν φθόγγων τούτων τὴν γλώσσαν τοῦ αἰσθηματός ἐν τῇ τέχνῃ. Εἶτα κλειόμενος ἐν τῷ δωμάτιῳ μου ἀρχίζω ν' ἀπαγγέλλω τὰ μέγας ἐκείνου τοῦ δρῶντος προσώπου, ὅπερ πρόκειται νὰ μελοποιήσω, μεθ' ὅλης τῆς ζήσεως τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐκτετραζομένου πάθους, ἐνῶ δ' ἀπαγγέλλω, ἀκούσθαι μετὰ προσοχῆς τὰς πολυτρόπους κἀμπελαίους τῆς φωνῆς μου, τὴν γοργότητα καὶ χαλαρότητα τῆς ἀπαγγελίας μου, τὸν πόνον ἐν τῇ ἐκτέλει καὶ ῥυθμῷ τῆς ἐκφράσεως, ἣν ἡ φύσις ὑπαγορεύει εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ πάθους ταρασσόμενον ἄνθρωπον, καὶ ἐκεῖ ἀνευρίσκω τὰ μουσικὰ θέματα, ἅτινα δύναμαι καταλλήλως τὰ πάθη ταῦτα νὰ μεθερμηνεύσω καὶ νὰ τὰ μεταδώσω εἰς τοὺς ἄλλους διὰ μέσου τῆς ἀρμονίας. Τὰ μουσικὰ ταῦτα θέματα χαρατμίζω εὐθὺς ἐπὶ τοῦ χάρτου, τὰ δοκιμάζω ἐπὶ τοῦ κλειδοκύμβαλου, καὶ ὅταν ἐγὼ αὐτὸς συναισθάνωμαι τὴν πρὸς αὐτὰ ἀναλογούσαν συγκίνησιν, κρῖνω ὅτι ἐπέτυχον.» Ἐὰν μετὰ τοὺς λόγους τοῦ ἱεροφάντου τούτου τῆς τέχνης ἐπιτρέπηται βεβήλος παρένθεσις, τολμῶμεν ν' ἀνοίξωμεν ταύτην ὅπως ἐν τῇ ἡμετέρῃ ἀμαθείᾳ ἐρωτήσωμεν τοὺς σημερινούς μουσουργούς ἐὰν ἐργάζονται ὡς ὁ μελοποιὸς τῆς Νόρμας καὶ τῆς Ὑπὸ τὸ βῆτα τὸ δ ο ς.

Τοιοῦτον τρόπον ὁ μεγαλοπῆβλος μελοποιὸς ἐπεξεργάσθη καὶ τὴν Εὐγενίαν, ἀλλ' ὅταν ἐπελήθη τῆς μελοποιήσεως τοῦ τελικοῦ ἄσματος, αἰφνης προσέκρουσεν εἰς ἀνυπέροχτον πρόσκομμα. Ἡ ψυχὴ του, καίπερ πάντοτε φλεγόμενη ὑπὸ τοῦ ἐνθέου πυρός τῆς ἐμπνεύσεως, δὲν ἐξέφερον ἢ παγετὸν καὶ τεταταιμένην μολπὴν τὴν φωνὴν ταύτην εἰς στίχους τοῦ ποιητοῦ καθυστέρουν τῆς ἰδέας τοῦ μουσουργοῦ καὶ ἀντὶ νὰ τὸν ἠλεκτρίζωσι καὶ ἀναπτέρωσιν, ἔδωκεν αὐτῷ τὴν πτῆσιν τῆς φαντασίας του. Ἐν τῇ ἀμηχανίᾳ τοῦ ὁ Βελλίνης τρέχει εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἐν καλλιτεχνίᾳ ἀδελφοῦ του, ὅστις περὶ τῶν μετῴρων ἐκεῖνο τελικὸν ἄσμα χωρὶς νὰ δυνῆται νὰ μεθερμηνύσῃ τὸ ἐν τῷ νῶ του Βελλ-

λίην κλειδοκύμβαλον μέλος. Ὁ ἰσὸς ἀδελφὸς ἰα
 «Τέ θέλεις τέλος πάντων;» τὸν ἠρώτησεν ὁ Ρωμάνης.

«Τί θέλω;» ἀπεκρίθη ὁ Βελλίνης, ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ὁποίου ἐξήστραπτε τὸ ἀνυπομονοῦν πρὸς ἐξοδον μουσικὸν ἰνδαλμα, «θέλω ποιῆσιν ἐκφράζουσαν δέησιν, ἄραν, ἀπειλήν καὶ ἀπελπισίαν».

Καὶ δραμῶν εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον, ὡς ὑπὸ ἀκατασχέτου δυνάμεως ἐλαυνόμενος, περιέβαλε διὰ τῶν γνωστῶν τεραστίων ἐκείνων φθόγγων τὸ μέλος, ὅπερ ἐρμηνεύει τὸ τῆς δυσέμετος πρώταγωνιστρίας συμπλέκτον πάθος, ὅσον ἐκεῖνος ἐνδομύχως τὸ ἠσθάνετο. Ὁ ἥλιος ἐκρινῆς ἰταλικῆς πρώτης ἐπόξευσε τὰς ἀκτῖνας του εἰς τὸ δωμάτιον ἐκεῖνο ἐμπλεων φωτὸς καὶ ἀρμονίας, καὶ οἰοεὶ ἐν ἀποθεώσει περιέστερε διὰ τοῦ φωτόβολου κύκλου τὰς δύο δαφνήφορος ἐκείνας κεφαλὰς. Ὁ ποιητὴς ὑπὸ σπασμῶν δίκων κινήματων ταρασσόμενος, διαστῆλων τοὺς ὀφθαλμούς καὶ προτεινῶν τὴν κεφαλὴν ἠκολούθει μετὰ σπινθηρο βολοῦτος ὀφθαλμοῦ τοὺς ἐκ τῶν δακτύλων τοῦ μουσουργοῦ ἀναθρώσκοντας ἤχους. Ἄμα δὲ ἀκούσας τοὺς πρώτους τόνους, ἔδραττε μετὰ παραφόρου χειρὸς τεμάχιον χάρτου ἐπὶ πλησιοχώρου τραπέζιου κείμενον καὶ ἐστιχοῦργει καθ' ὅσον χρόνον ἐμουσοῦργει ὁ φίλος του. Ὁ σπινθηρ τῆς ἐμπνεύσεως μετεδίδετο ἀπὸ τοῦ ἐνός εἰς τὸν ἄλλον, ἀμώτεροι δὲ αἱ ἀδελφαὶ τέχνηαι ἀπετύπουν τὸ αὐτὸ πάθος. Περὰν τὸ Βελλίνης ἐστράφη εἰς τὸν Ρωμάνην καὶ τῷ εἶπε:

«Ἰδού τί θέλω ἐννόησας;»

«Καὶ ἰδού ἡ ποίησις» τῷ ἀπεκρίθη ὁ Ρωμάνης ἀναγνούς αὐτῷ συνάμα τοῦ ἐξῆς ἀπαρμιλλοῦς στίχους

Or sei pago, o ciel tremendo! . . .
 Or vibrato è il colpo estremo! . . .
 Più non piango, più non temo,
 Tutto lo sfido il tuo furor.
 Morte chiedo, morte attendo;
 Chè più tarda, e in me non piomba? . . .
 Solo il gelo della tomba
 Spegner poate un tanto amor.

Ὅτω συνειργάσθησαν οἱ δύο καλλιτέχνηαι καὶ ἐν τῇ Ζαίρω α δυστυχῶς ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀποτυχούσῃ, ἀλλ' ἦς τὰ ἐπιτυχέστερα ἄσματα μετηγύσθησαν, ὅπως εἶπεν, εἰς τὸ μετέπειτα παρασάθεν μελοδράμα Capuleti e Montecchi. Ἀλλ' ἐνοῦδενι ἄλλῳ τῶν ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ τῶν δύο ἀδελφῶν τούτων μεγαλοφυϊῶν ἐκπονήθέντων μελοδραμάτων ἐξεδηλώθη ὅσον ἐν τῇ Ὑπὸ τὸ βῆτα τὸ δ ο ς τῆς μουσικῆς καὶ ποιήσεως ἐναρμόνιος αὐτῇ συνταύτισις ὅπως δὲ μᾶλλον καταδειχθῆ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὅτι οὐδεμία τῶν δύο τέχνῶν ὑπέρτερι τὴν ἄλλην καὶ ὅτι οὐδεμία αὐτῶν ἐκέκτητο δικαίωμα ταῖστω καὶ χρονικῆς μόνον προτεραιότητος, τὸ ἔργον τὴν φωνὴν ταύτην πρῶτον ἐμελοποιήθη καὶ ὑστερὸν ἐστιχοῦργήθη. Συγκινητικῆ ὄντως ἀνασχοπῆ καὶ ἐνδειξις σεβασμοῦ ἀνταποδιδόμενῃ ὑπὸ τῆς μιᾶς βασιλίσσης εἰς τὴν ἄλλην!

Αἱ νεώτεροι περὶ τῶν δύο ταύτων καλλιτεχνῶν συγγραφῆ καὶ τινες ἀξιοπιστοὶ κριταί, ἐν διαφόροις ἰταλικῶς, περιοδικῶς, ἐσπαρμέναι, αὐτῶν πρῶν καὶ αὐτηκῶν μαρτύρων, δυστυχῶς ἑσθῆμεραι ἐκ τοῦ κόσμου ἀπερχομένων, ἐπιτρέπουσιν ἡμῖν νὰ παρακολουθήσωμεν ὄλην, οὕτως εἰπεῖν, τὴν γένεσιν τοῦ περιπεθεστάτου ἐκείνου εἰδυλλίου. Κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ ἔτους 1830 διάφοροι μεδιολάνειοι εὐπατρίδαι, ἐπιδιώκοντες κατὰ τὰς ζωφώδεις τῆς δουλείας ἡμέρας τοῦλάχιστον τῆς τέχνης τὴν προαγωγὴν, ἀνέβησαν εἰς τὸν Δονιζέτην καὶ Βελλίνην τὴν σύνθεσιν δύο μελοδραμάτων, παρακλιθέντες ὡς ἀοιδούς καὶ ἀνταξίους διερμηνεῖν τὴν δικαιοσύνην ἐκείνης δυάδος τὴν Pasta, τὸν Rubini, τὸν Mariani καὶ τὸν Galli. Τὰ μελοδράματα ἐσιχούρηθησαν ὁ Ῥωμάνης, καὶ τὴν μὲν Anna Bolena ἐμελλε νὰ μελοποιήσῃ ὁ Δονιζέτης, τὸν δὲ Βρηανὶ ὁ Βελλίνης. Πρώτη παρεστάθη ἡ Anna Bolena τὴν 26 Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους ἐκείνου, καὶ τοσοῦτον ἐφείλκε νὰ ἰδῆ τὸν θυμασμὸν τοῦ νοημονεστάτου κοινῶς τῆς λαοφιλῆς πρωτευούσης, ὥστε ὁ Βελλίνης μετρίως φρονῶν ὡς πάντες οἱ μεγάλοι ἀνδρες, καίπερ ἐνθαρρυνθεὶς ὑπὸ τοῦ περιπόστου Zingarelli ἐπιδοκίμασεν αὐτὸς τὰ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης μελοποιηθέντα τοῦ Ἑρβανῆ ἀποσπάσματα, παρεκάλεσε μετὰ δακρύων τὸν ἀδελφὸν ποιητὴν νὰ συντάξῃ ἕτερον μελοδράμα ἀγροτικὸν τι θέμα πραγματευόμενον, ὁμιλοῦν μετὰ καταναυτικῆς εἰλικρινείας τὴν ὑπερόχην τοῦ Δονιζέτη ὡς πρὸς τὰ πρακτικὰ θέματα. Μετὰ πολλὰς παρακλήσεις ὁ φύσει ραθυμὸς ποιητὴς ἠρανίσθη τὴν ὑπόθεσιν γαλλικοῦ τινος μιμορχήματος (ballet) τοῦ Aumer, ἐκ τούτου δὲ προσέκυψεν ἡ Ἰπνοβάτις στιχουργηθεῖσα ἐπὶ μουσικῆς προηγουμένης ὑπὸ τοῦ Βελλίνη συνθεθείσης. Τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο φθινόπωρον ὁ σικελιώτης μουσουργὸς εἶχε διέλθει παρὰ τινι φιλοξένῳ οικογενεῖα ἐπὶ τῆς λίμνης τοῦ Κώμου. Ἡ γοητεία ἢ ἐπὶ τῆς λίμνης ταύτης περιεχυμένη, ἢ νηνεμία τῶν ὑδάτων ἐκείνων τῶν ἠχούτων ὡς ἐρωτικοὶ γόοι, τὸ κρασπέδωμα τὸ ὑπὸ τῶν κύκλω γραφικῶν ἐπαύλων ἀποτελούμενον, τὸ ἄρωμα τῶν ἀνθέων, ἢ ἐπανθοῦσα χλόη, τὸ σκίσημα τῶν βληχωμένων ἀρνίων, ὁ πόρρωθεν ἀνταποκρινόμενος μυκηθμὸς τῶν βραδυπορούντων βοῶν, τὰ ἄσματα τῶν φιλορέσκων ἐργατῶν, ἅς οὗτος ἠκολούθει λεμβοδρομῶν τὴν ἐσπέρην παντός σαββάτου, ὅπταν αὐταὶ ἐπανήρχοντο ἐκ τῶν μεταξουργεῶν εἰς τὰς οἰκίας των, ἐνέπλησαν τὸν μουσουργὸν τοῦ αἰσθήματος ἐκείνου, ὅπερ ὑπηγόρευσε τὴν Ἰπνοβάτιδα. Τοιοῦτον τρόπον ὁ ἦχος καὶ ὁ λόγος ἐν ἴσῃ μοίρᾳ καὶ ἐκ παραλλήλου ἀπεικονίσαν τὸν ἔρωτα ἐν ὅλαις αὐτοῦ ταῖς παραχαῖς, λύπαις, ἀγωνίαις, ἀπελπισίαις καὶ τελευταίον ἐν τῇ ὑπερφύει αὐτοῦ ἐκστάσει, πλαστουργήσαντες ἐναρμονιὸν τι σύνολον, ἐνώπιον τοῦ ὁποῦ μέχρι τούτου, παρὰ τὰς τρεσκύτας μεταβολὰς καὶ ἀλλοιώσεις τῶν μουσικῶν συστημάτων, ἐκύψαν δύο γενεαὶ εὐλαβῶς τὸ γόνυ. Ἀλλ' ὡς ἐν τῇ Ἐείνῃ,

οὕτω καὶ ἐν τῇ Ἰπνοβάτιδι, ἢ ποιήσῃ τοῦ τελευτῶν ἀσμάτος τοῦ ἐκφράζοντος τὴν ἐνθεον ἀγαλλίαν τῆς ἀναρπάζουσας καθυστέρει τῆς μουσικῆς. Ὁ Ῥωμάνης εἶχε γράψαι τοὺς ἐξῆς, ἐκ τῶν δύο τελευταίων, ἀκούοντες πεζοῦ, στιχοῦ, Ah! si unisca in un amplesso Alma ad alma e core a core, Ah! non possa il fato istesso Separarci, o mio tesoro. Sempre amanti, uniti insieme In un voto, in una speme, Della terra in cui viviamo Ci formiamo un ciel d'amor. Ἐυγενής τις κυρία, πρὸ δύο ἐτῶν ἀποβιώσασα καὶ γυναικᾶδελφῆ τοῦ Ῥωμάνη, διηγήθη εἰς ἱταλὸν τινὰ δημοσιογράφον ὅτι κατὰ τὴν τελευταίαν δοκιμὴν τῆς Ἰπνοβάτιδος ὁ Βελλίνης περιεφέρετο λίαν τετραρχόμενος ἐπὶ τῆς σκηνῆς, σὺν τῷ ἀδελφῷ ποιητῇ, ἐξαιτούμενος παρ' αὐτοῦ μετὰ δακρύων ἄλλου στιχοῦ, δυσφρονῶν ἐπὶ τῷ αὐτοῦ τῆς λεκτικῆς ἐκδηλώσεως τοῦ ὑφ' οὗ κατείχετο μυχαικίτου αἰσθήματος, καὶ ἀναφωνῶν εἰς τὸν Ῥωμάνην pensiero umano non giunge a comprendere, amico mio, ciò che sento in cuore, nè poesia a significarlo. Ἄλλ' ἐνταῦθα ὁ Ῥωμάνης, οἶονεὶ πρὸς διάψυσιν τῆς τελευταίας ταύτης προτάσεως, ἐλπινευθεὶς ἐκ τῆς καθόλου ἐκφράσεως τοῦ μουσουργοῦ ἐστιχούρησε τὸ θεσπέσιον ἐκεῖνο ἄσμα, τὸ πρᾶγματι ἀρχόμενον ἀπὸ τῶν ὑπὸ τοῦ Βελλίνη ἀποταθείσων αὐτῷ λέξεων Ah! non giunge uman pensiero Al contentò, ond' io son piena κ.τ.λ. Ὁ Βελλίνης ἐνθουσιάζων ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ φίλου του τὸ φίλημα τῆς ἀδελφότητος, καὶ οὕτω ἔστησαν ἐπὶ τινὰ στιγμᾶς περιπεπλεγμένῳ εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων, διὰ τῆς στάσεως ταύτης πιστῶς ἀπεικονίζοντες τὴν τῶν δύο ἐκείνων διανοιῶν ἀδελφοποίησιν. Ἰπὸ τὸν ἀστερισμὸν τῆς πνευματικῆς ταύτης ἀδελφότητος ἐβλάστησεν ἡ Νόρμα παρκαταθείσα ἐν ἔτος ἀκριβῶς μετὰ τὴν Anna Bolena, ἥτοι τὴν 26ην Δεκεμβρίου 1831, δυστυχῶς δὲ συζηθεῖσα ὑπὸ τὴν φρονὴν ταύτην ἀποπλανηθέντος μεδιολανείου κοινῶς. Πάντες οἱ διεξελθόντες τὰς βιογραφίας τοῦ Βελλίνη γινώσκουσιν ὁποῖαν ἀφατον θλίψιν εἰς αὐτὸν ἐπήγαγεν ἡ ἀποτυχία αὐτῆ, καὶ ὁποῖαν ἀγάπην ἐξηκολούθησε πάντοτε διατρέφων πρὸς τὸ παραγνωρισθὲν τοῦτο τῆς διανοίας του μεγαλόρρημα, οἶονεὶ προαισθανόμενος τὴν ὑπὸ τῆς ὑστεροφημίας ἐπανόρθωσιν τοῦ φοβεροῦ τῶν συγγρόνων του ἀδικήματος. Τὴν Νόρμαν διεδέχθη ἡ Βεστρίκη παρκαταθείσα ἐν Ἐντίᾳ τὴν ἑσπέρην τῆς 16ης Μαρτίου 1833, ἀποτυχούσα ἀσχύτως. Ἡ ἀποτυχία αὕτη διέσπασε δυστυχῶς τοὺς συσσίγγοντας τοὺς δύο καλλιτέχνας κρικούς ἀνώνυμος πλὴν δριμυτᾶ ἐρις συνέστη πρὸς ἀλλήλους ἐν ταῖς στήλαις τῶν θεατρικῶν ἐρημερίδων τὴν δὲ βέβηλον ταύτην φιλονεικίαν ἐπέρα-

μεν ἡ ἀναχώρησις τοῦ Βελλίνη εἰς Λονδίνον καὶ Παρισίους, ὅπου ἐμελοποίησε πρώτην σχεδὸν φορὰν ἐπὶ ποιήσεως μὴ εἰς τὸν Ρωμάνην ἀνηκούσης τὸ κλαυκώτατον ἴσως, καὶ τὰ μᾶλλον ἀπειστον ὑπὸ τεχνικὴν ἐποψίν, ἀλλὰ τὸ θικιστὰ ἴσως ἀποπνεύσῃ τὴν συνήθη αὐτῷ ἐρπνευσίν μελοδραμά του αἰ Ριγίτα νι». Πόσον κατὰ τὴν μελοποίησιν τοῦ ἔργου τούτου ἐθρήνησε τὴν ἑλλησίν τοῦ συνταγίου τῶν προηγουμένων αὐτοῦ θριάμβου! Ὅποιαν ἐπιστολὴν μεστὴν θαυμασμοῦ καὶ λατρίας ἐπέψυθεν εἰς τὸν Ρωμάνην ἀμα μετ' αὐτοῦ συνδιαλλαγεί; Ὅποιον ἀριστοτέχημα ἠτοιμάζετο μετ' αὐτοῦ νὰ παραγάγῃ ὡς ἐχέγγυον τῆς ἀποκατασταθείσης φιλίας των! Πλὴν δυστυχῶς ὁ ἐπὶ τὴν ἀθανασίαν τσοῦτον ἀσφαλῶς θαρρῶν δὲν ὑπελόγησε τὸν θάνατον καταλαβόντα αὐτὸν ὀλίγον βραδύτερον, ἤτοι τὴν 23ην Σεπτεμβρίου 1835, ἐν ἡλικίᾳ μόλις τριάκοντα ἡμερῶν ἐτών.

Ποιητὴς ὡς τὸν Ρωμάνην καὶ μουσεουργός φ; τὸν Βελλίνην παρήγαγεν ἴσως ἕκτοτε ἡ φύσις; πλὴν ἡ τῶν δύο τεχνῶν ἐνοποίησις οὐδέποτε πλέον ἐπετεύχθη ἢ ὅταν μουσεουργός τις, ὡς ὁ Βάγνερ, ἐστιχοῦργησε ἀμα δὲ καὶ ἐμελοποίησε τὰ καλλιτεχνήματά του.

M. ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ.

ΠΟΛΙΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΤΑ ΠΡΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΣΤΕΜΜΑΤΟΣ

ὑπὸ ἐποψίν πρακτικῆν

Ἐν τῷ διέποντι τὸ ἡμέτερον Ἔθνος πολιτεύματι ἀναγράφονται καὶ σπουδαιόταται διατάξεις, διὰ τοῦ τίτλου, «Προνόμια τοῦ Στέμματος» ὑπὸ τῶν πολιτειολόγων διακρινόμενα. Τὰ σπουδαιότερα αὐτῶν εἶναι ὁ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως διορισμός καὶ ἡ παῦσις τῶν ὑπουργῶν, ἡ διάλυσις τῆς Βουλῆς, καὶ ἡ τῶν Νόμων κύρωσις. Ἀπ' αὐτῆς ἐστὶ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Συνταγματικοῦ Πολιτεύματος καὶ εἰς μᾶλλον ὄριμα πρὸς τοιοῦτου εἶδους πολιτεύματα ἔθνη, ἢ ἐφαρμογῆ τῶν ἀνωτέρω προνομίων ἀπέβη τὸ στάδιον τῶν σπουδαιότερων πολιτικῶν συζητήσεων, καὶ παρ' ἡμῖν ἐστὶ οὐδαμῶς διεκόπη ἢ ἐπ' αὐτῶν εὐρεῖα συζητήσις. Δυστυχῶς διὰ τὴν ἐπιστήμην αἱ συζητήσεις αὗται, ἕκτος ὀλιγίστων, δὲν περιβάλλονται τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀμιγῆς ἀπὸ προσωπικῶν περιστάσεων ἐπιστημονικῆς συζητήσεως, ἐντεῦθεν δ' ἡ μελέτη αὐτῶν, ὑπέστη κατὰ καιροὺς τὰς μᾶλλον ἀντιθέτους ἐρμηνείας. Ἡ προφανεστέρη ἀντίθεσις παρατηρεῖται ἰδίως εἰς τὰς συζητήσεις τῶν συμπολιτευομένων καὶ ἀντιπολιτευομένων πολιτικῶν. Οἱ μὲν ἐρμηνεύουσιν ἐπὶ τὸ εὐρύτερον τὰ δεικτῶν τῶν Βασιλικῶν προνομίων, οἱ δὲ περιστέλλουσιν αὐτὰ, μέχρις ἐντελοῦς ἐξουδετερώσεως πῆς ἐπ' αὐτῶν

βουλήσεως τοῦ Βασιλέως. Τίς ἡ ὀρθότερα τῶν ἀνωτέρω ἐρμηνειῶν, οὐδ' αἱ ἐπιστημονικαὶ ἡμῶν γνώσεις, οὐδ' ὁ χῶρος τοῦ περιοδικοῦ, ἐφ' οὗ διανοητικῶς φιλοξενούμεθα, ἐπιτρέπουσιν ἡμῖν ν' ἀποφανθῶμεν περιορίζεμεθα ἐπὶ τοῦ προκειμένου, εἰς τὴν μελέτην τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν, ὡς ἐνεχούσης πρακτικῆν σημασίαν.

Τὸ Σύνταγμα ἀναγράφει ἀληθῶς, ὡς ἀποκλειστικὰ δικαιώματα τοῦ Βασιλέως τὸν διορισμὸν τῶν Ὑπουργῶν, τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς, τῶν ὑπὸ τῆς Βουλῆς ψηφισμένων νόμων τὴν κύρωσιν. Ἀλλὰ δύναται καὶ νὰ ἐξελκῆ ὁ Βασιλεὺς τὰ δικαιώματα ταῦτα, ἀνευ περιορισμοῦ καὶ τῆς συνδρομῆς ἄλλης βουλήσεως, ποσάσσων τὸ προνομίον τῶν τοιοῦτων δικαιωμάτων; Ἰνα κρινώμεν ἀσφαλῶς ὅποια τὰ ὄρια τῆς ἐνασκήσεως τῶν προνομίων αὐτῶν τοῦ Βασιλέως, ὀφείλομεν προηγουμένως νὰ ἐξετάσωμεν ὅστιον εἶναι κατ' οὐσίαν τὸ εἶδος τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος, νὰ ἀνατρέξωμεν δὲ καὶ εἰς τὸν σκοπὸν δι' ὃν τὰ τοιαῦτα πρὸς τοὺς συνταγματικούς Βασιλεῖς ὑπὸ τῶν λαῶν προνόμια παρεχωρήθησαν.

Οὐσιαστικῶς καὶ τὸ ἡμέτερον Σύνταγμα ἐξετάζομενον, ὡς κρινοῦσαν ἐν τῇ πολιτικῇ καὶ τῇ διοικήσει τοῦ ἔθνους θέλησιν, ἀναγράφει οὐχὶ τὴν θέλησιν τοῦ Βασιλέως, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἔθνους, τὴν διὰ τῶν νομίμων αὐτοῦ ἐξουσιῶν ἐκαστοτε ἐκφραζομένην, οὕτω δὲ μόνον δύναται νὰ ὑπαστηριχθῆ, ὅτι πᾶν ἔθνος ἀπολαύει τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ ἐλευθερίας καὶ αὐτοδιοικήσεως. Καὶ ὅμως τὸ αὐτὸ Σύνταγμα παρέχει τσοῦτα πρὸς τὸν Βασιλέα προνόμια, ὡστε ὁ εἰς τὸ γράμμα μόνον αὐτῶν ἀφοσιούμενος, δύναται νὰ ἐλάβῃ πρωτεύουσαν καὶ ἀξίαν ἐπικρατίσεως τὴν βουλήσιν τοῦ Βασιλέως, καὶ οὐχὶ τῆς Βουλῆς, καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ ἔθνους ἐξουσιῶν. Οὕτω; εἰρημένους τὰς περὶ προνομίων διατάξεις καὶ ὁ πρῶν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους Βασιλεὺς Ὁθων. Πρὸς τῶν σπουδαιότερων πολιτευομένων ἐβεβαίωσεν, ὅτι καθ' ἕς περιπτώσεως σνήντα ὁ Ὁθων πολιτευομένος, ἔχοντας τὸ πολιτικὸν θάρρος νὰ τῷ παρατηρήτωσιν, ὅτι δὲν ἐνεργεῖ συντεῶς, ἀκλέγων οὐς αὐτὸς ἤθελεν ὑπουργούς, καὶ οὐχὶ τοὺς ὑπὸ τῶν Βουλῶν ὑποδεικνυομένους, καὶ ὅτι διὰ τοιαύτης πράξεως ἀντεστρατεύετο εἰς τὸ πολιτεύμα, ὁ Ὁθων ἐλάμβανεν ἀνὰ χεῖρας τὴν γραφίδα, καὶ τὸ κείμενον τοῦ Συντάγματος, καὶ ἰδοὺ ἀπεκρίνετο τὸ ἄθρον 24 λέγει ρητῶς ὅτι «ὁ Βασιλεὺς διορίζει καὶ παύει τοὺς ὑπουργούς αὐτοῦ». Τσοῦτον δ' ἐπιμόνας ὑπεστήριξε τὴν τοιαύτην γνώμην, ὡστε οἱ ρικαιότεροι αὐτοῦ θεβαίωσιν, ὅτι μέχρι τῆς τῆς χάριτος, τοῦ προέχοντος τὸ ἀνωτέρω ἄθρον, ὡς ἐκ τῆς συνεργῆς διὰ τῆς γραφίδος ὑποδείξεως, εἶχε προβῆ. Καὶ κατὰ τύπον, εἶχε δικαίον ὁ Ὁθων, τοιαύτην παρέχων ἐρμηνείαν πρὸς τὴν διατάξιν ἐκείνην, διότι δὲν ἀπέβλεπεν εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ Συνταγματικοῦ πολιτεύματος, οὐδ' ἐπεδείκνυε πᾶσαν ὅπως ἀσοληθῆ ἐπὶ τῆς μελέ-

της διατάξεων, αίτινες περιείχον και χαρακτηρισμό περιορισμού. Η τοιαύτη έρμηνεία του πρώην Βασιλέως είναι ήδη γνωστόν όποσον τέραμα συνήντησε, και περιττή πάσα έπί αυτού έμμονή. Ανεξαρτήτως όμως των συσπειρών της έρμηνείας, ήν ή Όθώνεις Μεγαλειότης άπένειμεν εις τας συνταγματικας διατάξεις των προνομίων Αυτού, εξετάσωμεν ήδη άσπρημένως και κατ' άρχήν, είναι άπεριοριστος ή χρήσις των βασιλικών προνομίων των υπό του Συντάγματος διχογραφόμενων, ή συνταγματικώς ένεργοῦσιν οι προς τοιαύτην έρμηνείαν οδηγούντες τους συνταγματικούς Βασιλείς;

Αυτή καθ' ήμάς ή ούσία του συνταγματικού πολιτεύματος, ως συνισταμένη εις τήν θέλησιν του Έθνους, και ούχι εις τήν του άνωτάτου αυτού άρχοντος, αυτή αυτή οδηγεί ήμάς να παρδεχθώμεν ως όρθότεραν γνώμην, ότι ή χρήσις των προνομίων του Στέμματος δεν έξαρτάται εκ της άποκλειστικής θελήσεως του προς όν ταύτα άπενεμήθησαν Βασιλέως, άλλ' εκ του συνδυασμού των πολιτικών περιστάσεων, και της εκάστοτε εκδηλουμένης ή και ύπονοουμένης θελήσεως, της γενικής του Έθνους γνώμης. Όταν ο συνταγματικός Νομοθέτης άνέγραψεν έν τῷ Συντάγματι ότι ο Βασιλεύς διορίζει και παύει τους ύπουργούς του, δεν ήννοεί ν' άναθήσῃ προς τόν Βασιλέα τόν διορισμόν ή τήν παύσιν των Ύπουργών, ανεξαρτήτως της θελήσεως του Έθνους, άλλ' ήννοεί και ήννοεί να έπιστήσῃ τήν προσοχήν του Βασιλέως επί της γενικής θελήσεως και μετ' άκριβή αυτής βολιδοσκοπήσιν και τήν δι' αυτής διάγνωσιν της γενικής ταύτης θελήσεως, να προβῆ εις τήν ένασκηπιν του Αυτῷ άνατεθέντος προνομίου πάσα ανεξαρτήτως διαγνώσεως της γενικής γνώμης ένασκησις του προνομίου αυτού, άντιστρατεύεται προς αυτήν τήν ούσίαν του συνταγματικού πολιτεύματος, και περιβάλλεται τήν άλουργίδα του άυτοκρατοῦντος δικτάτωρος, ήν πάση δυνάμει άπεκρούουσι τὰ συνταγματικά και φιλελεύθερα πολιτεύματα τήν έπιστημονικήν κύρωσιν της άνωτέρω ήμῶν γνώμης παρέχει ο έπιφανέστερος έρευνητής του τελειότερου συνταγματικού πολιτεύματος δ κ. Mill.

« Κατά τὸ άγγλικόν πολιτευμα, γράφει ο έγκυρος ούτος Συγγραφεύς, ο Βασιλεύς δύναται να διορίσῃ ή να διατηρήσῃ οίον θέλει Ύπουργόν, και έναυτίον της γνώμης της Βουλῆς· άλλὰ τὰ πολιτικά ήθη καθιστῶσιν άργήν τήν τοιαύτην ισχύν, άντικείμενα εις τήν χρήσιν αυτής, και άπαιτοῦντα τήν έπί της Βουλῆς των κοινοτήτων πλαγίαν ύπδειξιν του διοριστέου προέδρου του ύπουργείου » Τοιοῦτοτρόπως τὰ πολιτικά ήθη καθιστῶσι τήν Βουλὴν ταύτην, τὸ αληθῶς κυρίαρχον Σῶμα του Κράτους, μεθ' όλην τήν ύπό άπόλυτον έκφρασιν του Συντάγματος, δι' οὐ προς τόν Βασιλέα, ως προνόμιον άπονέμεται ο διορισμός και ή παύσις των Ύπουργών. Αλλ' ο Mill δεν περιορίζεται εις τας άνωτέρω έκφρασεις· αναλυτικώτερον περιστῶ, τήν

πρακτικήν σημασίαν των προνομίων του Στέμματος. « Ο Βασιλεύς έλέγει, διορίζει άρχηγόν της κυβερνήσεως, τόν ύπδειχθέντα οὐ πὸ της Βουλῆς, και κατὰ τας έκφρασεις γενικώτερας αυτής γνώμης και έπιθυμίας. Ο Βασιλεύς διορίζει μετ' αυτόν και επί της συστάσεως του ίδιου πρωθυπουργού, τους διαφόρους ύπουργούς, και οὕτω καταρτίζεται ή άνωτάτη του Έθνους άρχή, ή τας τύχας αυτού διέπουσα ». Και όμως ο μελετών τήν σχετικήν του Συντάγματος διάταξιν, τήν άπονέμουσαν προς τόν Βασιλέα τόν διορισμόν και τήν παύσιν των Ύπουργών, δύναται ν' άποδώσῃ προς αυτήν, τήν έρμηνείαν εκείνην, ήν ο πρώην των Ελλήνων βασιλεύς τοσοῦτον έμμόνως άπέδιδε.

Έτερος Συγγραφεύς του Συνταγματικού πολιτεύματος, ο Hello, εξετάζων τὰ προνόμια του στέμματος, εκ του συνόλου των έαυτου σκέψεων άποδεικνύεται, ότι συντάσσεται προς τήν γνώμην, καθ' ήν ο συνταγματικός Ηγεμών, ως οδηγόν έν τη ένασκήσει των προνομίων αυτού όφείλει να λαμβάνῃ έπί όφιν, ούχι τήν έαυτου θέλησιν άλλὰ τήν του Έθνους, έντεῦθεν δ' επιλέγει διαφέρει ο συνταγματικός ήγεμών, του άπολύτου, δε μόνος δύναται να οδηγῆται εκ του άυταρχικού αξιώματος « Je le veux ».

Είναι αληθές, ότι ο συνταγματικός βασιλεύς κληται και τὸ κληρονομικόν επί της άνωτάτης του Έθνους άρχῆς δικαίωμα των νομίμων διαδόχων αυτού, και έντεῦθεν έξελήθη προσέτι, ότι δια των προνομίων, των υπό του συντάγματος αυτῷ παρεχομένων, ή δύνατο να θεωρηθῆ ως δυνάμενος κατὰ τήν ίδίαν αυτού, να ένασκήσῃ βούλησιν, Αλλ' εὐστόχως ο αυτός Hello άποκρούει τήν γνώμην ταύτην, δια της έρεύνης των λόγων, δι' οὓς και προς τους συνταγματικούς Ηγεμόνας, άπενεμήθη τὸ εις τους άυταρχικούς ίδίως άρμόζον, της διαδοχῆς του θρόνου δικαίωμα. Η συνταγματική μοναρχία, γράφει, κατέστη κληρονομική, δια δύο και μόνως λόγους· 1) Δια τήν διάσωσιν της τάξεως και της δημοσίας ειρήνης, από των φιλοδοξίων προς άρπαγήν των θρόνων, και προφύλαξιν της τάξεως από των θελλών της ελευθερίας· 2) Δια τήν ένότητα και τὸ διηνεκές της άρχῆς, άτινά είσιν άπαραίτητα προς έκτέλεσιν των νόμων και προς πρόληψιν των κινδύνων, οὓς συνήθως επάγουσιν, αι κυβερνητικαι μεταβολαί· (1) Ο εἶος των λαῶν είναι μακρός, εκάστη δμῶς γενεά, ίνα διαύτη τὸν έαυτης βίον, δεν έχη εὐμὴ τὸ βραχυτάτον διάστημα της ζωῆς των ατόμων, έτινα τήν άπαρτίζουσιν. Έντεῦθεν ή κοινωνική σοφία, καθ' όδους δεσπόει, ίσοι προς τήν διάρκειαν του χρόνου της υπέρσεως των λαῶν, άπως δια της έδικαιόλου διαδοχῆς, διατηρῶσι πολιτικῶν ὑ-

(1) Du regine constitutionnel par Hello formes du gouvernement du roi Ch. I.

παρξίν, οὐδαμῶς ἄλλως δυναμένην νὰ ὑπάρξῃ, καὶ ἦτις ἄνευ αὐτῆς τὸ Ἔθνος θὰ ὠμοιάζεε πρὸς τὸ μυθολογικὸν πλοῦτον τῶν Ἀργοναυτῶν, ὅπερ οὐδ' ἔχνος τῆς ἀρχικῆς αὐτοῦ κατασκευῆς διετήρησεν, ὡς ἐκ τῶν πολυζυθμῶν αὐτοῦ ἐπισκηνῶν. Ἴδου οἱ λόγοι, ἥδι' οὗς εἰς τοὺς συνταγματικούς βασιλεῖς, ἐχορηγήθη καὶ τὸ δικαίωμα τῆς διαδοχῆς εἰς τοὺς ἄλλους ἐθνικούς, καὶ ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος τῶν λαῶν καθιερωθέντες, οὐχὶ δ' ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῶν Ἡγεμόνων, ὅπως ἐξ αὐτοῦ ἀντλήσωσι τὸ δικαίωμα, ὅπως οὗτοι εἰς τὴν γνώμην τοῦ Ἔθνους, ὑποκαθιστώσι τὴν ἰδίαν ἐαυτῶν θέλησιν τοῦναντίον ὀφείλουσι νὰ συναισθανθῶσιν, ὅτι ἡ οὐσία τοῦ συνταγματικῆς πολιτεύματος συνίσταται εἰς τὴν θυσίαν τῆς ἡγεμονικῆς θελήσεως, πρὸ τῆς γνώμης τοῦ Ἔθνους, καὶ τῶν νομίμων ἐξιώσεων τῶν λαῶν, ὧν ἐτάχθησαν ἀρχιπροστάται καὶ ἡγήτορες. Δέον οἱ συνταγματικοὶ Ἡγεμόνες, ὡς θρίαμβον αὐτῶν νὰ θεωρῶσι, τὴν ἐξουδετέρωσιν τῶν προσωπικῶν αὐτῶν ἐξιώσεων, ἀπέναντι τοῦ Ἔθνους, διότι οὕτω δύνανται ν' ἀποφύγωσι καὶ τὴν εὐθύνην, τῶν μὴ ἐθνικῶς ὠφελίμων πράξεων τῶν Κυβερνήσεων, καὶ οὕτως ἐξηγεῖται λογικῶς, ἢ ὑπὸ τοῦ Συντάγματος παρεχομένη αὐτοῖς ἐλλειψὶς πάσης εὐθύνης. Ἄν ὁ Νομοθέτης ἠνόει ν' ἀναγράψῃ τοσοῦτον σπουδαία προνομία πρὸς τοὺς Ἡγεμόνας, ὅπως ἐξασκῶσιν αὐτὰ, κατὰ τὴν ἰδίαν ἐαυτῶν βούλησιν, ἤθελεν ἐκληφθῆ προφανῶς παράφρων, ὡς ἀπαλάστων πάσης εὐθύνης, τὸν ὅλας τὰς ἀνωτέρω τοῦ Κράτους ἐξουσίας, διὰ τῆς προχοῆς τοσοῦτων προνομίων, ἐνεργούντα καὶ διατάσσοντα.

(ἀκολουθεῖ)

Δ. ΣΩΜΕΡΙΤΗΣ.

ΠΑΡΑΠΤΩΜΑ ΚΑΙ ΤΙΜΩΡΙΑ

ΤΩΙ ΦΙΑΤΑΤΩΙ ΦΙΛΩΙ

ΑΔΕΞΑΝΔΡΩΙ ΚΑΡΑΜΠΙΝΗΙ

τὸ ἱστορικὸν τοῦτο ἀνατίθειν

Ὁ συγγραφεὺς

Α.

Αἱ Ἀθῆναι πρὸ τριακονταετίας δὲν ὠμοιάζον ποσῶς πρὸς τὰς σημερινὰς Ἀθῆνας. Ἡ πρωτεύουσα τοῦ μικροῦ βασιλείου ἀπέπνεε βεβαίως καὶ τότε τὸν ἐλευθέρον ἀέρα ἐλευθερίας γῆς, πλὴν δὲν εἶχον ἐντελῶς ἀπ' αὐτῆς ἐξελιφθῆ τὰ τεκμήρια τῆς ζοφερᾶς δουλείας, ἣν ἐπὶ τέσσαρας αἰῶνας ὑπέστει τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος. Ὁ σιδηρόδρομος, ἢ τὸ ἀερίοφως, τὰ πολυτελῆ καὶ καλλιπάρματα μέγαλα, ὁ ταχέστατος, αἱ καθημεριναὶ ἐφημερίδες, πάντα

ταῦτα τὰ ἐξωτερικὰ δείγματα, τὰ διακρίνοντα τὰς πόλεις τῶν πεπολιτισμένων τοῦ κόσμου χωρῶν, ἐντελῶς ἔλειπον. Βεβαίως ἐπὶ τὴν Ἀσίαν, ἀλλ' ἢ πρὸς αὐτὴν ἀφομοίωσίν μας, δὲν εἶχον ἐτι τελεσθῆ ἡμεθεὶς εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς πορείας μας, καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς πορείας μας ταύτης μετὰ δισταγμοῦ ἐχώρουν τὰ πρῶτα βήματά μας. Διαφαίνεται, οὕτως εἶπειν, ψηλαφητῶς ἐκ τῶν ἐθίμων ἡμῶν, ἐκ τῶν ὀνομασιῶν τῶν συνοικιῶν, ἐξ αὐτῆς ἐτι τῆς γλώσσης ἢ πολυχρόνιος μετὰ τῶν Ὀθωμανῶν συμβιώσις μας.

Ὁ Τουρκισμὸς, τὸ διαλυτικὸν τοῦτο σοικεῖον, τὸ ἀδυνατήσκει νὰ δημιουργήσῃ διαρκές τι καὶ στερεόν, ὅπου καὶ ἐὰν ἐπάτησεν ὁ ἀποτρόπαιος αὐτοῦ πούς, κατεμάρανε καὶ ἐστεῖρυσεν πᾶσαν ζωτικὴν ἐκμάδα. Ἐκεῖ, ἐποῦ πρότερον ἐκείντο καλλίφυτοι κλιτύες, εὐκαρποὶ πεδιάδες ἢ δασώδεις κοιλάδες, ἐπέκράτει ἡ σιωπὴ καὶ ὁ ζόφος. Τοῦ βαρβάρου τούτου τῆς Ἀσίας δεσπότης ὁ μόνος προορισμὸς ὑπῆρξε πάντοτε ν' ἀποξηραίνῃ, νὰ ἐρημώσῃ. Ἐξόχος δὲ εἰς τὴν τέχνην τῶν βασάνων καὶ τῶν κακώσεων ἐπέπιπτεν ὡς θεομηνία, ὡς μάλιστα ἀκράτητος καὶ φοβερᾶ ἐπὶ τῶν κατακτηθεισῶν χωρῶν, ἐξ οὗ καὶ ἡ καταπλητικὴ τῶν πληθυσμῶν ἀραιοσίς. Οὐδὲν λοιπὸν παράδοξον ἐὼν ἐναργέστερον κατεφαίνεται ἐν τῇ παροιμιώδει ἐπ' ἀφορίᾳ τῆς Ἀττικῆς γῆς, ἢ ἐκεῖθεν ἀπαισία τοῦ βαρβάρου διαβάσις.

Θὰ ἐγράφομεν ὀλόκληρον βιβλίον, ἐὰν θέλομεν νὰ ἐξιτορήσωμεν καὶ νὰ περιγράψωμεν τὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν ἐπανάστασιν. Τοῦτο οὐδόλως προτιθέμεθα, μὴ ἐπιθυμοῦντες νὰ παρεκτραπῶμεν τῆς ὁδοῦ, ἣν ἡ ἱστορία, τὴν ὁποῖαν μέλλομεν ν' ἀφηγηθῶμεν, ἡμῖν ἐχάραξε. Τοῦτο μόνον θέλομεν προσθέσει, ὅτι, ἐὰν τὰ πάντα οἱ Τοῦρκοι κατέστρεψαν, τὴν φύσιν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ μεταβάλλωσι, καὶ διὰ τοῦτο ἡ διαύγεια τοῦ κύματος τῆς θαλάσσης καὶ τὸ κυανόχρουν τοῦ οὐρανοῦ μας ἀπέμειναν ἀλώβητα καὶ ἀθίκτα ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ αὐτῶν καλλονῇ, ὡς ἦσαν καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Περικλέους.

Ἦτο Μάιος τοῦ 1846 ἦτο νύξ ἐξ ἐκείνων τῶν ἐαρινῶν νυκτῶν, ἃς θεᾶται τις μόνον ἐν Ἑλλάδι, πρὸ πάντων δ' ἐν Ἀθῆναις, ὑπὸ τὸν ἀπέραντον τῆς Ἀττικῆς ὀρίζοντα. Ἡ σελήνη ἐλαμπεν ἐπὶ τοῦ στερεώματος τοσαύτη δὲ ἦτο ἡ διαύγεια τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε οὐ μόνον τ' ἀντικείμενα προσελάμβανον μείζονας διαστάσεις, ὡσεὶ ὑπὸ μεγεθυντικῆς ὕλου διορώμενα, ἀλλὰ καὶ προσήγγιζον ἐπὶ τοσοῦτον εἰς τὴν ὄρασιν, ὥστε ἐαμικρύνετο τρόπον τινὰ ἡ φυσικὴ αὐτῶν ἀπόστασις. Ἐὰς μὴ ἐκληφθῆ δὲ τὸ τοιοῦτον ὑπερβολή, διότι οὐδόλως τῆς πραγματικότητος ἀφίσταται. Τοιαύτη εἶναι ἡ παρὰ τὴν ἀφορίαν γοητευτικὴ τῶν Ἀθηνῶν φύσις, τοιαύτη ἡ λεπτότης τοῦ αἵρος τῆς, τοιαύτη ἡ μαγεῖα τοῦ οὐρανοῦ τῆς. Οὐδὲν λοιπὸν ἀπορον ἐὰν τὸ εὐαφές τοῦτο ἐξελέξατο ἡ τέχνη πρὸς τὴν φύσιν ἀγωνιζομένη, ὅπως ἐπ' αὐτῇ

του στήσι τὸ ἐπιφανέστατον τῆς νίκης της τρά-
καιον, τὸν Παρθενῶνα.

Οἱ Ἕλληνες, μὴ ἔχοντες ἴσως κατ' ἐκείνην
τὴν ἐποχὴν σύγχρονόν τι ἐξαισίον νὰ μνημονεύωσι
καὶ ἐφ' ᾧ νὰ καυχῶνται, προσέφευγον, ὡσεὶ παρ'
αὐτῶν θάρρος καὶ ἰσχὺν ἐξαιτούμενοι, εἰς τὴν ἀ-
νέμνησιν τῆς παρελθούσης δόξης καὶ μεγαλείου
τῶν τὰ δὲ σωζόμενα τούτων μνημεῖα, μετὰ θρη-
σκευτικῆς ἐπιμελείας, ἠγαθῶντο παρ' αὐτῶν καὶ
ἐλατρεύοντο. Ὁμοιάζον ὡς πρὸς τοῦτο τοὺς ἄ-
ριστοκράτας ἐκείνους, οἵτινες γυμνοὶ, γυμνοτάτοι
παριστάμενοι, θέλουσι νὰ καλύψωσι τὴν πενίαν
τῶν διὰ τῶν πράγματι πολυτελῶν ἱματίων τῶν
προγόνων τῶν. Ἡ συχνὴ λοιπὸν ἐπίσκεψις εἰς
τὰ μνημεῖα ταῦτα ἤτό τι συνηθὲς καὶ σχεδὸν
ὑποχρεωτικόν. Πολλάκις δὲ δλόκληροι οἰκογένεια
μετὰ τῶν φίλων καὶ οἰκείων ἀνέβαινον εἰς τὴν
Ἀκρόπολιν, πρὸ πάντων δὲ τὴν νύκτα, καθ' ἣν
τὸ θέαμα ἐστὶ μεγαλοπρεπέστερον, ἐστὶ γοιττευτι-
κώτερον παρίσταται. Τὴν νύκτα, τὴν φωτισμένην
ὑπὸ τῆς Σελήνης, τὰ πάντα λαμβάνουσιν ἐπιση-
μότερον οἰοῦναι χαρακτῆρα, καὶ ψυχρὰ καὶ ἄφωνα
ἐκεῖνα μάρμαρα, τὰ λεῖψανα ἐκεῖνα τοῦ παρελ-
θόντος φαίνονται λαμβάνοντα κινήσιν καὶ γλῶσ-
σάν καὶ φωνάζοντα — ἡ Ἑλλάς ζῆ καὶ θά ζῆση.

Ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως λοιπὸν κατ' ἐκείνην τὴν
νύκτα συνέβαιεν ἡ ἀκόλουθος σκηναί. Ἐπὶ τοῦ
διχασθέντος ὑπὸ τῆς βολῆς τοῦ χριστιανοῦ καὶ
σπερλίτισμένου Μοροζίνη Παρθενῶνος καὶ ἐπὶ τῆς
δυτικῆς αὐτοῦ πλευρᾶς ἐκάληντο νέες καὶ νέα, καὶ
συνδιελέγοντο ἀποχωρήσαστες ἐκ τῆς ἐπιλοίτου
συναγωγῆς τῶν.

Ἡ νέα εἶχε τὸ ἀνέστημα ὑψηλὸν καὶ λεπτο-
φρῆς, κυκνοῦς τοὺς ὀφθαλμούς, εὐθείαν καὶ ὀλως
ἑλληνικὴν τὴν ρίνα, δασεὶ δὲ καὶ κασπανάχρους
τοῦς πλοκάμους. Ἦτο τύπος καθαρὸς Ἑλληνί-
δος, ἐν τῶν ὑποδειγμάτων ἐκείνων, ἅτινα ἀντέ-
γραψεν ὁ Φειδίας. Ἦτο ὠραιότης τέλει, ἀγύθητος
ὠραιότης. Τραχύτην δὲ ἠδύτητα τὸ μειδιάσμα καὶ
τὸ βλέμμα της ἐξέπεμπον, ὡστε ἀδύνατον ἀπο-
παντὸς τὸ πρόσωπον αὐτῆν ἰθευμένου νὰ μὴ ἀπο-
σπίση τοῦ θαυμασμοῦ τὸ ἐπιφώνημα. Ἑλένη ἐ-
καλεῖτο καὶ Ἑλένη ἦτο. Ὡς λαμπρὰ ἴσκατα, ὡς
λαμπρὰ ἔφεγγεν.

Ἡ Ἑλένη Εὐγενιάδου ἦτο ἡ καλλονὴ τῶν Ἀ-
θηναίων κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν παντοῦ, δ' ἔθαυ-
μάζετο καὶ ὑπὸ πολλῶν ἐπεθυμεῖτο, διότι ἐκτός
τῆς ὠραιότητός της καὶ τῆς ἐπιμελημένης ἀ-
κατροφῆς της ἦτο καὶ πλουσία καὶ ἐπόμενος νύμ-
φη περιζήτητος. Ἡ δυστυχὴς ἀπώλεσε τὴν μη-
τέρα της μικρὰ ἐτι οὖσα, ὃ δὲ πατὴρ της, μὴ
θελήσας νὰ συνάψῃ δεύτερον γάμον, ἀφωσάθη
ὅλος εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῆς μονογενοῦς τοῦ Ἑ-
λένης, συγκεντρώσας ἐπ' αὐτῆς καὶ μόνῃς πάσας
αὐτοῦ τὰς μερίμας, πάσαν αὐτοῦ τὴν ἀγάπην. Ἡ
παλαίπωρος ἦτο, ὡς εἶπομεν, ἐκ μητρὸς ὄρφανή,
ἡ δ' ἑλλείψις τῆς μητρὸς, προκειμένου ἰδίᾳ περι-
νεσπίδας, εἶναι στέρησις ὀλεθρία, κενὸν δυσπλη-

ρωτον. Πλὴν ἡ ἐν τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ παρουσία τῆς
ἀγαθῆς Μαρίας, πρεσβυτέρας ἀδελφῆς τοῦ πα-
τρὸς τῆς Ἑλένης, ἀνεπλήρου ἐν μέρει τὴν ἑλλεί-
ψιν ταύτην.

Ἡ Μαρία ἦτο σύζυγος πλοίαρχου τινός, ἀπο-
λεσθέντος ἐν τινι τρικυμίᾳ ἐκ τοῦ συνοικεσίου
δὲ τούτου μὴ γεννηθέντων τέκνων, αὐτῆς καὶ τῆς
σαρακηνουτίδος ἠδὲ τῆς Μαρίας, καὶ μὴ ἐπιθυ-
μοῦσης, δεύτερον γάμον νὰ συνάψῃ, ἀφοῦ μάστιγα
ἐτελεύτησε τῆς Ἑλένης ἡ μήτηρ, ἐπέστρεψεν εἰς
τοῦ ἀδελφοῦ της τὴν οἰκίαν καὶ ἀνέλαβε τὴν ἐ-
ργασίαν καὶ τὴν ἐποπτεῖαν ἐπὶ τῆς ἀπορφανευθεί-
σης Ἑλένης.

Ὁ Ἀντώνιος Εὐγενιάδης, ὁ πατὴρ τῆς ἐν λόγῳ
νεανίδος, ἦτο ἔμπορος οὐ αἰ ὑποθέσεις ἐβλαβερῆς αἰ-
σίας, Μετριοπαθῆς καὶ οὐχὶ ἀπληστοῦ, εὐσυνείδη-
τος καὶ νουεχῆς, καίτοι μὴ κάτοχος εὐρείας μα-
θῆσεως, ἐκέκτητο τὴν σύμφητον, αὐτῶς εἰπεῖν, ἐ-
κείνην ὀξυδέρκειαν, ἥτις τὸν Ἑλληνα ἀναδακνύει
τὸν πρῶτον ἔμπορον τοῦ κόσμου. Ἰπὸ τοιοῦτου
λοιπὸν αἰωνοῦς ὁ Ἀντώνιος ἐπέσώρυσσε σημαντικὴν,
ἀναλόγως τῶν τότε Ἀθηναίων, περιουσίαν, ἣν, ὡς
εἶκος, ἀφιέρου καὶ ὠοῖζεν ἀπασαν ὑπὲρ τῆς φιλαδέ-
φης τοῦ Ἑλένης. Εἰς τοιοῦτον δὲ σημεῖον παρέ-
θη, ἔμεινε τῆς ἐλλείψεως παντός, ἄλλου φίλπου,
ἢ πρὸς τὴν θυγατέρα του παράρρητος σχεδὸν ἀγά-
πη του, ὡστε ἡ Ἑλένη, ὑπὲρ τὸ δέον τεθωπευμένη
κατέστη, ὡς θὰ ἔλεγον οἱ Γάλλοι, enfière gaié.

Ταῦτα ἦσαν ἐν ὀλίγοις τὰ περὶ τὴν Ἑλένην.
Καθ' ἣν ἐποχὴν ἀρχεῖται ἡ ἀφήγησις ἡμῶν, ἡ ἰθι-
ραῖς τοῦ ἱστορήματος τούτου ἦτο εἰκοσάετις, μό-
λις συμπληρώσασα τὰς σπουδᾶς της καὶ ἐπέοικη
πρὸς γάμον· καίτοι δὲ πολλῶν μνηστῆρων παρου-
σιασθέντων, οὐδεὶς μέχρις ἐκείνης τῆς στιγμῆς δε-
κτός ἐγένετο.

— Ἑλένη, ἡ μάλλον δεσποσύνη Ἑλένη, — ἔλε-
γεν ὁ παρὰ ταύτῃ καθήμενος νέος, συνεχίζων, ὡς
φαίνεται, προηγουμένην τοῦ ἡμιλίαν περὶ τῆς Ἀ-
κροπόλεως, βεβαίως λαμπρὸν καὶ θαυμασίον εἶναι
τὸ θέαμα, ὅπερ παρίσταται κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν
πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας, καὶ εὐχαριστῶ, διότι ἠύ-
δοκῆσατε νὰ μὲ συμπεριλάβητε εἰς τὴν εὐγενῆ πρόσ-
κλησίν σας.

— Οὐδόλω, Κύρια Θάνα, ἀπεκρίνατο ἡ νεανίς
μετὰ συνεσταλμένου καὶ πείσμονος κῆπως τρόπου.
Ἦμεῖς εἶσθε εἰς ἐκ τῶν συχναζόντων τὴν οἰκίαν
μας· σας ἐσύστησαν θερμῶς πρὸς τὸν πατέρα μου,
καὶ εἶσθε εἰς ἐκ τῶν φίλων αὐτοῦ· ὀφείλομεν λοι-
πὸν νὰ σας παρακαλέσωμεν νὰ ἔλθητε καὶ ὑμεῖς
μετὰ τῶν ἄλλων.

— Σας εὐχαριστῶ, ὑπέλαθεν ὁ νέος, σας εὐ-
χαριστῶ, Κύρια Ἑλένη, διότι πράγματι μοὶ ἐ-
δικατε ἀφορμὴν νὰ ἰδῶ ὅτι δὲν ἐγγυρίζω, πλὴν
σᾶς ἐμβολοῦσθαι τὸ εἶκόσιν τούτου θέαμα ἐπ' ἡ-
γεμῆς ἐν τῇ καρδίᾳ μου δύο ἀντίθετα καὶ ὀλέθρια
— θαυμασμοῦ καὶ λύπης.

— Ἀλλὰ διατί τὴν λύπην, Κύρια Θάνα; δὲν δύ-
ναμι νὰ ἐνοήσω.

—Διότι, ὄρν τὰ ψυχρὰ ταῦτα μάμαρα, ἀναπολῶ τὴν ἐπιχὴν, καθ' ἣν ἔζων οἱ ἐγείραντες ταῦτα, ἐκείνοι, οἵτινες διὰ τῆς παρουσίας των, διὰ τῆς πνοῆς των, διὰ τῆς φωνῆς των παρεῖχον ζωὴν καὶ εἰς αὐτά. Πλὴν ἐκείνοι οἱ γίγαντες παρῆλθον ἀνεπιστρεπτεῖ, ταῦτα δὲ μόνον ὑφίστανται ἕνα μαρτυρῶσιν ἀφ' ἐνός μὲν τὸ ἐφήμερον τοῦ βίου, ἀφ' ἐτέρου δὲ τὸ ἀγήρατον τῆς δόξης.

—ὦ! ὦ! ἀπήντησεν ἡ Ἑλένη, γέλωσα ὁμῶς γέλωτα οὐχὶ ἐκ τῆς χαρᾶς γενόμενον· ὑπὸ ποίῳν ζοφερῶν ἰδεῶν κατελήφθητε ἀπόψε, Κύριε Θάναε!

—Ἐχετε δίκαιον, ὑπέλαβεν ὁ νέος μελαγχολικῶς ὑποκειδιδῶν, καὶ μὲ συχωρεῖτε ἄν τὸν ἀνεφελον ὀρίζοντά σας ἠθέλησα πρὸς στιγμήν νὰ σκιασῶ διὰ τῶν νερῶν, ἅτινα ἐνίοτε καλύπτουσι τὸν ἰδικόν μου. Ἐχετε δίκαιον καὶ ἄς μεταβάλωμεν οὐλίαν. Ἀνεγνώσκατε ἰλοιοπὸν τὸ τελευταῖον μυθιστόρημα; Τί ἀνεφέρουσι αἱ ἐσχάτως ἀφίχθεσαι ἐξ Εὐρώπης ἐρημεῖδες τοῦ συρμού;

—Εὐχαριστῶ, ὑπέλαβεν ἡ Ἑλένη, κάπως πειραχθεῖσα ἐκ τῶν λόγων τοῦ Θάναυ, εὐχαριστῶ, διότι μὲ ἐλλαμβάνετε ὡς μόνον περὶ συρμῶν καὶ μυθιστορημάτων ἀσχολουμένην εὐχαριστῶ, ἀλλὰ δὲν περιέμεναν τοσοῦτον ἐπιπόλαιον νὰ μὲ θεωρῆτε.

—Ὅχι, ὄχι, ὑπέλαβεν ὁ Θάναυ διὰ θερμῶ καὶ πειστικῶ τρόπου, μὴ παρεξηγῆτε τοὺς λόγους μου· δὲν εἶσα; ἐλλαμβάνω ὡς ἐπιπόλαιον, ἠθέλησα μόνον νὰ στρέψω τὴν οὐλίαν μαε ἐπὶ παιδρῶν ἀντικειμένων, ἀφοῦ μοι παρεπονήθητε ὅτι ἐπόδουνοι καὶ ζοφεραὶ ἦσαν αἱ ἐκφράσεις μου.

—Ἀφοῦ ἔχει οὕτως, ὑπέλαβεν ἡ Ἑλένη, πρᾶυνθεῖσα ὑπὸ τῶν λόγων καὶ τῶν διαμαρτυρησεῶν τούτων, ἀφοῦ ἔχει οὕτως, οὐδόλως ἐπιμένω, ἀλλὰ πρὸς ἔτι τελειότεραν ἀπόδειξιν, εἰπέτε μοι, πρὸς καλῶ, δικτὶ τοσοῦτον ζοφεραὶ ἦσαν πράγματι κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν αἱ ἰδέαι σας, κύριε Θάναε;

—Διότι, ὑπέλαβεν ἐκείνος, μετὰ μελαγχολικοῦ καὶ συγκεκινημένου ὕφους, διότι ὁ ἄνθρωπος ἐκ τῶν περιστοιχιζόντων αὐτὸν ἀντικειμένων, ἐκ τῶν περιπετειῶν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἀρύεται παραδείγματα, ἀπερ εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὰς ἰδέας του περιπετείας ἐφαρμύζει. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐγὼ, βλέπων τὰ λείψανα ταῦτα τοσοῦτου παρελθόντος μεγαλείου, τοσαύτης δόξης; ἐξφανισθείσης ἤδη, ἐνθυμοῦμαι τοὺς ἀπολεσθέντας γονεῖς μου, τὴν κατερειπωθεῖσαν οὐλίαν μου, τὴν στενάζουσαν πατρίδα μου, τὴν σχεδὸν πενίαν μου, τὴν ἐρημωσίν μου, καὶ κλαίω καὶ στενάζω.

—Ἀλλὰ δὲν πρέπει ν' ἀπελιπίζηθε, μεθ' ἡδέος καὶ παρηγόρου ἐνδιαφέροντος ὑπέλαβε συγκινηθεῖσα ἡ Ἑλένη, δὲν πρέπει, κύριε Θάναε, νὰ καταλαμβάνηθε ὑπὸ τοιούτων λογισμῶν. Ἐχετε βεβαίως δίκαιον, διότι ἀπωλέσατε τοὺς γονεῖς σας, διότι ἐγκατελείψατε τὴν πατρίδα σας, ἀλλ' ἀφ' ἐτέρου ὅλοι εἶσα; ὑπολήπτονται, ὅλοι εἶσα; ἀ-

γαπῶσιν. Ἐὰν δὲ ἡ συμπάθεια ἀπάντων δὲν δύναται ν' ἀναπληρώσῃ τὴν ἀγάπην τῶν γονεῶν, δύναται ὁμῶς κάπως νὰ παρηγορήσῃ τὸν ὑπὸ τῆς τύχης ἀπηνῶς διωχθέντα.

—Ἐχετε δίκαιον, Κυρία Ἑλένη, ὑπέλαβεν ὁ Θάναυ, ἔχετε δίκαιον, προσέθηκε κινῶν τὴν κεφαλὴν του ὡσεὶ διατάζων, ἀλλὰ τίς θέλετε ν' ἀγαπῆ τίς θέλετε νὰ παρηγορήσῃ, τίς πρὸς τὸν ἔρημον, πρὸς τὸν δυσταχοῦντα θέλετε νὰ τείνη τῆ; βοηθείας τὴν χεῖρα; Ἀλλὰ πρὸς Θεοῦ, προσέθηκεν ἀμείσως μεταμεληθεῖς, ὡς φαίνεται, ἐπὶ τοῖς λόγοις του τούτοις, οἵτινες ἠδύναντο νὰ θεωρηθῶσιν ὑπὸ τῆς Ἑλένης ὡς ἐκφαινόντες ἀμφιβολίαν περὶ τῶν φιλικῶν αἰσθημάτων της, συγχωρῆστέ με, κυρία Ἑλένη συγχωρῆσατέ με, διότι περὶ ὑμῶν καὶ περὶ τῶν εὐγενῶν καὶ ἀδρῶν αἰσθημάτων σας αὐδόλω; ἀμφιβλῶν. Καὶ λαβὼν τὴν χεῖρά της, πρὸς μείζονα ἐπίσχυσιν τῶν λόγων του περιπαθῶς τὴν ἐθλίψεν εἰς τὴν ἰδικήν του, ἰκετευτικῶς ἐμβλέπων πρὸς τὴν Ἑλένην καὶ προσδοκῶν οὐ μόνον τὴν ζητούμενην συγγνώμην, ἀλλὰ καὶ τι περισσότερον, τὸ ὅποιον προέδιδον τὰ φλογερὰ βλέμματά του.

Ἡ Ἑλένη, καταληφθεῖσα καὶ ἐκείνη ὑπὸ ἀπεριγράφτου συγκινήσεως καὶ πάθους, δὲν ἀπέσυρε μὲν τὴν κρατουμένην ὑπὸ τοῦ Θάναυ χεῖρά της, πλὴν ἐσιώπη μὴ δυνάμενη ν' ἀρθώσῃ λέξιν. Ἡ Ἑλένη διήρχετο μίαν τῶν καισίων ἐκείνων στιγμῶν, καθ' ἣς διὰ παντός ἀποφραδίζεται ἡ τύχη μίαν; γυναικός; ὅτε δὲ αὕτη ἀνάλαβεν ἐκ τῆς στιγμιαίας ἐκείνης ἀλλοφροσύνης καὶ ἤρξατο λαλοῦσα πρὸς τὸν Θάναυ, ἐνῶ δὲ ἴσως ἠτοιμάζετο ν' ἀποκαλυφθῇ ἀμφοτέρων τῶν καρδιῶν των τὸ μυστήριον, ἀκτήχησαν πλησιάζοντα τὰ βήματα τῶν προσερχομένων συνεταιρῶν των, οἵτινες διέκοψαν, ὡς εἰκός, τὴν συνέντευξιν ταύτην καὶ ἐξήγγυον τὸ ζεῦγος τοῦτο ἐκ τῆς οὐρανίας ἐκστάσεως του.

Ὁ Θάναυ καὶ ἡ Ἑλένη ἠγαπῶντο καὶ δὲν τὸ ἐγίνωσκον, διότι οὐδεὶς αὐτῶν πρὸς τὸν ἄλλον τὸ εἶχεν ἔτι ἐκμυστηρευθῆ. (Ἔπεται συνέχεια).

Φ. ΚΑΡΡΕΡ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΕΡΡΑΣ

Ἡ Ἑγενία καὶ ἡ Γενοῦση, τὰ βλέμματά αὐτῶν ἐστραμμένα εἶχον ἀείποτε πρὸς τὴν Ἀνατολήν, ἀλλ' ἡ πρώτη ἠδυνήθη νὰ κάμῃ σπουδαίως κητακτῆταις. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων λαῶν ὑπῆρξεν ὁμῶς ἐμφοτος ἡ ἀμιλλα ἐκείνη, δι' ἣς ὁ ἄνθρωπος ἀφίνει ἐπίζηλα τῆς διαβάσεως του ἴχνη ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων ὑπῆρξεν ἐμφοτος ἡ φιλοτιμία ἐκείνη, δι' ἣς τὸ μεγχείον τῆς πατρίδος στερεοποιεῖται, καθότι πάντῃτε

σχεδόν κύριον ιδανικόν είχαν, ὃ εἰς νῆα φανήθη
 νώτερος τοῦ ἄλλου καὶ, ἐν ἀνάγκῃ, διὰ θυσίων
 Ἡ Ἑνετικὴ δημοκρατία ἦτο ὅπως ἐξυποτέρατο
 καὶ συνετωτέρα ἄμα, ἐκείνης τῆς Πενθούσης. Ἡ ἐ-
 λευθερία τῶν πολιτῶν αὐτῆς ἀλληθεστέρα καὶ ἀ-
 σφραγέστερα.

Καὶ οἱ Γενουαῖοι εἶχον ἐνθουσιασμένον διὰ τὴν
 ἐλευθερίαν, τοῦθ' ὅπερ ἐκκαίεν αὐτοῦ, ἀξίου πολ-
 λῶν ἐργῶν. Ἡ Ζηλοσύνη καὶ φιλοτιμία αὐ-
 τῶν, πολὺ συνετέλεσαν ὅμως, εἰς τὸ μεγαλειῶν τῶν
 Διαφόρων νήσους κατέχον ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει
 καὶ διαφοροῦ, ἀλλὰ, πόλεις ἐν τῷ Εὐζεῖνῳ πόντῳ
 ἐκυριεύσαν, ἀμὰ δ' ἠδυνήθησαν νὰ ἀπακτῆσασιν
 καὶ τινὰς ἐλληνικάς πόλεις ἐν τῇ σπέρῃ. Ἡ κα-
 λειτέρα αὐτῶν κτήσις, ἡ μὲλλον ὁ τόπος, ἐκεῖνος,
 ὅν ἐκυριεύσαν καὶ διετήρησαν ἐπὶ περισσότερον
 χρόνον, ἦτο ἡ Χίος, τὴν ὁποίαν πάντοτε τὴν εἰ-
 χον προὐβλάσκον οἱ Ἑνετοί. Ὅτε κατὰ τὸν δε-
 κατον τρίτον αἰῶνα οἱ Γενουαῖοι συνεδραμον τὸν
 Μιχαὴλ Παλιολόγον καὶ συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐκ-
 δίωξιν τῶν Ἑνετῶν καὶ Γάλλων, οὓτινες κατέχον
 πόλεις ἐλληνικάς καὶ νήσους τοῦ Αἰγαίου, ὃ
 Βυζαντινὸς αὐτοῦ, Αὐτοκράτωρ, ἔδωκε τῇ Γενούῃ,
 πρὸς ἀποζημίωσιν, τὴν Χίον (1298), ἣν κατόπισιν,
 διαρκούντος τοῦ γενουαϊκοῦ ἐμφυλίου πολέμου
 ἀπώλεσεν. Ἀλλ' ἀμὰ ἐπὶ κληθεῖς κάπως ἡ τάξις,
 ἐστρέψαν ἀμέσως τὰ βλέμματα οἱ Γενουαῖοι εἰς
 τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος, ἀφίνοντες κατὰ
 μέρος παράπονα καὶ ἀντιζηλίαν. Διὸ τῷ 1346
 οἱ γενουαῖοι Γρυμάλδα, Γιουστινιανί, Σέρρα καὶ
 ἄλλοι, καίπερ εἶχον παράπονα, ἰδίως δ' ἀπὸ τῶν
 ὀπλισάντων εἰκοσὶ καὶ ἑννέα πλοῖα, καὶ, ὑπὸ τὴν
 ἀρχηγίαν τοῦ Σιμωνὸς Βενιζού, ἀνδρῶν γενναί-
 ου ἄλλ' οὐχὶ εὐπατρίδου, ἀπῆλθον τῆς πατρίδος,
 οὐχὶ πρὸς ἐκδίωξιν τῶν συμπολιτῶν τῶν, ἀλλὰ
 πρὸς δόξαν καὶ κλέος τῆς κοινῆς αὐτῶν πατρί-
 δος. Προεβθέντες δὲ εἰς τὸ Αἶγατον, κυρίως ἀπέ-
 βλεψαν, κατὰ διαταγὴν τῆς κυβερνήσεως τῶν,
 εἰς τὴν Χίον, ἣν κατέλαβον καὶ διετήρησαν δὲ τὴν
 ἐπὶ αὐτῇ; κυριαρχίαν, ἐν εἰδεί μετοχικῆς, ἐταιρί-
 ας, ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Ἰουστινιανῶν. Ἀκολούθως
 δὲ κατέλαβον τὴν Φώκαιαν, ἐν ἑτέρῳ Γενουαῖοι,
 ὁ Κἀταλούζιος, πρὸ τινῶν ἐτῶν, εἶχε κυριεύσει
 τὴν Δῆλον. Οὕτω κατὰ τὸν αἰῶνα ἐκεῖνον, οἱ
 Γενουαῖοι συνεπλήρουν τὴν δόξαν τῆς Βυζαντι-
 νῆς αὐτοκρατορίας.

Ἡ Χίος ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τῶν Γενουαίων ἀ-
 πῆλκε πασῶν τῶν τιμῶν τῆς γενουαϊκῆς δη-
 μοκρατίας. Διάφοροι Γενουαῖοι ἠγόρασαν κτήματα
 καὶ συνεβουλήθησαν μετὰ ἑλλήνων. Οὕτως οὐχὶ
 ὀλίγα τῶν τέκνων τούτων, ἐτίμησαν τὴν Ἑλλά-
 δα, ὑπὲρ ἧς ἐπολεμήσαν ἄμα, δεξιόσησαν τὴν ἐλ-
 ληνικὴν γραμματολογίαν. Μεταξὺ τούτων, συγ-
 καταλέγονται καὶ οἱ Σέρρα.

Ὁ οἶκος τῶν Σέρρα—ὡς ἀπέδειξε δι' ἐπιση-

μῶν ἐγγράφων καὶ μαρτυριῶν ὁ Καίσαρ Masini,
 ἐν τῇ αὐτοῦ ἱστορικῇ πραγματείᾳ, γινέται πρὸς
 οὐκ ὀλίγη ἐπιστολή. Ἐφερέται, ὑποθείσῃ ἐν Ἑ-
 νετοῖς τῷ 1748—εἰς ἐνὸς πατρίδος καὶ φερώνυμος.
 Τὰ χρονικά τῆς Ἰταλίας ἐπιβεβαιούσιν ἡμῶν ὅτι
 ἐκ τοῦ οἴκου τούτου διάφοροι διεκρίθησαν, ἀλλ'
 ἡμεῖς θὰ πραγματευθῶμεν μόνον περὶ τῶν ἐλλή-
 νων Σέρρων, ἀνηκόντων εἰς τὴν ἡμετέραν ἱστορί-
 αν, περὶ ὧν οὐδεὶς εἰσέτι κατέγευε.

Ἰπάρχουσι δύο Sonetti ἐν οἷς ἔχομεν δια-
 χεῶν τὴν ἱστορίαν τῆς οἰκογενεῖας ταύτης, μέχρι
 τῆς διακλαδώσεως αὐτῆς ἐν Ἑλλάδι. Τὰ ποιη-
 μάτια ταῦτα ἐτυπώθησαν, σὺν ἄλλοις (1), ἐν Πα-
 δούῃ τῷ 1692, ὅπερ, ἐνφ' ἀκατήνησαν τώρα, πό-
 σον σπάνια, ὥστε συναριθμοῦνται μετὰ τῶν χει-
 ρογράφων, ἀνάδημοσιεύμεν αὐτῶν ἐν τῷ ἐξέ-

Vanta Liguria infra i suoi lumi chiari;
 Di questa stirpe, i nobili antenati;
 Prodi guerrier, venerandi prelati;
 Scientifici, dottori, uomini rari.

Gode la bella Scio, che fortunata
 Ha sentiti i vagiti entro a' suoi mari,
 D' eroica prole, e, come pegni cari,
 Fra suoi ricchi tesor, l' ha conservata.

Non men scaltra Zacinto, la fiorita,
 Raccolse pur da questa nobil pianta;
 Il gran legislatore (2) che leggi addita.

Ma con fasto maggior si gloria e vanta,
 Saggio Dario, (3) di te, la Patria invita,
 Che oggi la tua virtu festosa canta.

Fermati, o Fama, alle tue trombe, ancora
 Voce appresta dei Serra, ai nuovi onori;
 Poichè freggiando il nome lor d' Altori,
 Stabili il fato, che non mai si muova.

Gia il Vaticano, le recenti adora
 Porpore de' grand' avoli e maggiori;
 E teme, tocca il cor d' alti dolori.

Il braccio lor crucciata ancor l' aurora.
 Tu pur, se al mondo d' eternarti vanti,
 Del gran Renier che al nuovo greco ascrive

Sagge leggi, le glorie or narri e canti;
 E canta ancor, che ribomato ai vivi
 Malgrado della Parca e a tutti quanti,
 Di sua virtù l' esempio. Esso prescrive.

Ἐν τῇ δυτικῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Μάρκου
 ὑπάρχει ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή εἰς τὸ μνημεῖον τῶν
 Σέρρα.

GIOVAN. DARIO SERRA QUOD. GIORGIO
 DE PATRI DI GINDMA SIE-RI DISCIO
 ΑΙΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

(1) Ἐν τῇ συλλογῇ Muse festose
 (2) Ὁ Ραλιέρης Σέρρας, περὶ οὗ ἐν τῷ προσεχέει.
 (3) Ὁ υἱὸς τοῦ Ρενιέρη, πρὸς ὃν ἀποτίθεται ὁ στί-
 χος ὁρῶν.

SOTRAENDOSI NEL 1575 ALLA SCHIAVITU' DE' TURCHI EMIGRO' DI PATRIA E NEL 1610 SI STABILI' COI SUOI FIGLI MICHELE E GIORGIO IN ZANTE (1)

Ἡ ἐπιγραφή αὕτη ἐχράχθη κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα (2).

Ὁ Βαρθολομαῖος Σέρρας, ἐκ Γενοῦνης, ἐτάκρωσε τὸν Αντώνιον, ὅστις ἔμεινε εἰς τὴν Γενοῦνην τὸν Ἰωάννην Φραγκίσκον, ὅστις μετέβη εἰς Ἰταλίαν ἔνθα ἔλαβε τὴν ἀδειαν νὰ θέσῃ εἰς τὸ οἰκογενειακὸν αὐτοῦ στέμμα τὸν ἀετὸν τὸν Γεώργιον, ὅστις μετέβη (1346) εἰς Χίον, ἔνθα, νυμφευθεὶς τὴν Ἐλισάβετ Φριμαλδὴν, ἐγένετο γενάρχης τοῦ ἐν Ἑλλάδι κλάδου τῶν Σέρρας. Τινὲς τῶν ἀπογόνων ταύτων μετέβησαν εἰς Σικυρίαν καὶ Πελοπόννησον. Εἰς ὄνοματι Βαρθολομαῖος, ἰησοῦτις, μετέβη εἰς Ῥώμην. Διάφοροι ἦσαν ἰσραεῖς, ἄλλοι δὲ ὑπηρετήσαν τὴν Ἑγετοκρατείαν (3), αἵτινες κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον διεκρίθησαν.

Ὁ ἐπιστημότερος, τῶν ἐν Χίῳ γεννηθέντων Σέρρας, εἶνε ὁ Γεώργιος.

Οὗτος ἐγεννήθη ὑπερμαρτυρῶν τοῦ δεκάτου ἑκτου αἰῶνος. Ἡ μήτηρ αὐτοῦ ὠνομάζετο Θωμαῖς Ἰουστινιάνη, ὁ δὲ πατὴρ του, Ἰωάννης Δαρεῖος. Ὁ πατὴρ του ἦτο ἀνὴρ ἰκανὸς καὶ λίαν φιλελεύθερος, διὸ, μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ τὴν τυραννίαν τῶν Τούρκων, ἐγκατέλειπε τὴν Χίον (4), ἥτις ἐγένετο πλέον κτήμα τῶν Τούρκων τὸ 1566, ἀφ' οὗ ἐπ' ὀλίγον ἐκυριεύθη καὶ ὑπὸ τῶν Φλωρεντινῶν καὶ Ἑνετῶν. Εἰς τὴν ἀλωσιν τῶν Τούρκων συνετέλεσαν καὶ τινες Ἕλληνες Χῖοι, καθ' ὅτι, χάριτι θρησκευτικῶν πεποιθήσεων, δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρωσι τὴν δυτικὴν κυριαρχίαν· ἀλλὰ κατόπιν συνηστάνθησαν ὅτι ἦσαν προτιμότεροι εἰς δυτικοί.

Μετὰ τὴν ἀλωσιν ἤρξανε νὰ ἀναχωρήσωσι διάφοροι οἰκογενεαὶ, ἰδίως δυτικαί, καὶ μετέβησαν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, εἰς τὴν Πελοπόννησον ἢ εἰς τὰς Ἰονίους Νήσους. Διὸ καὶ ὁ Ἰωάννης Δαρεῖος ἀπῆλθεν εἰς Ῥώμην, ἔνθα διὰ μέσου τοῦ Γάλλου Breves, ὃν εἶχε γνωρίσῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἠδυνήθη νὰ θέσῃ τοὺς μίους του, τὸν Γεώργιον καὶ τὸν Μιχαῆλ, εἰς τὸ γινώσκον ἐν Ῥώμῃ γυμνάσιον τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου.

Ἐν τῷ ἀρχαίῳ γενεαλογικῷ δένδρῳ τῶν Σέρρας φαίνεται ὅτι ὁ Ἰωάννης Δαρεῖος εἶχε καὶ τρι-

τον υἱόν, ὀνόματι Πέτρον, καὶ σημεῖοῦται ἐν τῷ parti da Seio ma non si sa dove andò. Ὁ Γεώργιος θύμω ἐν τῇ αὐτοῦ χειρογράφῳ ἀυτοβιογραφίᾳ δὲν ὑμῖλετ περὶ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Πέτρου, ἀλλὰ μόνον περὶ τοῦ Μιχαῆλ, μεθ' οὗ συντροφία ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ γυμνασίῳ.

Ὁ Ἰωάννης Δαρεῖος, ἀφοῦ εἶδεν ὅτι τὰ τέκνα του ἠδύνατο νὰ λάβωσι καλὴν ἀνατροφὴν, ἀπῆλθεν ἡτύχος Ἡσυχότερος δὲ ἠδύνατο νὰ διδάσῃ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ, ἀφοῦ νύτυχ' ἦτο νὰ γίνῃ μὴχανικός τοῦ Φραγκίσκου Μελίου Della Rovere, τελευταίου δούκως τοῦ Οὐρβίνου, πρῶτου τοῦ τῶν ἐπιστημῶν, τεχνῶν καὶ γραμμάτων.

Ὁ Γεώργιος εὐμοιρήσας καμπρὸς φύσεως προέκοπτε καλλίτερον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, διὸ, ἐν βραχεὶ διαστήματι, ἀπέκτησε πολλὰς γνώσεις καὶ ἐγένετο ἐγκρατής τῆς ἑλληνικῆς, τῆς λατινικῆς καὶ τῆς ἰταλικῆς. Μετὰ τὰς σπουδὰς του, μετέβη εἰς Ἑνετίαν ἔνθα, ἐνεκὰ τῆς ἰκανότητός του, ἐξελέθη μέλος τῆς Ἀκαδημίας degl' Incogniti, ἥτις ἀνεφάνη κατὰ τὸ 1630, ἔχουσα ἐπίσημον τὸν Νεφέλον μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς: Ex ignoto notus. Εἰς τὰς ἐδρας δὲ αὐτῆς συνεκλήθη καὶ ὁ Χῖος Λίαν Ἀλλάτιος.

Ὁ ἰδρυτής αὐτῆς, ὁ γνωστός ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν γραμμάτων ἰδίως, Φραγκίσκος Eoredano, ἐξέδωκε τοὺς βίους τῶν μελῶν τῆς Ἀκαδημίας αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον, Le glorie degl' Incogniti, ἔνθα, σὺν τῷ περὶ Γεωργίου ζῆθῳ, φανερὰ καὶ ἡ εἰκὼν του ἐν χαλκογραφίᾳ μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς: GEORGIUS SERRA CHIUS PATRIT. ZACINT. καὶ τοῦ διστίχου:

Dicens a terrae cultu Serrane Georgi Pegasidum campi qui bene solas aras.

Μετέβη ὁ Γεώργιος ἀκολουθῶν εἰς Νεάπολιν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Χίον, ἔνθα ἔμεινε ἐπὶ δύο ἔτη. Ἀκολουθῶν δὲ ἦλθεν εἰς Ζακύνθον (5) ἔνθα ἔλαβε τὰ ἐντιμότερα ὑπουργήματα καὶ παρὰ τῶν τῶν ἠγχαπᾶτο καὶ ἐρέβετο. Ἐν Ζακύνθῳ συζεύχθη μετὰ τῆς Ἑλένης Μικροῦ, ἥτις μετ' οὐ πολὺ ἀπεβίωσε καὶ οὕτως ἦλθεν εἰς δεύτερον γάμον μετὰ τῆς Φυστινῆς δὲ Νέγρης, ἣ ὅποια τὸν ἔκχευε πατέρα τεσσάρων υἱῶν. (6)

Ἐν Ζακύνθῳ, λέγει ὁ Νικόλαος Σέρρας, ὁ Γεώργιος esercitava l' arte nobilissima dell' oratore con grande plauso del suo nome (7) καὶ ἡ Ἑγετοκρατία, ἐνεκὰ τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ ἐν τῇ πατρίδι, τὸν ἀπεκάλεσε Benemerito (εὐεργετην). (8)

Τὰ συγγράμματα τοῦ Γεωργίου εἶνε διάφορα· ἀλλὰ μὲν ἐτυπώθησαν ἄλλα δὲ ἀπωλέσθησαν.

(1) Ἐτυπώθη καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἱστορικῇ πραγματείᾳ Dei Parenti di Ugo Foscolo.
(2) Ἀρχαῖον δυτικοῦ ἀρχιεπισκοπεῖου Ζακύνθου.
(3) Albero genealogico dei Serra—Memorie della famiglia Serra ὑπὸ Νικολάου Σέρρας, χειρόγραφον ποικιλοδύρωτον παρὰ τῷ κ. Μιχαῆλ Κασσάνῳ.
(4) Ἀφ' οὗ.

ΓΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΚΕΝΤΡΙΚὴ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
(5) Νικολάου Σέρρας, ἐνθ. ἀνωτ.
(6) Ἀρχιεπισκοπεῖον Ζακύνθου.
(7) Ν. Σέρρας, ἐνθ. ἀνωτ.
(8) Disp. del gov. g.le da Mar And. Coroner al senato 29 Nov 1677, χειρόγραφον παρὰ Μ. Κασσάνῳ

Μεταξὺ τῶν λόγων τῶν μελῶν τῆς Ἀκαδημίας degli Incogniti, ὑπάρχει ἀξίεπαινον ἔργον του. Εἰσέτι συνέγραψε τὸν Torrindo, ovvero l' Amico Rivale, τραγικὸν ἐπεισόδιον, ὅπερ ἤρσεν. Ἐν Ζακύνθῳ ἐξέφώνησεν δικφόρους λόγους. Συνέγραψε τὴν αὐτογραφίαν του, ἣτις δὲν ἐτυπώθη καὶ τὴν ἱστορίαν Ζακύνθου, ἣτις ἔμεινεν ἀνέκδοτος· καὶ ἀγνοεῖται ἡ τύχη τῆς. Ἡ ἱστορία αὕτη φαίνεται ὅτι ἐκυκλοφόρει ἐν χειρογράφῳ, καθότι εἰς διάφορα τοῦ ἀρχειοφυλακείου ἔγγραφα εἶδον ἀναφερομένην τὴν ἱστορίαν ταύτην. Ὁ Γεώργιος ὅμως εἶνε πολὺ ἀξίεπαινος ἐπειδὴ εἶνε ὁ πρῶτος, ὅστις συνέλαβε τὴν εὐγενῆ ιδέαν γὰρ συγγραψῆ τὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου, ὃν ἐξελέξατο διὰ δευτέρου πατρίδα, ἔκαμε ὅμως πολὺ κακὰ ὅτι δὲν τὴν ἐδημοσίευσεν ἀμέσως.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του συνέλεγεν ὕλην ὅπως συγγράψῃ τὴν ἱστορίαν τῆς ἁλώσεως τῆς Χίου ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ ἄλλας ἱστορικὰς μελέτας περὶ Ἑλλάδος, ὡς μαρτυροῦσιν ἔγγραφα τῶν χρόνων του.

Ὁ Γεώργιος ἦτο καὶ ποιητὴς, ἢ μᾶλλον ἐσιχούργει, καθότι ποιητὴς δὲν πρέπει νὰ ὀνομαζώμεν τὸν τυχόντα, ὡς γίνεται σήμερον ἰδίως ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἐβεβυλώθη τὸ ἱερὸν ὄνομα τοῦ ποιητοῦ. Ἦθελε βεβαίως ἐρυθριάσῃ ἂν ἀνέζη ὁ Σολωμός, ἰδὼν νέους τινὰς συναδέλφους, αἵτινες κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦτορον ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἤρξατο ἀληθεύουσα ἡ εὐφυὴς ιδέα τοῦ θαθύνου· Feuchterslehen ὅτι «μετ' οὐ πολὺ οἱ ποιηταὶ ἔχουσιν οὐχὶ τεχνοκροίτων ἀλλὰ ἱατρῶν ἀνάγκην.» Ὁ Γεώργιος λοιπὸν ἐσιχούργει ἰταλίστι ἰδίως, τὴν δὲ εὐροίαν καὶ εὐχέρειαν εἶχε στίχων, ὥστε κατέλιπεν τόμον διαφόρων στιχουργημάτων καὶ τινὰς μύθους, ἐν οἷς l' Icavo, favola Musicale εἶνε ὁ καλλήτερος.

Ταῦτα περὶ τοῦ Γεωργίου Σέρρα. Ἐν τῷ προσεχῆ φυλλάδιῳ θὰ πραγματευθῶμεν περὶ τῶν Ζακυνθίων Σέρρα. Σημειοῦμεν μόνον, ὅτι τινὲς κακῶς εἶπον ὅτι ὁ Γεώργιος οὗτος ἦτο Ζακύνθιος, ἀπατηθέντες· δὲ ἴσως ἐκ τῆς κάτωθι περικοπῆς τῆς ἀφιέρωσός τοῦ Remondini πρὸς τοὺς Ζακυνθίους, ὅταν αὐτοῖς ἀφιέρωσε τὰς περὶ Ζακύνθου ἀσθενοεῖς καὶ ἑλλειπεῖς μελέτας του:

...Zacynthi, que utrique est insulae suppar, et proxima, antiquitates, ant perscripsit antea nemo, aut si quis perscripsit, quod a cl. m. Cive vestro Georgio Serra factum nonnulli perbibent, neque publicam lucem aspexere umquam, neque ad nos pervenire (1) Ὁ δυτικὸς ἱεράρχης Ζακύνθου διὰ τοῦ cive vestro ἐκόσμησε τὸ ὄνομα τοῦ Σέρρα καθότι οὗτος ἦτο δημότης Ζακύνθου, καὶ ἡ αἰχογένεια αὐτοῦ ἦτο μεταξὺ τῶν εὐγενῶν τοῦ τόπου, καθ' ὃν χρόνον ἱεράρχει.

Σ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ.

(1) De Zacynthi Antiquitatibus κτλ. Ἐνετίαι 1756.

Π. ΧΙΩΤΟΥ

Διαμονὴ ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας ἐν Πάτραις
2—7 Σεπτεμβρίου 1883

ΔΙΑΠΛΟΥΣ

Τὴν 1 μεσημβρινὴν τῶν 2 Σεπτεμβρίου 1883· ἀπεκλύομεν τοῦ λιμένος Ζακύνθου διὰ Πάτρας μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῆς ἀνεψιάς μου Διαμαντίνης Γέγλε νέας εὐπαιδευτού. Τὸ ἀτμόπλοιο τῆς εταιρίας Ριζλοῦση αἱ Ἀθηναὶ εὐπεπεστάτας εἶχε τὰς αἰθούσας τῶν δύο θέσεων τῶν ἐπιβατῶν. Ἐστίλθον αἱ ἐκ πυξοῦ κιτρίνου (βόσου) κατεσκευασμένα· θύραι κοιτίδων καὶ σρωμνῶν. Ἐλαμπὸν τὰ κυκλειδῆ ἐπιστηρίγματα τῶν ἀνακλίντρων. Διαφανὴς χροιά ἐρυθρὰ καθωράξιζε τὴν τράπεζαν τῆς ἐστίασεως. Ἐπὶ κατόπτρων διαυγῶν ἀντεχρωματιζέτο τὸ κόκκινον βελούδον, καὶ ἀντεσηματιζέτο ἐπιπλα, σκεῦη καθίσματα. Με γλυκύτητα καὶ εὐγενῆ συμπεριφορὰν περιποιούοντο οἱ ὑπηρεταὶ τοὺς ἐπιβάτας, καὶ πρόθυμοι ἦσαν εἰς τὰς χρεῖας. Ἡ θάλασσα γαληνοτάτη, οἱ συμπλωτῆρες εὐθυμώτατοι, ἢ ἀγγαλλίαισι γενικῆ καὶ ναύταις καὶ ἐπιβάταις. Ἰσταμένους ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, εἶχον ἀπέναντι τὴν θίαν τῶν παραλίων Ἀρχαίας καὶ Αἰτωλίας. Μακρὰν ἐβλέποντο ὡς κολυμβῶσαι αἱ Ἐχινάδες καὶ αἱ Θοαὶ (ὄζειαι). Ἐν τῷ μυχῷ τεναγῶδους λιμνοθαλάσσης ἀνεραίνοντο αἱ λευκάζουσαι οἰκίαι τοῦ ἠρωϊκοῦ Μεσολογγίου. Ἐβλέπετο ὡς πυλὼν θαλάσσιος ἢ εἰσοδος τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ἀνυψοῦτο ἡ ἀγέρωχος κορυφὴ τοῦ Παρνασοῦ. Ἐξήρχετο ὡς μικρὸς λαίμῳς εἰς τὸ ἄκρον τοῦ κόλπου Πατρῶν ὁ Ἄραξος (Πάπας) Ἀκρωτήριον εἰς ὃ λήγει ἡ Ἀρχαία κατὰ Στράβωνα καὶ ἀρχεται ἡ Ἠλις. Ὁπισθεν αὐτοῦ πρὸς βόρειον ἐβλέπετο ὁ ἰχθυοφόρος κολπίσκος τοῦ Πάππα ἀφθονος ἀλιεῖα τσιπούρων μεγάλων, σαρδέλων, σαφρηδίων, κεφάλων καὶ λαυρακίων. Ἐξηπλοῦτο ἡ ἐκτενὴς δέρη τοῦ Παναχαϊκοῦ· ἐβλέπετο ἡ Παλαιοκοῦλα ὡς στάλη ἀνερχομένη τῆς θαλάσσης καὶ τέμα τῶν κόλπου Πατρῶν.

Κατὰ τὴν θίαν ταύτην μοὶ ἀνεμεμνήσκοντο τεράστια ἀρχαῖα μυθολογία, ἔργα πολεμικὰ ἐπὶ θαλάσσης ὑπὲρ χριστιανωσύνης, ἠρωῖμοι ὑπὲρ ἑλληνικῆς ἐλευθερίας. Ἴδου τὸ ἕρος Καλλιδόνης ὅπου ἡ Ἀλθία μήτηρ τοῦ Ἀργοναύτου Μελεάγρου, ὃς ἐκυνήγησε τὸν Καλλιδόνην κάπρον, ὠργισμένη ἔρριπτεν εἰς ἀνθρακίαν τὸν δαυλὸν τὸν πεπρωμένον παρὰ τῶν Μοιρῶν εἰς διατήρησιν τῆς ζωῆς τοῦ Μελεάγρου, καὶ ἀμὲν αὐτὸς ἀνηλώθη, ἐτελείωσε καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Νέου τῆς. Εἰς τὸ πλάγος ἐπέγινε τὸ ἀπὸ Ἐχινάδων μέχρι τοῦ Ναυπακτιακοῦ κόλπου κατεστράφη τὸ χιλιάρμενον τοῦ Τούρκου, καὶ ἐσώζετο ἡ χριστιανωσύνη. Πλεῖα Βενετῶν Ἰσπανῶν Νεαπολιτῶν μετὰ Παπικῶν καὶ Μελιτιζίων τῷ 1571 Ὀκτωβρίου 6 ὕψωσαν τὸ

λαμπρόν τρόποιον τοῦ πολιτισμοῦ κατὰ τῆς Βα-
 βυρότης ἀπειλούσης τὴν Εὐρώπην. Κατὰ τὴν
 θάλασσαν ταύτην προηγγέλθη ἡ δόξα τῶν νέων
 ναυμάχων Ἑλλήνων, ὅτε τὸ πλοῖον τοῦ Ἀλεξάν-
 δρου Ὀρλώφ ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Ζακύνθου ἐσηκώθη
 μετ' ἀνδρᾶς καὶ κανόνια, καὶ ἐκκονοβόλει τὸ Ὄθω-
 μανικὸν Βρίκιον, τὸ ὁποῖον ἐμύλλε νὰ ἐφοδιάσῃ
 τοὺς Τούρκους ἐν Πάτραις μετ' στρατιώτας καὶ
 ζωοτροφίας. Αὕτη δὲ εἶναι ἡ πρώτη κανονία
 ἑλληνική, ἣτις τῇ 17 Ἀπριλίου 1821 ἐρίφηθη
 ἐπὶ θαλάσσης κατὰ τῶν ἐχθρῶν πίστεως καὶ πα-
 τριδος. Κατὰ τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Πάπυ (20 Σε-
 πτεμβρίου 1827) τὸ δίκροτον τοῦ Ἄγγλου ναυ-
 ἀρχου Κωδρικτῶνος ἢ «Ἀσία» μετ' ἄλλας δύο φρε-
 γάδας ἐφθάνον, καὶ παρεκώλυον 11 τουρκικά, τὰ
 ὁποῖα παραβῆς τὸν λόγον τοῦ ὀθωμανικοῦ πρὸς
 τοὺς ναυάρχους τῶν τριῶν συμμάχων Δυνάμεων,
 ἐπέμψε νὰ ἐφοδιάσωσι τὰς Πάτρας, καὶ νὰ τιμη-
 ρήσωσι τὸν Ἀστυγᾶ, ἐπειδὴ ναυμαχίας κατὰ
 τὴν Ναύπακτον κατεπόντισε 11 τουρκικά. Ἀκρι-
 βᾶ δὲ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, 28 Σεπτεμβρίου (1827)
 ἐπλήρωσεν ἡ Τουρκία τὴν παράβασιν τοῦ λόγου
 τοῦ Ἰβραήμου, ἰδοῦσα κατακαϊόμενον τὸν ὑπερή-
 φανον στόλον τῆς ἐν Ναυαρίνῳ, καὶ ὑπὲρ τοὺς
 5000 ἀνδρας ἀπολεσθέντας εἰς φλόγας καὶ κύ-
 ματα. Οὕτως εἰς τὴν ἰδίαν θάλασσαν ἐγένετο ἡ
 ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος ναυμαχιῶν κατορθουμένων
 ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας. Στὸν κόλπον τῶν
 Πατρῶν τὸ σχοινί τοῦ Πατριάρχου

ἀρχίζει νὰ σπίγγη
 τοῦ λύκουμας τοῦ ἐρτάψυχου τ' ἀχόρταγο λαρυγγί.
 Ὁ κόσμος ἀνταριάζεται καὶ τὰ σκυλοδοντὰ του
 ξεριζωμένα πνίγονται μετὰ τὰ βύσσιματά του,
 Στοῦ Ναυαρίνου τὰ νερά. . . .»

Ἰβραία ἢ ἀποψὶς τῶν Πατρῶν καθίστατο ἀ-
 ποβιβαζομένων ἡμῶν εἰς τὴν προκουμαίαν! Σειρὰ
 φανῶν ἀερίορωτος ἀναμμένων ἐφεγγυόβουλι καθ'
 ἔλην τὴν πικρλίαν καὶ τὰς ὁδοὺς, καὶ ὡς ἐν
 φωταφία πανηγυρικῇ ἀνέλαμπον τὰ φῶτα τῶν
 ἐργαστηρίων. Κατελύσαμεν μετὰ τῆς συζύγου καὶ
 τῆς ἀνεψιάς εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῶν Παρισίων.
 Ξενοδόχος καὶ ὑπηρετικὸς προθύμως περιεποιούνητο.
 Γλυκὺς δὲ ἀνέπαυσε ὕπνος τὰς ἡμῶν μερίμνας
 καὶ ἐνοχλήσεις τῆς ἡμέρας. Καλῶς δὲ καὶ ὁ Ὀ-
 μηρος ἐπιθετολόγησε τὸν ὕπνον, εἰπὼν λυσιμέριμον
 Α'. ἡμέρα Σάββατον

Διὰ τὸν κάσωνα ἐνωρῆ; ἐξήλθον εἰς ἐπιθεώ-
 ρησιν τῆς πόλεως Πατρῶν. Κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ
 μηχανικοῦ Βούλγαρη ἡ πόλις σχηματίζει μέγα
 τετραπλευρον παραλληλόγραμμον, ἀπὸ τῆς πα-
 ραλίας κάτω ἀρχόμενον, καὶ πρὸς τὰ ἄνω προσ-
 εγγύζον τὴν ἐπὶ τῆς ὑπαρείας παλαιῶν πόλιν,
 ἐφ' ἧς κορυφοῦται ἡ ἀκρίπολις ὀλίγον περὶ τὸ
 πλάγιον. Δέκα ἐπτὰ ὄρθιαι ἀγρικὲς πλατύτατοι
 ἀνωφερεῖς, καὶ ἄλλαι ὀκτὼ πλαγίαι εὐθύγραμ-
 μοὶ καὶ κανονικώτατοι διασταυρούμενοι, διαι-
 ροῦσιν αὐτὴν εἰς 100 τετραγωνικά γήπεδα, πε-
 ριέχοντα ἕκαστον συνοικοδομὴν οἰκῶν πολυτελεῶν.

Δὲν διετηρήθη ἕως τὸ σχέδιον τῶν τετραγωνι-
 κῶν συνοικοδομῶν, ὡς εἶδον ἐν Τορίνῳ. Ἡ Ἰτα-
 λικὴ ἐκείνη πόλις ἡ κανονικώτερα σχεδὸν ὄλων
 τῶν ἀνεκκινισμένων τῆς Εὐρώπης, ἔχει ὁμοιοσχή-
 μους τὰς τετραγωνικάς συνοικοδομὰς εἰς τὸ αὐτὸ
 ὕψος πλατος καὶ ἀριθμὸν πικρῶν, καὶ ἐξ ἑνὸς με-
 γάλου πυλῶνος καθ' ἑκάστην τῶν τεσσάρων πλευ-
 ρῶν. Ἐκ τοῦ πυλῶνος πλατέος εἰς διάβασιν δύο
 ἀμυξῶν, εἰσέρχονται οἱ σύνοικοι εἰς τετράγωνον
 μεγάλην αὐλήν, ἐξ ἧς κλίμακες φέρουσιν αὐτοὺς
 εἰς τὰ δωμάτια τῶν. Ἄλλ' ἐν Πάτραις ἕκαστος
 εἰς τὸ τετράγωνον συνηκοδομήσεν ἰδιόρρυθμον οἰ-
 κίαν, ἔχουσαν εἰσόδον ἐκτὸς καὶ αὐλήν ἀποκλει-
 σμένην τῶν ἄλλων τῆς συνοικοδομῆς. Ἐκάστη
 οἰκία ἔχει θύσιν καὶ πλυτήριον. Τινὲς εἶναι με-
 γαλοπρεπέστατοι κτισμένοι μετ' ἀμυξῶν καὶ ἀρ-
 χιτεκτονικῶν σχεδίων. Ἐχουσιν ἐξώστας, καὶ λή-
 γουσιν εἰς ἀετώματα ἢ στεγάσματα ἐπιπεδω-
 τὰ μετ' κωρονίδα διακόσμου Ἀττικοῦ, ἢ ἡμί-
 στηλον περιόρισμα ἐστολισμένον μετ' ἀνθοφόρου
 γάστρας καὶ ἀγαλμάτια. Περιφανῆς εἶναι ἡ οἰκία
 Μακρυγιάννη διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὰ ὀρθογόνια
 μέγαρα παράθυρα καὶ ἐξώστας κατὰ σχέδιον Φλω-
 ρεντινοῦ παλατιοῦ. Οὐχ ἦτον κομψὴ καὶ μεγα-
 λοπρεπὴς ἡ νεόκτιστος οἰκία Φραγγοπούλου μαρ-
 μαροειδῆς κατὰ τὴν πικρλίαν στολισομένη μετ' ἀ-
 γαλμάτια κατὰ τὸ στέγασμα. Ἐκάστη ὁδὸς δια-
 κρινομένη εἰς πεζοδρόμια λιθόστρωτα καὶ ἀμα-
 ξοδρόμιον ἀμακάνδιον ἐφοδιάζεται ἀνὰ τακτικὰ
 διαστήματα μετ' ὀρετὸν καὶ ὑδροθήκην διὰ καθάρ-
 σιν, καὶ χοῆσιν σωλῆνος πυρασθέτους. Κατὰ τὰς
 διασταυρώσεις τῶν ὁδῶν ἰσχύμενός τις βλέπει ἀπ'
 εὐθείας τὰ τέμματα τῆς ὁδοῦ τῆς τῶν ὀρθίαι; καὶ
 τῆς πλαγίαι; καὶ ἀπὸ τὴν μίαν ἀκρᾶν ἕως τὴν
 ἄλλην ἐκτείνεται τὸ βλέμμα, καὶ διακρίνει τοὺς
 διαβάτας καὶ ὄλην τὴν σειρὰν τῶν οἰκιῶν.

Αἱ ὁδοὶ ἀνεξαρτησίας, Μαϊζῶνος καὶ Κορίνθου
 ἄγουσιν εἰς τὴν μεγάλην πλατεῖαν νῦν μὲν Γε-
 ωργίου, πρῶν δὲ Καλαμογδάστου. Περικαλεῖς οἰ-
 κοδομῆ μετ' ὑπόστοκα στηλῶν περιορίζουσι τὸ πα-
 ραλληλόγραμμον αὐτῆς. Ὑπὸ τὰ ὑπόστοκα ὑπάρ-
 χουσι καφενεῖα καὶ πωλητήρια. Τὸ θέατρον ὁ
 Ἀπόλλων ἀξιοθέατον διὰ τὴν πρόσοψιν καὶ τὰ
 ἐπὶ τοῦ ἀττικοῦ στεγάσματος ἐξ ἀγάλματα Γλυ-
 πτικῆς, Ζωγραφικῆς; Ἀρχιτεκτονικῆς; Ἐρατοῦς;
 Ἡθῆς καὶ Τερψιχόρης; ἔχει ἐξώστην ὑπόστοκον ποι-
 κίλλως ζωγραφισμένην τὴν ὁροφήν. Κατὰ τὰ Ἰ-
 σάγχα εἶναι τὸ ταχυδρομεῖον καὶ καφενεῖον εὐ-
 ρυχωρότατον, ἔνθα τὸ ἐσπέρας τραγωδοῦσιν Νέα-
 πολιτίδες γλυκύφωνοι Σειρήνες, σύρουσαι εἰς τὸ
 ἄσμη των πληθῶν νέων, νεανίδων καὶ αὐτῶν τῶν
 γερόντων, καὶ ἀδειάζουσι τοῦ ἀκροαζομένου τὸ
 βαλάντιον ὄλων μετ' ὁμοειδῆς δίσκου. Τὰ θε-
 ἀτραφ παρκαίεται ἡ μεγαλοπρεπὴς οἰκία Φαρού.
 ἀπέναντι τὸ δημαρχεῖον, καὶ παρ' αὐτῶ δύο ἀρ-
 χαῖοι σαρκοφάγοι ἀξιοθέατοι διὰ τὰ νεκρικὰ ἀ-
 νάγλυφα ψυχῶν, Ἐρμοῦ νεκροπομποῦ, πομπᾶς νε-
 κροφορίου, κεφαλᾶς Μεδοῦσης, στεφάνους καὶ ἀν-

θέρμα μαϊάνδρων. Ο εις έντελέστερος διατήρει τὸ ἐπι κάλυμμα, ὃ σπανιώτατα ἀπήντησα εἰς τὰ μωσεια τῆς Εὐρώπης. Μόνα τοιαῦτα έντελέ εἶδον ἐν Βατικάνῳ καὶ Καπιτωλίῳ Ρώμης. Ἀναβάς εἰς τὸ δημαρχεῖον εἶδον ἄλλας ἀρχαιοτήτας διατηρουμένας, οἷα ἀνάγλυφα, κεφαλας, τεμάχια καὶ θραύσματα στηλῶν καὶ προτύπων, καὶ ἐν κορινθιακῶν κιονόκρανον, ἅτινα μοι ἐδειξεν ὁ ἐκεῖ γραμματεὺς φίλος Βρανάς, καὶ τὰ ὁποῖα νομίζω Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς μετὰ τὴν ὑπὸ Αὐγούστου ἀνάκτισιν Πατρῶν. Δὲν εἶδον ἐπιγραφὰς πούθενά. Περικάλυσα δὲ τὸν φίλον νῆ μοι κοίνοποίηση, ἐὰν ποτὲ ἀνακαλυφθῶσιν. Ὅλα δὲ αὐτὰ εἰ ἀρχαιοτήτες εὐρέθησαν παραπλευρῶς τοῦ δημαρχικοῦ καταστήματος. Παρακάτω, ἐνθα ἴστανται αἱ ἀμάξαι, διακρίνεται ἡ οἰκία τοῦ Ἁγγλου μεγαλεμπόρου Γρήν μία τῶν εὐρυχωρότερων καὶ κομψωτέρων ἐν Πάτραις. Ἐν αὐτῇ ἐτέθησαν ἤδη τὰ δικαστήρια, καὶ ἀναίθροκαταβαίνουσι δικηγόροι καὶ διὰδικοί.

Τεσσαράκοντὰ φανοὶ ἀερέφωτος φωτίζουσι πέριξ τὴν πλατεῖάν καὶ τοῦ 4 διαδρόμου, μετὰ δένδροστοιχίας πορτοκαλέων, μάνδρινῶν καὶ λεμόνῶν. Ἄλλοι δὲ πενήσαντο λαμπτήρες ἀνά τρεῖς, εἰς τὰ πλάγια τοῦ μέσου καὶ δύο εἰς τὰ ἀντικόρυφα τῆς οδοῦ Ἀνεξκρήστιας, διαγκυλῶσαι τὸ ἔσθωθεν τῆς δένδροστοιχίας πλάτωμα. Τοῦτο περικοσμοῦσι δύο ἀναπηδητικαὶ ἀρυχάλκινοι βρύσσαι, τεχνηουργημέναι ἐν Εὐρώπῃ πολυέξοδοι οὖραι καθ' ὀλοκληρίαν, ἐκτός κατὰ τὴν κορυφὴν διαπέρουσαι, ὅτι ἔχουσι δύο διαφορὰ ἀγάλματα. Ἐκαστον ἀναβρυτήριον φέρει ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἀγάλμα ἐκ χυτοῦ σιδήρου (fuso), τοποθετημένον ἐπὶ βάσει τετραγωνικῆς ἐχούσης ἐπὶ τῶν γωνιῶν αὐτῆς τέσσαρας κεφαλας λεόντων, ἐξ ὧν ῥεῖ ὕδωρ χυνόμενον εἰς τὴν ὑπὸ τὴν θάσιν ταύτην εὐρισκομένην λεκάνην (vasque) ἐκ χυτοῦ σιδήρου. Ἡ λεκάνη αὕτη χύνει τὰ ὑπὸ τῶν τεσσάρων κεφαλῶν χυνόμενα ὕδατα ἐπὶ τῆς λεκάνης ἐκ μαρμάρου διὰ τεσσάρων μεγάλων στομιῶν. Ὑποβασίζεται δ' αὕτη ὑπὸ ὀκταγώνου βάσεως ἐχούσης τέσσαρας μυθολογικοὺς λέοντας πτερωτοὺς ἐκ τῶν στομάτων τῶν ὁποίων ῥεῖ ὕδωρ μετὰ ὄμην.

Κατὰ τὰς πληροφορίες, τὰς ὁποίας ἔχομεν παρὰ τοῦ μηχανικοῦ καὶ ὑδραυλικοῦ Ζεζου, τρεῖς εἶναι τὰ εἶδη τῶν ὑδάτων (jeu d'eau) τὸ νεκρὸν, τὸ καταπίπτον, καὶ τὸ τῆς δυνάμεως. Τὸ μὲν νεκρὸν ἐκ τῶν δύο κεφαλῶν τῶν λεόντων ἐκ τῆς λεκάνης τῆς ἐκ χυτοῦ σιδήρου, τὸ δὲ καταπίπτον ἐκ τῆς ἀνω λεκάνης πρὸς τὴν κάτω τὸ δὲ τῆς δυνάμεως ἐξέρχεται ἐκ τῶν στομάτων τῶν μυθολογικῶν πτερωτῶν λεόντων. Αἱ διευθυνσαι αὐτῶν εἶναι αὐτῶ πῶς, ὥστε τὰ ἀνω ῥέοντα ὕδατα ἀντιστοιχοῦσι τῶν κάτω, ἡ δὲ λεκάνη χύνει τὸ ὕδωρ τῆς μακροειδῶς. Ὁκτώ εἶναι ἀπκντες εἰ κρούνοί. Τὸ κατανάλισκόμενον ὕδωρ εἶναι 50 κυβικὰ μέτρα καθ' ὥραν πλήρου; πίεσεως, ἧτοι 12 κρούνοί χύνουσιν εἰ;

ἐκαστὸν λεπτόν τῆς ὕδατος 827 λίτρος γαλλικὰς ὕδατος (312 γραμμαρίων) ἐκαστὴ γαλλικὴ λίτρα) ἀνά ἐκαστὸν ἀναβρυτήριον. Ἡ διάμετρος αὐτῆς κατὰ μαρμαρίνης λεκάνης εἶναι 40 γαλλομέτρων, τὸ δὲ ὕψος τοῦ μὲν ἀναβρυτήριου τοῦ φέροντος τὸν αὐλητήν εἶναι 4 1/2 μέτρα, τῆς δὲ ὑδροχόου ὑψοφῆς 3. Ὁ αὐλητῆς παριστᾷ τὸν Μαρσύαν, ἡ δὲ κατάναικρον ὑμῆ ἀκροᾷται αὐτοῦ. Ὑποκατέρωθεν ἐκαστοῦ ἀναβρυτήριου ὑπάρχει θολωτὸν δωμάτιον, ἐνθα διατηροῦνται ἀπάντα τὰ ὑδραυλικὰ μηχανήματα. Ἐκαστον τῶν ἀναβρυτήριων στοιχίζει 30,000 φράγκων, έντελέως δλων τῶν ἐξόδων συμπεριλαμβανομένων.

Κατὰ τὰ κάτω τῆς πλατείας ἴσταντο μέγα Πανόραμα Γαλλου τινος ποιούσης παιγνίδια ζωῶν ἐγγίων, ἐν οἷς ἦτον κροταλίαις ὄφεις ζυγίζων πολλὰς ὀκάδας ὡς μοι εἶπον, καὶ εἰς κροκοδείλος. Τὸ πανόραμα εἶχε κλείσει κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἡ ἀστυνομία διότι ἐγένετο πονηρὰς κερδοσκοπίας λαχεῖον πληροῦμένον ἐν ἡμισυ φράγκων καὶ ἐκέρδιξεν ὁ λαχὼν πρᾶγμα εὐτελέστατον καὶ μηδεμιᾶς ἀξίας ἢ οὐτιδανόν. Ἦτονος δὲ καὶ Ἀρμενικὸς οἶκος τραγοδούντων ἄσματα Ἀρμενικῆ ἀνατολικῆς μουσικῆς, καὶ ἐφελκύντων τὴν περιέργειαν πολλῶν θαμνῶν διακτόν ζωγραφικῶν τρόπων Ἀνατολίτου στολής, ἡ ἴσθαι οἰστρηλάσεως, μαινᾶδων, καὶ ἀστρολογικῆν μαγανείαν. Ὑπερῶς τρεῖς ὁδοὺς ἀριστερόθεν τῆς πλατείας Γεωργίου, ἀπήντησα ἄλλην δένδρφυτον πλατεῖαν τὴν ἄλλοτε λεγομένην περιβολίον τῆς Βασιλίσσης. Αὕτη ἀνεκκινίσθη μετὰ νέας σειρας ὕψικῶν καὶ σκιοφυλλῶν δένδρων, καὶ καθωραίσθη ἐν τῷ μέσῳ μετὰ ἀναβρυτήριον ἐκ χυτοῦ σιδήρου ἔχοντος ἐν τῷ μέσῳ ἀγάλμα Νηρηίδος τῆς ὁποίας ἡ χεὶρ κρατεῖ ὕδροχόον καὶ χύνει ὕδωρ ἀνερᾷ καθαρὸφλοιδόιστα γλυκύτατα καὶ κρύα, ἡ ποῦ μετ' ἀναγαλιάζεται ἀσυγκρίτη ὁμορφία. Λεκάνη μαρμαρίνη κεῖται ἐντός κηπαρίσκου ἀνθερόρου καὶ θαμνοφυτοῦ εἰς κυκλοειδῆς σχῆμα κανίστρου. Οἰκία περικλείει ἐξ ὄψεως ἡ τοῦ Ἁγγλου μεγαλεμπόρου Βουδ περιτριβοῦσι τὴν πλατεῖαν.

Στρέφον τὴν πρὸς τὰ κάτω ἀγοῦσαν ὁδὸν κατὰ τὴν Ἀγγλικὴν Ἐκκλησίαν, ἀπήντησα τὴν περιφανεστάτην μεγάλην ἀγορᾶν. Τὸ νεώκτιστον τετραπλευρὸν τοῦτο οἰκοδομημὰ ἐπὶ τοῦ μεγάλου Πυλωνος οἶσει ἐπιγραφὴν χρυσοῖς γραμμασιν, ΕΠΙ ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΡΟΥΦΟΥ. Οἱ τέσσαρες τοῖχοι εἶναι οἰκοδομημένοι ἐπὶ κρηπιδωμάτος μαρμαρίνου, καὶ ἔχουσιν γωνίας μαρμαρίνας μετὰ γειτώματᾷ καὶ κορυφὰ ἐπὶ κερατῆς μετ' Ἀττικὸν διάκοσμον. Τὸ στεγάσμα τοῦ μεγάλου πυλωνος ἔχει διάστηλον περιόρισμα, τὰς γωνίας τοῦ ὁποίου κοσμοῦσι τὰ ἀγάλματα Βουδ, Ἀθλονίας, Χλορίδος, καὶ Θεμίδος, ὡς μοι εἶπον. Διερχῆς τὴν μεγάλην κρηπιδωτὴν αὐτοῦ σιδηρᾶν θύραν, εἰσῆλθον εἰς μεγάλην λιθόστρωτον αὐλήν.

Δεξιόθεν και ἀριστερόθεν ἔχει αἰθούσας μεγά-
 λας ἰσογέουσας, ὧν τὴν στέγην κρατεῖ ἀψίς, και
 τὴν ἔμπροσθεν ἀνοικτὴν ὄψιν περιφράσσει κυγκλις
 μεγάλη σιδηρᾶ, ἀνοικοκλειομένης τῆς θύρας αὐτῆς
 με μολγούς και κλειδας. Αἱ αἰθούσαι αὐται εἶναι
 διωρισμένα διὰ τὰ κρεωπωλεῖα. Ἡ νότιος πλευ-
 ρὰ ἔχει ὑπόστοον, και ὑπ' αὐτὸ ἐκτείνεται ἀπὸ
 μιᾶς ἄκρας ἕως ἄλλης μεγάλης τράπεζα μαρμά-
 ρινος ἔχουσα χάρακας ρεύματος, και ἐπὶ τοῦ μέ-
 σου θρύσιν ἐπιχύνουσαν ὕδωρ εἰς πλύσιν αὐτῆς.
 Ἡ τράπεζα αὕτη χρησιμεύει ἵνα θέτωνται οἱ πω-
 λούμενοι ἰχθύες. Κατὰ τὴν ἀπέναντι προσβόρειον
 πλευρὰν ἄλλο ὑπόστοον με ὀρθοστάτας διαση-
 λούται, και ἐνδότερον διαπέμπεται εἰς οἰκῆμα ἀ-
 γορανόμου, ἀποθήκας, πλυτήρια και ἄλλα ἀναγκαιᾶ
 τῶν πωλουμένων. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς αὐτῆς
 φθοδομηθῆ μέγα ἀναθυρήριον μαρμαρίνον αὐτοῖ
 κρούσι χέουσιν ἀπὸ λεκάνης, εἰς λεκάνην κά-
 θαρὸν νερόν και γεμίζουσι μεγάλην κατά δε-
 ξιμενῆν. Ἐως ἐκείνων τῶν ἡμερῶν τῆ ἀγορὰ
 αὕτη, και τοῖς τελειωμένῃ, δὲν εἶχεν ἀνάχθη εἰς
 πώλησιν. Εἰς ἄλλας δύο ἀγοράς ὁμοίως φθοδομη-
 μένας και ἐνδὸν περιστήλων ὑπόστοα και κιγκλι-
 δῶτα ἄλλ' ὄχι πολυτελεῶς εἰσελθῶν, εἶδον κατὰ
 τὸ μέρος τοῦ κρεωπωλείου κρέατα βόεα, προβά-
 τεια, τράγεια παχύτατα. κατὰ οὐδὲ τὸ ἰχθυοπω-
 λεῖον ὑψότα κρέατα μεγάλα και μικρὰ, μυρμίκας,
 λαγέριδας, κεφάλους, λαύρακας, βαρβούρια (τριγλας),
 διάρπας, σιάγρους, σκορπίδια, σπάρους, σκυλόψαρα,
 ἀετούς και ἄλλα πωλούμενα εὐθυνάτατα και
 προσελκόντα τὴν ὄρεξιν πάντος κοιλιοδούλου.
 Ἐμακάρισα τὴν ἀφρονον γαστρονομίαν τῶν Πα-
 τρέων, ἀνεθυμούμενος τὸ σπάνιον τοῦ εἶδους,
 και θαυματοπλάτην τῆς πτωχῆς Ζακυνθίου ἀγο-
 ρᾶς. Παστρικὰ εἰ κρεωπώλαι φοροῦσι μέγαν ἐ-
 πιχειτήριον (Blusa) σκεπαζον αὐτῶν τὸ ἀπὸ σῆ-
 θου, μέχρι ποδῶν ἔνδυμα περιστήριον και φουσα-
 νέλαν. Δὲν ἐκοπτον ὁμως τὸ κρέας ὡς οἱ τεχνῖται
 κρεωπώλαι Κερκύρας με τὸ πρίονιον εἰς πεμάχια
 πρῶτον μεγάλα, και ἔπειτα εἰς μικρὰ και ταῦτα
 νὰ διαχωρίζωσι κατὰ μέρος, ὅσον ἤθελον νὰ ζυ-
 γίζωσι κατ' αἰτήσιν τοῦ ἀγοραστοῦ. Σωροὶ δὲ ἔ-
 κεντο οἱ καρπεῖ χειμωνικῶν, πεπόνων, ῥοδακίμων,
 ἀπηνθίων, μήλων, σταφυλῶν γλυκυτάτων μάλιστα
 τῶν λεγομένων ἀγυλατών. Ὅπόσον δὲ χονδραὶ
 και κόκκιναι αἱ πομάται, αἱ καρυκένουσαι και
 χρυσόνουσαι, οὕτως ἐπιπῖν, πᾶν φάγητόν και ἔδε-
 σμα διδὸ καλῶς χυσομένης οἱ Ἴταλοὶ καλοῦσιν
 αὐτά.

Ἄλλ' ὅποια ἢ θέα πᾶν παντοπωλείου κατὰ
 τὴν ἀνάθεσιν τῆς παραλίης ὁδόν; Ἐξέτιθεντο ποι-
 κίλλος τὰ φάγοδια ἀλατιστὰ κρέατα χοιρομήρια,
 ἀλάτναι πάσης σκευασία, ἀρτοὶ λευκοὶ και κα-
 λῶς ἐψημένοι, σαλωμικά, μανιέστρα, πολυσχημοὶ,
 φάρου ἐκλεκτοὶ, ἀκοὶ βουτύρων λευκοτάτων.
 Ἦλυον τοὺς πωλοῦντας τὰς σαρδέλας νὰ φω-
 ναζῶσι, μιὰ δύο τρεῖς τέσσαρας ἐπὶ ὀκτώ, δέ-
 κα εἰκοσίν. Ἐπλησίασαν νὰ ἴδω τι ἀριθμοῦσι, και

ἐξίπασθην ἰδῶν ν' ἀριθμῶσι τὰς σηκωνομένας ἐκ
 τοῦ θαρελίου σαρδέλας. Ἐγέλασεν ἐξώκαρδα ὅταν
 ἤκουσα, τὸν πωλητὴν 9, 12 νὰ μετρᾷ, ἐνῶ δὲν
 εἶδεν παρὰ δύο ἢ τρεῖς. Ἐρωτήσας τὴν αἰτίαν,
 ἔμαθον ὅτι ἀριθμοῦσιν πλείους, ἵνα σκᾶ ἐκ ζηλί-
 ας ὁ ἄλλος πλησίον σαρδελοπώλης. Φιάλαι με-
 γάλαι γέμουσαι ποικιλοχρόων πνευμάτων ἔκειν-
 το ἐπὶ μεγάλης σκαφιδωτῆς τραπέζης ἔμπροσθεν
 τοῦ πνευματοπώλου. Βαρύλια μικρὰ ἔχοντα κρου-
 νούς ἔχεον ἀμέσως εἰς καθαροπλυμένα ποτήρια ὑέ-
 λινα τὸν οἶνον, ὅστις διὰ σωλήνος ἐκ τῶν ἐν τῇ
 οἰνοθήκῃ βοτύων μετεφέρετο και ἐγέμιζον ἀνάως
 τὰ ἔμπροσθεν τοῦ οἰνοπώλου βαρέλια. Ἐπειτα τὰ
 ποτήρια κολυμποῦντα εἰς σκάφην πλήρη νεροῦ
 ἐπλύνοντο και ἐκαθαρίζοντο. Οἱ μουστερίδες λε-
 γόμενοι εἰσῆγοντο ἀνὰ πεντάδας ἀνὰ δεκάδας
 εἰς τὰ οἰνοπωλεῖα και ἐκερνώοντο, κρατοῦντες τὸ
 ποτήριον με τὰ δάκτυλα, και συγκρούοντες ἐ-
 κραύγαζον εἰς ὑγείαν εἰς ὑγείαν. Ὡς ἀμποτες
 δὲ και παλῖρροια εἰσῆγοντο και ἐξῆγοντο εὐθε-
 μοι, φαῖδροι, ἀγκυαλιζόμενοι, φιλοῦμενοὶ τρα-
 γωδοῦντες

«Τὸ κρεσάκι ἀφ' τοῦ θαρελί-
 οῦ ἢ καρδιά ἀνθρώπου θέλει.
 «Κι' ἂν μεθύσω, τί σὲ μέλλει;
 «εἰν' εὐφρόσυνο σὲ μέλι.»
 Ἄλλ' οὐδεμία αἰσχρολογία περιεργον ἢ βλα-
 σφημία ἤκουετο, εἰς τοσοῦτον χυδὴν λόγῳ.
 Διέτρεχον ἀδιακόπως τὰ κᾶρα και αἱ ἀμαξῖαι.
 Ἦκυοντο παντοῦ κρότοι και κραυγαί. Ἐβλέ-
 πετο κυματιζομένη κίνησις ἀπειροῦ λαοῦ. Ἀθο-
 φόροι, ἔμποροι, τεχνῖται, κάπηλοι, φουτανελο-
 φόροι, στενοβράχιδες, καπελοφόροι, φεσσαφόροι
 κερμειούμενοι συννητῶντα συνωμίλου ἐχαιρετῶν-
 το, διέβαινον ἀστραπιδόν. Ἐστοχαζέτο τις ὅτι
 ἀνάγκη, ἐργασία, κερδοσκοπία, ἰδιωφελεια παρῴθει
 εἰς ἀνάσκον κίνησιν τοσαύτην πληθύν. Περί τὴν
 παραλίαν ἐγένετο ἡ στίβασις τῆς σταφίδος. Ἐν-
 ταῦθα ἀπὸ τῆς μιᾶς ἄκρας ἕως τῆς ἄλλης ἴσαν-
 το τὰ τετράποδα ζυγοστάσια. Ἐτίθεντο πλη-
 σίον τὰ ἐκατόσταθμα, ἔκειντο παραπλεύρως τὰ
 σταφιδοθαρέλια ἵπποι ἔχοντες κρεμαμένους ἐκ
 τοῦ λαιμοῦ κώδωνας κρούοντας ἔφερον σάκους σα-
 ροφίδος. Ἄλλους δὲ σάκους μετεκομιζον ἐκ πλοῖ-
 ῶν ἐφορτονωάντων σταφίδας ἐπαρχιωτικὰς ἐπὶ
 ταῖς προκυμαῖας. Τῶν ἀπειρῶν ἐργατῶν οἱ μὲν
 ἐβρίπτον εἰς τὰ θαρέλια, οἱ δὲ ἐστίβαζον,
 ποτοὶ δὲ ἐζύγιζον, και ἄλλοι ἐγράφον τὸ ζυγία-
 σμα. Ἐπὶ τοῦ θαρελίου με χροῖμα ἐσημειοῦ-
 ετο τὸ σῆμα και ἀριθμὸς τοῦ διαπέμποντος ἐμπό-
 νου. Ἐκυλίοντο πρὸς τὴν προκυμαίαν τὰ θα-
 ρέλια ἐβρίπτοντα εἰς μεγάλην μάζαν, και αὐ-
 τὴν ἐρμμουλκεῖ ἀτμακάτιον εἰς τὸ φορτόνον
 ὁ ἀτμοπλοῖον. Ὑπερ τὰ 4 ἐπιτόσια ἀτμοπλοῖα
 φορτονώμενα συγχρόνως ἄλλα ὑπὲρ τὰ 6 ἐλ-
 λημενίζοντο περιμένοντα φορτώσιν. Ἄλλ' εἰς τὴν
 ἐργασίαν ταύτην διεκρίνετο ἀπειροκαλλία τις
 και θόρυβος τῶν ἐργαζομένων. Μοὶ ἐκακοφάνη

δὲ ὅτι ἦσαν οἱ πλείονες ἐκ τῶν νήσων μας. Μὲ ἐξίππασαν αἱ μεγάλαι σταφίδοθηκαι τῶν μεγαλεμπορῶν. Διαίρουνται αὐταὶ εἰς τμήματα, ἐνθα κατὰ ποιότητα τίθεται ἡ σταφίς διακρινομένη εἰς βρεγμένην ἄβροχον λεπτὴν χονδρὴν. Διὰ κλίμακος περιφεροῦς τῶν τμημάτων καὶ διὰ ξυλίων καταφερειῶν ἐρρίπτετο ἡ σταφίς εἰς τὸν προσήκοντα χώρον τῆς ποιότητος.

Ὅποια δὲ ἡ πλουσιότης τῶν μεγάλων ἀποθηκῶν, πωλητηρίων καὶ ἐμπορικῶν καταστημάτων εἰς ἀκατεργάστους καὶ εἰργασμένας ὕλας. Ἐπὶ σειρᾶς μεγάλων ὑελίνων θηκῶν ἐκείντο ὑφάσματα μάλινά μεταξωτὰ βερμβακερὰ, σκευὴ καὶ ἐπιπλα ὑελινὰ μεταλλουργικὰ μαρμαρίνα καὶ ἄλλα παντοίως ὕλαι. Τεχνουργήματα ἐδεικνύοντο πολυειδῆ δι' ἐνδυμασίαν κόσμησιν σκευή, καὶ πᾶσαν χρῆσιν καὶ ἐργασίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐξίστατο ὁ περιεργαζόμενος πῶς ἀνθρώπινος νοῦς μορφώνει σχηματίζει πλάττει καὶ δημιουργεῖ ἐξ ὄλων τῶν παρεχομένων ὑπὸ τῆς φύσεως ὕλων τόσα πολυειδῆ καὶ ποικίλλα διὰ τὴν ἀνθρώπινον χρῆσιν. Εἰσῆρχοντο καὶ ἐξῆρχοντο ἀδιακόπως εἰς τὰ ἐμπορικὰ πωλητήρια οἱ ἀγορασταί. Μὲ καλὴν συμπεριφορὰν καὶ πειθῶ προϊστάμενοι καὶ ὑπάλληλοι ἐφείλκουν τοὺς ἀγορασταί, καὶ μάλιστα τὰς γυναῖκας εὐκολώτατα νὰ εὐκαιρῶσι τὴν χρηματοθήκην εἰς ἀγορὰν τοῦ ποθουμένου. Πόσον δὲ ἐχάρην ὅτι μετὰ τῶν ὑπάλληλων τῶν πωλητηρίων καὶ ἐμπορικῶν γραφείων εὐρον τὰ ζακυνθιόπουλα τοὺς πολυαγαπήτους μαθητάς μου! Οἱ νέοι οὗτοι ἀποκαταστημένοι ἐκτελοῦσι τὰ χρεῖα τῶν μετὰ πίστιν καὶ τιμότητα, καὶ ἀμοιβόνται γενναίως κατὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν παρὰ τῶν προισταμένων. Εὐχῆσθην αὐτοῦς ἐκ καρδίας, καὶ ἐσύστησα τὸν ὀφειλόμενον ζῆλον καὶ τὴν ἀδιάφορον αὐταπάρνησιν εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος. Μετέβην ἀκολούθως εἰς τὴν ἀποθήκην τοῦ τελωνείου Ἐνταῦθα ἐσωρεύοντο αἱ πραγματεῖαι κάρα ἐφόρτωναν κῶλα, κασόνια, σάκους, κιβώτια, δέματα. Ἐφερον αὐτὰ εἰς τὰς ἐμπορικὰς ἀποθήκας, ἄλλα ἐπεσβίβαζον εἰς ἔτοιμα πλοῖα δι' ἀποστολὴν εἰς ἄλλα μέρη. Ἐτρεχον ἀδιακόπως ἄλλ' οἱ καρολόγοι ἀπόρροιστοι καὶ ὀρηκτικοὶ ἐκινδύνευον ἐνίοτε νὰ πλακώσωσι τοὺς συναντωμένους. Καὶ συνέβη κατ' ἐκεῖνο τὸ Σάββατον τῆς περιηγήσεώς μου ὅτι ὀρηκτικὸς καρολόγος βάρβαρος καὶ ἀτίθικος ἐσύνηψε γράϊαν μὴ προφθασασαν ν' ἀποσυρθῆ τοῦ ἐλαύοντος κάρου, ἐπλάκωσε καὶ ἐφόνευσε τὴν ἀτυχῆ. Τίς δὲ παρευρεθείς ἐπέπληξεν τὸν ἄγριον ἐκεῖνον διὰ τὸ δυστύχημα, ἀλλ' ἤκουσεν ὕβρεις παρ' αὐτοῦ καὶ ἀπειλὰς· καὶ οὗτος ὀργισθεὶς ἐτράβηξε τὸ πιστόλιον καὶ τὸν ἐφόνευσε. Δύω δὲ θήματα ἀπρεσεξίως ἀπλήστου καὶ παρατόλμου ἐκείντο καθ' ὁδὸν αἱματόφυρτα. Τοιαύτη ἡ ζωηρὰ ἐμπορικὴ κίνησις τῶν Πατρῶν. Δυνάμεθα διὰ ταῦτα νὰ εἰπώμεν

ὅτι ἡ πόλις Πατρῶν τὴν σήμερον συγκεντρώνει ὅλην τὴν ἐμπορίαν Πελοποννήσου καὶ τῶν πέριξ νήσων.

(ἀκολουθεῖ)

ΡΟΔΩΝ ΔΕΣΜΙΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ἰδοὺ ροδωνιὰ ἀναμνησκουσά μοι ἱστορίαν τινα. Ἐπὶ τινος ἐσπέρας διηρχόμην ὀλίγας ὥρας εἰς τὴν οἰκίαν γηραιῶς τινος γείτονός μου κυρίας, ἐρκαμίας, φιλόφρονος, πνευματώδους. Αἴτη ἠγάπα τὰ ἄνθη, καὶ σεῖς δὲν δύνασθε νὰ φαντασθῆτε μεθ' ὁποίας καλαισθησίως παρεσκευάζον ὠραιὰς τινὰς δεσμίδας καὶ πόσον νύχαριστούμην ἐκ τῆς ἐκπλήξεώς αὐτῆς, ὅτε τῇ ἐκόμιζον ἄνθος ὑπερ' ἠγνοεῖ, ἡ ἀπλῶ, σπάνιον εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον.

Ἐσπέραν τινὰ, πορευθεὶς παρ' αὐτῇ κατὰ τὸ σῆμα, τὴν εὐρον καθήμενην μετὰ τινος γέροντος πρὸ δύο μηνῶν κατοικοῦντος ἐκεῖ εἰς τὰ πέριξ, ὀνόματι Ἐδγάρδου. Σχεδὸν καθ' ἐσπέρας ἐπαίζον μαζὺ τὸ πατριαρχικὸν τρεσέττε.

Σιωπηλῶς ἐχαίρεισα ἵνα μὴ διακόψω τὸ παιγνίδιον· ἔπειτα, ὅταν ἐτελειώσῃ, προσήνεχον τῇ Κυρίᾳ δεσμίδα ρόδων ἣν μετ' ἐμοῦ εἶχον φέρει.

Τὰ ρόδα μου ἦσαν ὠραιότατα, ἡ δὲ κυρία δὲν ἀπῆδα θαυμάζουσα ταῦτα.

Ὁ γέρον κύριος ἐσιώπη, ἀλλ' ἐφάνη ἄλλοφρονῶν. Ἐκπληκτος ἐθεώρησα αὐτὸν, μὴ δυνάμενος νὰ ἐνοήσῃ τὴν μυστηριώδη ἐπιτροπὴν τῶν ρόδων μου, ἀλλ' ἔπειτα ἡ κυρία ἤρχισεν ἄλλην ὀμιλίαν καὶ ἐνόμισα ὅτι ἠπατήθην.

Ὁ κύριος Ἐδγάρδος ἤρχισεν νὰ γελᾷ καὶ μὲς εἶπε—Ὁ ἐπιστεύετε ὅτι ἡ δεσμὶς ἐκείνη μοι ἀνεπόλησεν ὀλόκληρον ἔποχὴν τῆς νεότητός μου; Ἐπὶ πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας μοι ἐφάνη ὅτι ἐπανήθην εἰς τὴν εἰκοσαετῆ μου ἡλικίαν, ἐπὶ πέντε λεπτὰ ἐγενόμην πάλιν ἐραστής γυνικὸς ἐξήκοντα ἀριθμούσης ἔτη, ἐὰν σήμερον ζῆ ἀκόμη. Ὁ σὰς διηγηθῶ τὴν ἱστορίαν ταύτην—μεγάλαν ἔλαβεν ἐπὶ τοῦ εἴου μου ἐπιτροπὴν, ἡ δὲ ἀνάμνησις αὐτῆς, σήμερον ὅτε τὸ αἷμά μου μόλις ἔχει τὴν θερμότητα ὥστε νὰ ζῶ καὶ νὰ παίζω τὸ τρεσέττε, ἐκτάκτως πῶς με συγκινεῖ.

«Ἦμην εἰκοσαετῆς—πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν—καὶ μόλις εἶχον ἐξέλθει τοῦ Δυκείου. Ἀποῦ σοβρῶς περὶ ἐμοῦ, πλην ἀνευ ἐμοῦ, ἐσκέφθη περὶ ἐκλογῆς ἀποκαταστάσεως, πρῶτον τινὰ μὲν ἀνήγγειλεν ὁ πατήρ μου ὅτι ὄφειλον νὰ διατρέξω τὸ στρατιωτικὸν στάδιον, μετὰ ταῦτα δὲ ὅπως εἶμαι ἔτοιμος πρὸς ἀναχώρησιν μετὰ τρεῖς ἡμέρας. «Ἐμείνα ἀμνησῶν, καὶ τοῦτο διὰ πολλὰς

αίτιας. Δὲν μοι ἤρεσεν ὁ στρατιωτικὸς βίος, εἵ-
πειτα δὲ, ἤμην ἐρωτευμένος.

« Οὐδὲ κἄν μοι ἤλθεν εἰς τὸν νοῦν νὰ κάμω
νῦξιν περὶ τούτου πρὸς τὸν πατέρα μου· μόνη ἀ-
πάντησις εἰς τοιαύτην ἐξομολόγησιν θὰ ἦτο ἡ
διαταγὴ ν' ἀπέλθω αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἐσπέραν.
Ἄλλ' εἶχον ἕνα θεῖον, ἀλλ' ὅποιον θεῖον!

Ἐίχε τότε τὴν ἡλικίαν ἣν τώρα ἔχω ἐγὼ, ἀλ-
λ' εἶχε μείνει νέος. Ἠγάπα τὴν νεότητά, τὴν
ἐνόει, καὶ δὲν ἐζήλοτύπει. Ἀγαθὸς καὶ λίαν
λογικὸς ἔζη ἐν τῇ τῶν ἄλλων εὐτυχίᾳ. Εὐρί-
σκετο εἰς ὅλας τὰς γενναίας τρέλλας καὶ τὰς
εὐγενεῖς ἀνοησίας τῆς νεότητος· ἦτο ὁ μυστικά-
ποδόχος καὶ προστάτης ὅλων τῶν ἐρώτων, τῶν
ὀφειλῶν, τῶν ἐλπίδων ὅλων. Ἐδραμον πρὸς εὐ-
ρεσιν αὐτοῦ.

«— Θεῖέ μου! εἶμαι πολὺ δυστυχῆς.
«— Στοιχηματίζω εἰκοσι λουδοβίαια ὅτι δὲν
εἶσαι ὡς λέγεις—μοὶ ἀπεκρίθη.

«— Ἄ! θεῖε, μὴ ἀστειεύεσθε, θὰ ἐχάνατε.

«— Ἄν χάσω, πληρώνω, πιθανόν τούτο νὰ σὲ
παρηγορήσῃ.

«— Ὅχι, ὄχι. θεῖε, δὲν ἔχουν νὰ κάρουν τὰ
χρήματα μὲ τὸ δικό μου χάλι.

«— Τότε, πὲ, τί τρέχει;

«— Ὁ πατέρας μου εἶπεν ὅτι θ' ἀναχωρήσω
διὰ νὰ μεταβῶ εἰς τὸ στρατιωτικόν.

«— Καὶ αὐτὸ σὺ λέγεις δυστυχίαν! Θὰ φο-
ρῆς στολὴν κομφοστάτην, εἵπειτα ὅλοι οἱ ἀξιωμα-
τικοὶ εἶναι εὐπατρίδαι. . . .

«— Θεῖέ μου, δὲν θέλω νὰ γείνω στρατιώτης.

«— Πῶς, δὲν θέλεις; μὴπως δὲν ἔχεις τὸ θάρ-
ρος;

«— Δὲν ἤξεύρω ἀκόμη, θεῖέ μου· μῶλον τούτο
εἰς σὰς μόνον ἐπιτρέπω νὰ μοῦ κάμνετε τοιαύτην
ἐρώτησιν.

«— Λοιπὸν, παιδί μου, διὰ τί δὲν θέλεις νὰ
γείνης στρατιώτης;

«— Θεῖέ μου, διότι θέλω νὰ νυμφευθῶ.

«— Οὐφ!

«— Δὲν εἶναι οὐφ, θεῖέ μου· εἶμαι ἐρωτευμένος.

«— Πῶ, πῶ! καὶ τὸ λέγεις δυστυχίμα αὐτὸ
σύ; ἤθελα νὰ μουν κ' ἐγὼ ἐρωτευμένος. Καὶ πῶς
εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς καούρας σου, παιδί
μου;

«— Εἰς ἄγγελος.

«— Τὸ ἤξεύρω, πάντοτε ἄγγελος εἶναι εἰς
αὐτὰς τὰς περιστάσεις. Ἀργότερα θ' ἀγαπήσης
καλῆτερα μίαν γυναῖκα. Ἀλλὰ τέλος ὅποιον ἀν-
θρώπινον ὄνομα φέρει ὁ ἄγγελος οὗτος.

«— Θεῖέ μου, ὀνομάζεται Νοέμη.

«— Δὲν σ' ἐρωτῶ τούτο, Νοέμη φθάνει διὰ
σέ. Καὶ ὅμως εἶναι χαριέστατον ὄνομα. Ἀλλ' ἐ-
γὼ ἔχω ἀνάγκην νὰ μάθω τῆς οἰκογενείας τὸ ὄνο-
μα.

«— Εἶναι ἡ δεσποινὴς Ἀμελλόστη.

«— Ἄ! βλέπω. . .

«— Θεῖέ μου! ἂν ἐγνωρίζετε τὴν καρδίαν τῆς!

«— ἤξεύρω. . . γνωρίζω. . . Καὶ. . . πῶς
τὸ λέτε σεῖς; ἀνταγαπᾶσαι;

«— Δὲν ἤξεύρω, θεῖέ μου.

«— Πῶς; δὲν τὸ ἤξεύρεις, ἀνεψιὲ ἀνάξιε τοῦ
θεῖου σου! Καὶ λοιπὸν ἀνέβης καὶ κατέβης εἰς
τὸ ἴσπῆτι τῆς χωρὶς ἀκόμη νὰ τὸ μάθης.

«— Ἀλλὰ δὲν ἤξεύρει οὔτε κἄν ὅτι τὴν ἀγα-
πῶ.

«— ὦ! ὦ; πρὸς τούτο ἀπατᾶσαι, ἀγαπητέ
μου ἀνεψιὲ, καὶ δὲν καταλαμβάνεις τίποτε. Αὐτὴ
τὸ ἤξευρεν ἐν τέταρτον τῆς ὥρας τοῦλάχιστον πρὶν
ἢ σὺ αὐτὸς τὸ μάθης.

«— Θεῖέ μου! ἤξεύρω μόνον ἔτι ἂν δὲν γείνη
ἰδική μου θὰ φανευθῶ.

«— ὦ, ὦ! ἀρίστα, ὠραίέ μου ἀνεψιὲ· ἀπ' ἐ-
ναντίας ὑπάρχουσι πιθανότητες, καὶ πολλὰι μά-
λιστα, ὅτι δὲν θὰ γείνη ἰδική σου· ὁ πατήρ σου
εἶναι πολὺ πλουσιώτερος τοῦ πατρὸς τῆς, καὶ δὲν
θὰ ἐδίδο τὸν υἱὸν του. . .

«— Τότε, θεῖέ μου, γνωρίζω τί μοὶ ἐναπομέ-
νει νὰ πράξω.

«— Ἄ; ἴδωμεν· μὴ κάμης τοῦλάχιστον ἀνοη-
σίας. Ἄκουσον.

«— Ναι, θεῖέ μου.

«— Πρὸ πάντος ἄλλου σὺ δὲν δύνασαι νὰ λά-
βης σύζυγον εἰκοσαετῆς.

«— Διὰ τί;

«— Διότι δὲν θέλω ἐγὼ, καὶ χωρὶς ἐμοῦ τὸ
συνοικεσιον τοῦτο δὲν δύναται νὰ γείνη.

«— ὦ! . . .

«— Ἐὰν ἡ κόρη σὲ ἀγαπᾷ, ἐὰν ὑπόσχηται νὰ
σὲ περιμείνῃ τρία ἔτη. . .

«— Τρία ἔτη!

«— Μὴ μοῦ συζητῆς, ἄλλως θέτω τέσσαρα.
Ἐὰν λοιπὸν σοῦ ὑπόσχηται νὰ περιμείνῃ τρία ἔ-
τη, θ' ἀναχωρήσης, θὰ καταταχθῆς εἰς ἐν τάγ-
μα.

«— Ἄ!

«— Ἀλλ' ὄχι ὅπου θέλει ὁ πατήρ σου· ἐγὼ
θὰ κατορθώσω νὰ καταταχθῆς εἰς ἐν τάγμα ὀ-
λίγον μακρὸν ἀπ' ἐδῶ διαμῆνον, καὶ οὕτω θὰ δύ-
νασαι ἀνὰ πᾶσαν τριμηνίαν νὰ ἐρχῆσαι, μέχρις
οὐ ἀνατεῖλῃ ἡ πυθνητὴ ἡμέρα.

«— Ἀλλὰ πῶς, θεῖέ μου, πῶς νὰ μάθω ἂν
αὕτη μὲ ἀγαπᾷ;

«— Πῶς νὰ τὸ μάθης, Διάβολε! ἐρώτησέ
την.

«— Δὲν θὰ λάβω ποτὲ τὸ θάρρος.

«— Τότε ἀκουσον τὸν πατέρα σου, καὶ ἐτοι-
μάσθητι ν' ἀναχωρήσης.

«— Ἀλλὰ θεῖέ μου, ἀγαπητέ μου θεῖε, δὲν
ἤξευρετε ὅποια εἶναι ἐκείνη ἡ κόρη· εκατοντάκις
ἀπεράσισα νὰ τῇ εἶπω ὅτι τὴν ἀγαπῶ, ἀπεσπῆ-
θισα ἰσχυρὰς ἐξομολογήσεις, ἐπεβαλον θάρρος,
εἰς ἑμαυτὸν, ἐγράψα ἐπιστολά· ἀλλὰ μόλις ἤ-
νοιγον τὸ στόμα, ὑπὸ τῆς πρώτης ἐπινοήσασθαι λέ-
ξεως, καὶ εἰς πᾶν ἄλλο ἐστρέφετο ἡ ὀμιλία μου.
Ἔχει, θεῖέ μου, τόσον γλυκὴ ἀλλὰ ταύτοχρόνως

τόσον αὐστηρὸν τὸ βλέμμα ὥστε μοι ἐφαίνετο ὅτι οὐδένα θὰ ἠγάπα, καὶ τότε ἔμενον ἀναυδος ἐνώπιόν της. Ὡς πρὸς τὰς ἐπιστολάς ἀκόμη χειρότεροι· ὅταν ἐμελλον νὰ τὰς ἐγχειρίσω, μοι ἐφάνετο τόσον ἀνόητον ὥστε εἰς μυρία τὰς ἐσχίζον τεμάχια.

«— Ἐπρεπε ν' ἀποφασίσῃς μιᾶ φορᾶ, παιδί μου, καὶ ἰδοὺ διὰ τί. Ὁ πατήρ σου δὲν σοὶ εἶπε τὰ πάντα· σὲ στέλλει ἐκεῖ ὅπου θέλει, διότι ἐκεῖ ὁ ταγματάρχης εἶναι φίλος του, καὶ ἔχει θυγατέρα ὀρισθεῖσαν δι' ἐσέ. Τὸ συνοικέσιον θὰ σοὶ ἦτο ἐπωφελές· ἡ νύμφη εἶναι πλουσία. Ἀλλά... μὴ μοῦ πῆς τίποτε, τὸ ζεύρω κ' ἐγώ, ὅταν κἀνεὶς ἀγαπᾷ, τὰ πλούτη εἶναι μηδέν... Ἐὰν ἡ Νοέμη σὲ ἀγαπᾷ, πρέπει εἰς αὐτὴν τὰ πάντα νὰ θυσιάσῃς· εἶναι ἀνοησία, ἀλλὰ πρέπει νὰ τὴν κάμῃς· ὁμως εἶναι ἀνάγκη νὰ μάθῃς ἂν ἀληθῶς σὲ ἀγαπᾷ, καὶ ἡ εὐκαιρία εἶναι κατάλληλος. Θέλουσι νὰ τὴν ὑπανδρεύσωσιν, ἀνεψιέ μου· σὺ ὠχρίσθαι εἰς τὴν ἰδέαν ταύτην, θὰ διεπέρας διαμπαξὶ διὰ τοῦ ζήφου σου τὸν μισητὸν ἀντίζηλόν σου... Ἄ, ἄ!... προσπάθησον νὰ διατηρήσῃς ὀλίγον ἐκ τοῦ θάρρους σου διὰ τὴν ὠρχίαν Νοέμην. Θέλουν νὰ τὴν νυμφεύσωσι· σὺ εἶσαι πλουσιώτερος αὐτῆς, ἀλλ' ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον θέλουσι νὰ τῇ δώκωσιν εἶναι πλουσιώτερός σου, εἶναι τιτλοφόρος, καὶ εἶναι σύζυγος ἔτοιμος, ἐνῶ σὺ πρέπει νὰ περιμένῃς. Πῆγαινε εἰς τῆς Νοέμης, εἶπέ τῇ ὅτι τὴν ἀγαπᾷς· αὐτὴ τὸ ζεύρει πολὺ καλὰ, ἀλλὰ πρέπει νὰ προσποιηθῇ ὅτι δὲν ἠξέυρει τίποτε—ἐπειτα ἐρώτησέ τὴν ἂν ἀνταποκρίνεται εἰς τὸν ἔρωτά σου καὶ ἂν συγκατατίθεται νὰ περιμένῃ τρία ἔτη, νὰ τὸ ὀρκισθῇ, καὶ νὰ τὸ γράψῃ πρὸς ἐμέ δι' ἐπιστολῆς· τότε διαλύω τὸ συνοικέσιον τὸ ὁποῖον θέλουσι νὰ τῇ ἐπιβάλωσι, σὲ ἐγγράφω εἰς ἄλλο τάγμα καὶ μετὰ τρία ἔτη, εἰς τὸ πείσμα τοῦ πατρός σου, τοῦ διαβόλου, ὅλον τέλος πάντων, σᾶς νυμφεύω.

«— Θεῖέ μου, ἔχω μίαν ἰδέαν.

«— Ἄς τὴν ἀκούσωμεν.

«— Νὰ τῆς γράψω.

«— Κάμε ὅπως θέλεις.

Ἄφῃκα τὸν θεῖον καὶ ὑπῆγον νὰ συντάξω τὴν ἐπιστολήν. Δὲν ἦτο δύσκολον· ἑκατονπεντηκοντάκις τῇ εἶχον γράψαι—ἀλλὰ μ' ἐθορύβει ὁ τρόπος τοῦ νὰ ἐγχειρίσω τὴν ἐπιστολήν. Οὐχ ἦττον, ἐπειδὴ χρόνος δὲν ὑπελείπετο, ἀπεφάσισα· ἠγόρασα δεσμίδα ρόδων καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἔθεσα τὸ γραμματίον.

«Ἀφοῦ τῇ ἐξωμολογούμην τὸν ἔρωτά μου, τὴν παρεκάλουν νὰ περιμείνῃ ἐπὶ τρία ἔτη ἐν περιπτώσει δὲ συγκαταθέσῃς τὴν ἰκέτιον ἵνα τὸ ἐσπέρας φέρῃ εἰς τὴν ζώνην· τῆς ἐν ἐκ τῶν ρόδων μου· τότε—ἔλεγον—θὰ τομῆσω νὰ σᾶς ἐμιλήσω καὶ θὰ σᾶς εἶπω τί ἀπικετεῖται πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς εὐτυχίας μου, δὲν τολμῶ νὰ εἶπω τῆς εὐτυχίας ἡμῶν.»

— Ἄ! Καὶ ἐθέσατε τὸ γραμματίον ἐντός τῆς

δεσμίδος! ἀνέκραξεν αἰφνης ἡ γηραιὰ κυρία.

— Ναι, κυρία.

— Καὶ ἔπειτα;

— Καὶ ἔπειτα, τὸ ἐσπέρας, ἡ Νοέμη δὲν ἔφερε τὸ ρόδον εἰς τὴν ζώνην. Ἦθελον νὰ αὐτοκτονήσω. Ὁ θεῖός μου ἐναντίον τῆς θελήσεώς μου μὲ ὠδήγησε μακρὰν· ἔμεινε μετ' ἐμοῦ δύο μῆνας· ἠνώθετ μετὰ τῶν νέων ἀξιωματικῶν, ἐπὶ τέλους μὲ διεσκέδασε καὶ μοι ἀπέδειξεν ὅτι ἡ Νοέμη οὐδέποτε μὲ ἠγάπησεν.

«— Ἀλλὰ, θεῖέ μου, τῷ εἶπον—αὕτη ἐφαίνετο ἀγαλλομένη ὅταν μ' ἐβλεπε, καὶ μετὰ πολλῆς χάριτος μ' ἐπέπληττεν ὅταν ἐβράδυνον!...

Ἄ'Επὶ τέλους τὴν ἐλησμόνησα, ἡ σχεδόν. Ἐπειτα ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ ταγματάρχου, ἦν ἀπώλετα μετὰ ὀκταετῆ σύζυγικόν βίον, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μόνος, διότι καὶ ὁ θεῖός μου ἀπέθανεν ἤδη πρὸ πολλοῦ. Καὶ ὅμως θὰ ἐπιστεύετε ὅτι ἐνίοτε σκέπτομαι τὴν Νοέμην;... τὸ περιεργότερον δὲ εἶναι ὅτι τὴν βλέπω πάντοτε ὡς ἦτο· δεκαοκταετῆ κόρην, μὲ τὴν μαύρην κόμην της καὶ τοὺς μέλανας ὀφθαλμούς της, ἐνῶ τώρα θὰ εἶναι καμμὶ γραιὰ μάμμη.

— Καὶ δὲν ἠξέυρετε τί ἀπέγεινεν;

— Ὅχι.

— Ὅχι, ἀληθῶς;

— Ὅχι.

— Λοιπὸν ἐγὼ θὰ σᾶς εἶπω τί ἀπέγεινεν ἡ Νοέμη.

— Καὶ πῶς;

— Ναι, θὰ σᾶς τὸ εἶπω· αὕτη σᾶς ἠγάπα.

— Μὲ ἠγάπα;... ἀλλὰ τὸ ρόδον;

— Αὕτη δὲν εἶδε τὸ γραμματίον· ἐθρήνησε τὴν ἀναχώρησίν σας, ἔπειτα ἔλαβε σύζυγον ἕνα κύριον· ἕνα ἄλλον κύριον.

— Τὸν κύριον Δε Λοργάλλην.

— Ναι, τὸν κύριον Δε Λοργάλλην τοῦ ὁποίου σήμερον εἶμαι χήρα.

— Τί! σεῖς... Σεῖς εἶσθε ἡ Νοέμη Ἀμελόττη;

— Οἱμοι, ναι, ὡς εἶναι· ἀληθές ὅτι σεῖς εἶσθε ὁ ἀρχαῖος λάτρης μου.

— Θεέ μου! Ποῖος θὰ ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ ἀνεγνωρίζεσθε; Ποῖος!...

— Καὶ ὅτι θὰ συνηρομέσθε νὰ παίξωμεν τὸ τρεσέττε!

— Ἄλλ' ἡ δεσμίς; ἡ δεσμίς... εἰσέτι!...

— Ἡ δεσμίς, ἰδοὺ τὴν. Τὴν διεφύλαξα πάντοτε.

Καὶ ἡ κυρία ἔλαβεν ἐκ τινος ἐμπαρίου πυξίδα ἐξ ἐβίου, τὴν ὁποῖαν ἠνοῖξε. Ἐξῆγαγε δὲ ταύτης δεσμίδα ρόδων μεμικραμμένων. Αὕτη ἔτρεψε.

— Λύσατέ τὴν, λύσατέ τὴν, ἀνέκραξεν ἐκτὸν...

— Αὕτη ἔλυσε τὴν δεσμίδα καὶ εὔρε τὴν ἐπιστολήν ἣτις ἀπὸ τεσσαράκοντα δύο ἐτῶν εὐρίσκατο ἐκεῖ.

(ἐκ τοῦ Ἰταλικῷ)

ΤΟ ΜΕΙΔΙΑΜΑ

«Μελετήσατε τὸ μεϊδιάμα . . .

Εἰς κάθε μεϊδιάμα κατοπτρίζεται καὶ μία καρδιά»
Α'.

Μελετήσατε τὸ μεϊδιάμα . . .

Πόσοι ἀκατώνται νομίζοντες ὅτι τὸ μεϊδιάμα, ὅπερ ἐνίοτε στέφει τὰ χεῖλη μας, εἶνε γλυκὺ λυκαυγὲς τῆς χαρᾶς, ἣτις περιβάλλει καὶ θερμαίνει περιλαμπῆς τὴν καρδίαν.

Οἷμοι! Ἡ ἴρις ἐξαπλοῦται ἐπὶ τῶν μελανῶν νεφελῶν τοῦ φθινοπώρου, αἵτινες, πρὸ ὀλίγου ἔκλαιον καὶ ἐγόγγυζον ἀπελπιστικῶς.

Τὸ μεϊδιάμα ὡς πρὸς τὴν λύπην, ἔχει τὸν αὐτὸν λόγον, ὃν τὸ δάκρυ πρὸς τὴν χαρὰν.

Δακρύομεν ἐξ ὑπερβολικῆς χαρᾶς καὶ μεϊδιῶμεν ἐκ βραθυτάτης θλίψεως, καὶ τὸ μεϊδιάμα ἐκεῖνο εἶνε χολῆς καὶ σαρκασμοῦ καὶ εἰρωνείας κατὰ πλεον πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα πᾶσαν. Εἶνε σπασμὸς, ὅστις ρυτιδώνει τὰ χεῖλη μας πρὶν ἢ ἀνοιγῶσ πρὸς βλασφημίαν.

Β'.

Μάθετε νὰ διακρίνητε τὸ μεϊδιάμα τῆς εὐθυμίας τοῦ μεϊδιᾶματος τῆς μελαγχολίας, τὸν γέλωτα τῆς τέρψεως τοῦ καγχασμοῦ τῆς ἀπελπισίας, τὸ δάκρυ τῆς χαρᾶς τοῦ δακρύου τῆς ὀδύνης.

Μάθετε τὴν ἀπαισίαν ταύτην διαφορὰν σεῖς οἱ ἔχοντες καρδίαν εὐγενῆ καὶ θερμὴν ἐκ τῶν μυροβόλων ἀτμῶν τῶν ἐξ αὐτῆς ἀναδιδόμενων αἰσθημάτων· διότι τότε μόνον θὰ δύνησθε νὰ ἐπουλῶνῃτε μὲ παρήγορα φιλήματα τὰς ἐνδομύχους ἐκείνας μυστηριώδεις πληγὰς, ὧν τὸ ἄλγος ἀδυνατοῦμεν νὰ ἐκστομίσωμεν καὶ εἰς τοὺς πλέον φιλτάτους τῆς βαρυθύμου ψυχῆς μας.

Ἐπάρχουσι καρδίαι ἀσθενεῖς, δειλαὶ καρδίαι, αἵτινες ἀδυνατοῦσι νὰ κρατήσωσι τοὺς πόνους τοῦ δηλητηρίου τῆς ὀδύνης των καὶ ἐκχύνουσαι τοῦτο ταχέως ἐκμυστηριεύομεναι ἀνακουρίζονται· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι καρδίαι γενναῖαι, πίπτουσαι, ἀλλ' οὐδέποτε κύπτουσαι ὑπὸ τὰ βραπίσματα τῆς εἰμαρμένης, σπαρασσόμεναι ἐνδομύχως χωρὶς οὔτε τὴν ἐλαχίστην οἰμωγὴν πόνου ν' ἀφήσωσι καὶ αἱ καρδίαι αὗται, ὅποταν τὸ ἄλγος των κορυφωθῇ, μεστὰὶ ἀγρίας ὀργῆς καὶ λύσσης μειδιδῶσιν ἢ καγχάζουσι καὶ πύουσι κατὰ πρόσωπον ἐν τῇ φοβερᾷ καὶ καταστρεπτικῇ αὐτῶν ὑπεροφίᾳ καὶ Πρόνοιαν καὶ Εἰμαρμένην, ἀναλισκόμεναι βραδέως, μέχρις ὅτου τὸ δυσπνοῦν καὶ ἀσθμαίνον στήθος των ῥαγῇ καὶ ἐκ τοῦ ῥήγματος ἐκεῖνου ἀντὶ καρδίας φανῇ σῆψις ὀλέθρια μιάσματα ἀναδίδουσα . . . Ὡ! τότε ἐάν τις ἐνδοί, φυσιογνώμων βαθύς, ὃν ἡ ἀγάπη μᾶλλον ἢ ἡ πείρα ἐδίδαξεν, εἰς πῶλον νέφος ἀπειλητικῆς ἐγκυμονοῖν θυέλαις ἢ ἴρις ἀνεφάνει ἐκείνη, τὴ μεϊδιάμα ἐκεῖνο, καὶ ἠδύνατο ἀντλῶν δυνάμεις ἐκ τῆς πρὸς τὸν πάσχοντα στοργῆς του, νὰ τῷ λαλήσῃ εὐγλώττως μὲ τὴν παρήγορον τῆς φιλίας μουσικὴν φωνὴν ἀποσπῶν τὰ ὀδυνηρὰ μυστικὰ, τὰ φλογερὰ

θέλη τῆς ταλαιπώρου ἐκείνης καρδίας, ὦ! τότε θὰ ἐσώζετο ἴσως μία ὑπαρξίς, θὰ ἐλυτροῦτο μία καρδιά, ἥς ἢ εὐγνωμοσύνη οὔτε πρὸς τὸν ὠκεανὸν τοῦ ἀπεραντοῦ οὐρανοῦ δώματος θὰ ἠδύνατο νὰ περᾶβληθῇ.

Μελετήσατε τὸ μεϊδιάμα.

Γ'.

Ἐν τῷ μεϊδιάματι ἐγκρύπτεται ὁλόκληρος κόσμος.—Εἰς κάθε μεϊδιάμα κατοπτρίζεται καὶ μία καρδιά.—Εἰς κάθε μεϊδιάμα φωτίζεται καὶ μία ψυχὴ.—Τὸ μεϊδιάμα εἶνε ἔκφρασις αἰσθημάτων καὶ ἰδεῶν, ἃς ἀδυνατοῦμεν καὶ νὰ ψελλίσωμεν μόνον.—Τὸ μεϊδιάμα τῶν χειλέων ἱστορεῖ τῆς ψυχῆς τὴν ἀρετὴν.—Τὸ μεϊδιάμα τῶν χειλέων ἀπεικονίζει καὶ τῆς καρδίας τὴν κακίαν.—Εἶνε μεϊδιάμα λύπης καὶ μεϊδιάμα χαρᾶς.—Μεϊδιάμα χλευασμοῦ καὶ μεϊδιάμα ἀγαθότητος.—Μεϊδιάμα ὑπεροφίας καὶ ἐγωῖσμοῦ καὶ μεϊδιάμα ταπεινότητος καὶ μετριοφροσύνης.—Μεϊδιάμα εὐφρίας καὶ Μεϊδιάμα βλακειᾶς.—Μελετήσατε τὸ Μεϊδιάμα.

ΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΕΠΙ Τῆ ΑΓΓΕΛΟΘΕΙΣῃ ΠΡΟΣΦΙΛΕΙ ΕΠΑΝΟΛΩ ΣΟΥ

Αὐτοσχέδιον

Αἰ! πότε θὰ σκορπίσωμεν ἢ συννεφιαῖς καὶ πάλι, Πότε θὰ λυώσωμεν τοῦ βουνοῦ τὰ παγωμένα χιόνια
Πότε θὰ νὰ ἴθ' ἢ ἀνοιξὴ μὲ τὰ ξανθὰ τῆς κάλλη
Καὶ 'ς τὴν παλῆά τοις γειτονιά τὰ μαῦρα χελιδόνια,
Ὅπου καὶ σὺ τὴν ξενιτεῖά τὴν ἔρημη θ' ἀφίσης
Καὶ 'ς τὰ ἀγαπημένα μας ἡμέρηθ' ἢ γυρίσης;

Ἐλα, πουλί, στὴν πρώτη σου φωνῆ, ξενιτεμένο,
Ἐ τὴν ἀγκαλιὰ τῆς μάνας σου, γιὰ νὰ χαρῆς περίσσια
Ἐλα... Πιστὸς σου σύντροφος . . . ἄ! πῶς σὲ περιμένω
Νὰ τρέξωμε 'ς τὸν Ἰλισσὸν, 'ς τοὺς Κήπους, 'ς τὰ Πατήσια.
Ὅλα τὰ ἔξω θὰ τὰ ἔρῃς, δὲν ἀλλάξῃ κανένα,
Θαρεῖς πῶς σὲ προσμένουμε νὰ ἴθῃς ἀπὸ τὰ ξένα.

Τρεῖς χρόνοι... Πῶς περάσανε ὁλόκληροι τρεῖς χρόνοι
Μὲ πόσαις θλίψαις ἤλθανε καὶ πόνους καὶ φαρμακία
Πόσαις καρδίαις ἐπνίξανε μὲ χρύσταλλα καὶ χιόνι
Κ' εἰς πόσα, πόσα μέτωπα χαράξανε αὐλάκια
Καὶ ὅμως ὅλα ἀπεροῦν καὶ ὅλα λησμονιοῦνται
Μόνον οἱ τάφοι οἱ πικροὶ ἐκεῖνοι δὲν ξεχνιοῦνται

Αὐγουστος τοῦ 1880

+ ΕΜ. ΣΤΡΑΤΟΓΛΑΚΗΣ

Σημ. Διευθ. Τὸ ἀνωτέρω λαμπρὸν ποιημάτιον τοῦ πολυκλαύστου φίλου ἡμῶν Ε. Στρατοῦδάκη παραδίδομεν σήμερον εἰς τὴ δημοσίωσιν ἐπιφυσάσσομενοι ἐν ἑτέρῳ φυλλαδίῳ χώρου συγγαροῦντος ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς δημοσιεύσεως καὶ ἑτέρων ἀνεκδότων ἔργων του, νὰ σχιαγραφῆσθωμεν τὸ γρηγορὸν τὰς ἐλπίδας παρασχόν, πλὴν προῶως μαρᾶνθεν καλύφλλον καὶ εὐσμομον τοῦ Παρνασσοῦ ἄνθος.

ΤΗ ΙΕΡΑ ΜΝΗΜΗ

τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ εὐπαιδείτου Ἀρχιεπισκόπου
ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐλέγετον

Ὡ τοῦ Θεοῦ Λεβήτα ἔμπρὸς τὸ Θεό,
Ἱερουργεῖς ὡς ἄγγελος ἐκείνου,
Ἔχεις τὴν εὐωδιά τοῦ οὐράνιου κρίνου,
Ἐστὶ πρόσωπό σου τοῦ οὐρανοῦ τὸ ὄρατό.

Ὅταν κυττάς τὴ γῆ γελᾷ ἡ καρδιά μας,
Καὶ ὅταν τὴ γῆ καχὸ τὴ βασανίζῃ,
Ἐστὶ Θεὸς ζήτης, καὶ εὐθὺς τὴν ἐλείπει,
Ὡ! πῶς δὲν εἶσαι ζωντανὸς σιμά μας;

Πόσο οἱ πτωχοὶ λυποῦνται πῶς δὲν σ' ἔχουν,
Διὰ νὰ τοὺς κάμῃς τὴν ἐλεημοσύνην,
Ὀλημερὲς τὸ χέρι σου νὰ δίνῃ,
Ἐστὶ ἀπὸ αὐτοὺς τὰ δάκρυα πάντα τρέχουν.

Ἀγαθὰ καὶ τὸ μνήμα σου εἶναι πέτρα,
Ἐστὶ τοῦ νοῦ οἱ πτωχοὶ τὸ βλέπουνε ἔμπροστά τους,
Καὶ ὡς τὸ θωροῦν συντρίβεται ἡ καρδιά τους,
Καὶ ἔμπρὸς εἰς αὐτὸ κλαίγουνε κάθε ἡμέρα.

Ἐστὶ τὸν ἄμβωνα ἐμιλοῦσες, καὶ τὸ στόμα,
Ἐβγῆνε λόγια ἀγγελικὰ καὶ θεῖα,
Ποῦ ἐκάνανε νὰ κλαίγῃ τὴ καρδιά,
Καὶ ὅπου εἰς τὸ νοῦ μας ἀντηχοῦνε ἀκόμα.

Ἀπὸ ψηλὰ, ποῦ εὐρίσκεισαι εἰς τὰ οὐράνια,
Δίνε εἰς ἡμᾶς παρηγορίας καὶ ἐλπίδες
Καὶ χύνε εὐσπλαχνικὰ γλυκαῖς ἀκτίδες
Ἐστὶ τοὺς δυστυχεῖς, ποῦ ζοῦμε εἰς τὴ μετάνοια.

Πάντα ψηλὰ τὸν Πλάστη παρακάλεϊ,
Διὰ ἡμᾶς τοὺς δυστυχεῖς, ποῦ ζοῦμε τώρα,
Καὶ ἀφοῦ μᾶς ἔλθῃ τοῦ θανάτου ἡ ὥρα,
Προσεύχου ἐκεῖ διὰ τὴν ψυχὴν μᾶς πάλι.

Καὶ ὅσο καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν κόσμον θεὸν νὰ ζοῦμε,
Καὶ ἡ μνήμη σου μαζί μας θεὸν νὰ ζήσῃ,
Μοναχὰ τότε ἀπὸ ἡμᾶς θὰ σβύσῃ
Ὅταν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ χῶμα βυθισθοῦμε.

5 Ἰουνίου 1883.

ΕΛΙΣΑΒΕΤΙΟΣ ΜΑΡΤΙΝΕΓΚΟΣ.

ΕΠΙ ΤΗ ΒΑΠΤΙΣΕΙ ΤΟΥ ΒΡΕΦΟΥΣ

τοῦ φίλου τυπογράφου Σ. Καψοκεφάλου.

Α'. ΜΑΪΟΥ

Ἐὰν εἶδε, ποῦ τῆς ἔμοιασες, χρυσοφύλλο λουλουδί,
Ἡθέλησ' ἡ Πρωτομαγιά νὰ ὀνομασθῇ νου νά σου
Καὶ φάλταις, εἰς τὸ Μυστήριον, συνάξει ὀλόγυρά σου
Τ' ἀηδόνια τῆς, ν' ἀρχίσουνε τ' ἀρμονικὸν τραγοῦδι.

Ἀνάδοχος καὶ λειτουργὸς εἰς τὴ δόξο σὲ βαπτίζει,
Καὶ πλέκει τὸ φωτικὸν σου μὲ τὰ τραντάφυλλα τῆς
Μὲ τοῦ φίλιου τῆς τ' ἄρωμα τ' ἀγνὸν σ' ἀγομυρίζει,
Καὶ στρώνει προσκεφάλι σου, κουνιά τὴν ἀγκαλιά τῆς.

Ἐστὶ τὸ περιβόλι τῆς ζωῆς, ποῦ ἠθέλησες ν' ἀνοίξῃς,
Ἡ ἀγοῦδλα πάντ' ἀνέφελη γιὰ σένα νὰ προδῶνῃ
Βορῆας, γαλάζι ἀπὸ ἐσὲ νὰ φεύγῃ, νὰ μακραίνῃ,
Καὶ τὴ γαλήνη τῆς νουνῆς νὰ χαίρεισαι ὅσω ζήσης.

1 Μαΐου 1883.

Α. ΜΑΡΤΙΖΟΚΗΣ.

ΠΕΣ ΜΟΥ

Ἐπὲς μου γιατί τὴν ψιθάρα
Τὴ σέρνεις ὀμπροστά,
Καὶ εἰς τ' οὐρανοῦ σου τ' ἄστρα
Σκορπιζεις συγνεφιά;

Μὴν ἔξερῃς, ποῦ τὰ κρύβεις,
Ὅπως φωτιά σκορποῦν,
Καὶ ταῖς καρδιαῖς λυπᾶσαι
Γιὰ νὰ μὴν πληγαθοῦν;

Ὡ δεῖξέ μου, ψυχὴ μου,
Μία μόνη σου ματιὰ,
Κι' ἄς λυώσω, κι' ἄς ἀνάψω
Ἐστὶ τὴ φλόγα, ποῦ σκορπᾷ.

Μὰ ἐγὼ γιατί γυρεύω
Τὰ μάτια σου νὰ ἴδω,
Ἀφοῦ μ' αὐτὰ μὲ σφάζεις
Χωρὶς νὰ τὰ θωρῶ;

Ἰούλιος, 1892.

Α. ΜΑΡΤΙΖΟΚΗΣ.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΠΙΣΤΗ

Μὴ μὲ κυττάζῃς, ἀπιστη,
Καρδιά φαρμακωμένη,
Καὶ μὴ μοῦ κλέρτης τὴ ζωὴν,
Ψυχὴν ἂν ἔχῃς, κλάψε με,
Τὸ δάκρυ σου μοῦ μένει,
Παρηγοριὰ πικρὴ.

Ἐκεῖν' οἱ χρόνοι ἀπέρασαν,
Ὅπου μὲ μία ματιὰ σου
Μῶδεινες ὑπαρξί, ζωὴν,
Καὶ μ' ἀνοίγεις εἰς ἄγγελος
Γλυκὰ τὴν ἀγκαλιά σου,
Γιὰ νὰ μοῦ δώσης τὸ φιλί.

Τώρα, φαρμάκι μῶγειναν,
Ἐστὶ στόμα τὰ φιλιὰ σου,
Φαρμάκι καὶ χολή,
Καὶ ψεύτρα πάλι ἔρχεται,
Ἡ φόνισσα ματιὰ σου
Νὰ μοῦ σπαράξῃ τὴ ψυχὴ.

Μὴ μὲ κυττάζῃς, ἀπιστη,
Καὶ μὴ γυρεύῃς πάλι
Νὰ ἐκνένοϊξῃς εἰς τὴν πληγὴν
Ἐστὶ λησμονιὰ, ποῦ μὲ ἐθαψες
Ἦχε νὰ θαψῇς κι' ἄλλη
Κακότηχη ζωὴ.

Ζάκυνθος.

Δ. ΠΑΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

Επισημασθήτω τὸ ἄνωθεν εἰρησῶν...
ἡ ἀποδοξία τῆς ἐκείνου...
ἡ ἀποδοξία τῆς ἐκείνου...
ἡ ἀποδοξία τῆς ἐκείνου...

ΒΙΒΛΙΑ

Ἡ ἀποδοξία τῆς ἐκείνου...
ἡ ἀποδοξία τῆς ἐκείνου...
ἡ ἀποδοξία τῆς ἐκείνου...

ΣΟΦΙΑ ΠΑΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΛΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΣΟΦΙΑ ΠΑΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΣΟΦΙΑ ΠΑΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΣΟΦΙΑ ΠΑΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΟΡΟΙ «ΚΥΨΕΛΗΣ»

Ἡ συνδρομὴ τῆς Κυψέλης εἶνε ὑποχρεωτικὴ δι' ἕν ἔτος καὶ ὀρίζεται

Διὰ τοὺς ἐν Ἑλλάδι Φρ. 6.

» » ταῖς χώραις τῆς ταχυδρομικῆς συμβάσεως φρ. χρυσᾶ . . . , 10

Ἄρχεται δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης οἰουδήποτε μηνός.

Πᾶσα αἴτησις ἀφορῶσα εἰς τὸ Περιδικὸν ἀποστέλλεται ἐλευθέρᾳ ταχυδρομικῶν τελῶν

Πρὸς τὸν Κ.ὸν Ὅθωνα Ρέντζον

διευθυντὴν τῆς «Κυψέλης»

Ἡ Κυψέλη ἀνταλλάσσει πρὸς πᾶσαν ἡμερῖδα ἢ περιοδικὸν δεχόμενα τὴν ἀνταλλαγὴν, ἀγγέλλουσα ἅμα αὐτὰ ἐπίσης ἀγγέλλει πᾶν βιβλίον, οὗ ἀντίτυπον θέλει ἀποσταλῆ τῇ διευθύνσει.

Πᾶν χειρόγραφον ἀποσταλὲν τῇ διευθύνσει τῆς «Κυψέλης» καὶ δημοσιευθὲν ἢ μὴ δὲν, ἐπιστρέφεται.

Αἱ ἀποδείξεις τῆς «Κυψέλης» φέρουσι τὴν ὑπογραφήν τοῦ ἐκδότου κ. Σ. Καψοκεφάλου. Ἐν τῷ ἐξωφύλλῳ δημοσιεύεται καὶ εἰσδήποτε ἄλλη ἀγγελία ἐπὶ ἰδιαιτέρᾳ μετὰ τοῦ ἐκδότου συμφωνίᾳ.

ΒΙΒΛΙΑ.

ΚΥΨΕΛΗ Περιδικὸν σύγγραμμα ἐκδιδόμενον ἐν Ζακύνθῳ. Ἔτος Α'. φυλ. 1. Ἰανουάριος 1884. Περιεχόμενα. Τοῖς ἀναγνώσταις, ἢ Διεύθυνσις—Μουσουργοὶ καὶ Ποιηταί, ὑπὸ Μ. Μαρτζώκη—Τὰ προνόμια τοῦ Στέμματος, ὑπὸ Δ. Σωμερίτη—Παράπτωμα καὶ τιμωρία, ὑπὸ Φ. Καρρέρ.—Γεώργιος Σέρρας, ὑπὸ Σ. Δε-Βιάζη.—Τετραήμερος διαμονὴ εἰς Πάτρας, ὑπὸ Π. Χιώτου.—Ρόδων Δεσμὴς, ὑπὸ Γ. Σφήκα.—Τὸ Μειδιάμα, ὑπὸ [* *].—Ποιήσεις, Ε. Στρατουδάκη, Ε. Μαρτινέγκου, Α. Μαρτζώκη καὶ Δ. Ἑλιακοπούλου.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΗΣΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΗΣΟΥΡΙΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

Α1.Σ3.Υ1.Φ6.0034